ମଣିଷ ଶିକାରୀ

0/1162
21.8.75

ମଣିଷ ଶୀକାର

(ଡିଟେକ୍ଟିଭ ଉପନ୍ୟାସ)

ଶ୍ରୀ ରମେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର

ସାଥୀ ପ୍ରକାଶନ

ପ୍ରକାଶିତ

କଟକ-୨

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ, ୧୯୬୮

ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରେସ
କଟକ-୧

ମୁଦ୍ରିତ

ମୂଲ୍ୟ : ଏକଟଙ୍କା ପଚ୍ଚିଶ ପଇସା ମାତ୍ର

ପୂର୍ବ ଆକାଶରେ ସୁନ୍ଦର ଫାଟିଆସୁଚି ।

ଗଛଗୁଡ଼ାକରେ ଭୋରର ଆଲୁଅ ଲାଗିବାମାତ୍ରେ ଚଢ଼େଇ-ଗୁଡ଼ାକ କିଚିରିମିଚିରି ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଚନ୍ତି । କେତେଦିନ ହେଲା ଗୁଡ଼ାଏ କେଳା ଆସି ଟାଙ୍ଗି ଉପରେ କୁଡ଼ିଆ ମାରିଚନ୍ତି । ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିଥିବା ଗଧଗୁଡ଼ାକ ସେପଟ ପଡ଼ିଆ ଉପରେ ବୁଲୁଚନ୍ତି । ଦୂରରେ ଧାଡ଼ିଏ ଆମ୍ବଗଛ, ଜଗମୋହନ ତୋଟା । ଟାଙ୍ଗି ଉପରେ ଅନାଦିକାଳର ଗୋଟାଏ ହୁଙ୍କା ବରଗଛ ଠିଆହୋଇଚି । ଓହଳରୁ ଅଣନାଡ଼ି ଗଣନାଡ଼ି ଉଠି ଠିଆହେଲେଣି ।

ଟାଉନ୍ ଭିତରୁ ଟାଙ୍ଗିଆଡ଼କୁ ଲମ୍ବିଆସିଥିବା ରାସ୍ତା ଉପରେ ତିନୋଟି ବ୍ୟକ୍ତି ଦେଖାଯାଉଚନ୍ତି । ଜଣେ ହେଉଚନ୍ତି ସୌଖୀନ ଗୋଏନ୍ଦା ପ୍ରଶାନ୍ତ, ଆଉ ଜଣେ ତାଙ୍କର ସାଥୀ ତଥା ସହକାରୀ ସଞ୍ଜୟ । ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ହେଉଚନ୍ତି, ସ୍ଥାନୀୟ ପୋଲିସ କର୍ମଚାରୀ ମଦନବାବୁ ।

ଶରତ ଋତୁକୁ ପୃଥିବୀର ଦଖଲ ଛାଡ଼ିଦେବା ଆଗରୁ ଗତ-କାଲି ରାତିରେ ବର୍ଷା ତା'ର [illegible] ପରାକ୍ରମ ଶେଷଥର ପାଇଁ ପ୍ରକାଶ କରିଦେଇଯାଇଚି । ଟାଉନ୍‌ର ରାସ୍ତାମାନଙ୍କରେ ଥିବା ଖାଲ-ଖମଣାରେ ଗୋଳିଆପାଣି ଜମି ରହିଥିବାର ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଚି । ରାତି ଦୁଇଟାସୁଦ୍ଧା ବର୍ଷା ଛାଡ଼ିଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଘରଦ୍ୱାର, ଗଛପତ୍ର

ପ୍ରଭୃତି ପାଣି ସରସର ହୋଇ ଠିଆହୋଇଚନ୍ତି । ରାସ୍ତାଘାଟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାତଃଭ୍ରମଣ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇ ଉଠି ନ ଥାଏ ।

ତଥାପି ପ୍ରାତଃଭ୍ରମଣରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏ ସମୟରେ ଘରର ଚତୁଃବେଷ୍ଟନୀ ମଧ୍ୟରେ ଆବଦ୍ଧ ରହିବାକୁ ସମୀଚୀନ ମନେକରନ୍ତି ନି । ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆଉ ସଞ୍ଜୟ ହେଉଚନ୍ତି ଏଇ ଧରଣୀର ମଣିଷ । କେବଳ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ କାହିଁକି, ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପରେ ମଧ୍ୟ ମୁକ୍ତଆକାଶ ତଳେ ବିଚରଣ କରି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣରେ ସାନ୍ଧ୍ୟ ସମୀରଣ ସେବନ ନ କଲେ ସେ ଦୁହେଁ ଯେମିତି ଅସ୍ୱସ୍ତି ବୋଧ କରନ୍ତି ।

ଏ ଅଭ୍ୟାସ କିନ୍ତୁ ମଦନବାବୁଙ୍କର କୌଣସି ଦିନ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଜିକାଲି ତାଙ୍କର ଉଦରବିବରର ସ୍ଥୂଳତା ଯୋଗୁ ନିୟମିତଭାବରେ ସାମାନ୍ୟ ବ୍ୟାୟାମ କିମ୍ବା ତା ଅଭାବରେ ଅନ୍ୟୂନ ମାଇଲଏ କିମ୍ବା ଦେଢ଼ମାଇଲ ପ୍ରାତଃଭ୍ରମଣ କରିବାପାଇଁ ଚିକିତ୍ସକମାନେ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଇଚ୍ଛାବିରୁଦ୍ଧ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆଜିକାଲି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶାନ୍ତର ଭ୍ରମଣସାଥୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଚି ।

ସ୍ଥୂଳ ଉଦରଭାର ଯୋଗୁ ମଦନବାବୁ ସାମାନ୍ୟ କିଛି ସମୟ ବୁଲାବୁଲି କରିବା ପରେ କ୍ଲାନ୍ତ ଶ୍ରାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ଧକେଇଲା ଭଳି କହିଲେ, "ସଞ୍ଜୟ, ଆଜି ରାସ୍ତାଘାଟ, ପଡ଼ିଆ ପ୍ରାନ୍ତରର ଅବସ୍ଥା କେମିତି ହେଇଚି ଦେଖୁଚଟି ?"

—"ଦେଖୁଚି ।"

—"ଆଜି ମୁଁ କଦାପି ବୁଲିବାକୁ ଆସି ନ ଥାନ୍ତି ।"

—"ତେବେ ଆସିଲେ କାହିଁକି ?"

—"ତମମାନଙ୍କର ଉତ୍ପାତରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାପାଇଁ ବାହାରିପଡ଼ିଲି । ପାହାନ୍ତିଆ ନ ହେଉଣୁ , କୁଆ-କୋଇଲି ନ ଡାକୁଣୁ, ତମେ ଦୁହେଁ ଘରେ ପଶି ଏ କେଳାଙ୍କର ଗଧଭଳି ଯେମିତି ଡକା ଡକି ଆରମ୍ଭ କରିଦେଉଚ, ସେଥିରେ ପିଲାପିଲିମାନେ ଘରେ ଡକାୟତଙ୍କର ଆକ୍ରମଣ ହେଲା ଭାବି ସ୍ତନଆ ହେଇପଡ଼ୁଚନ୍ତି । ତୁମମାନଙ୍କର ଗଧରଡ଼ି ବନ୍ଦ କରିବାପାଇଁ, ଯେତେଶୀଘ୍ର ପାରେ ବିଛଣା ଛାଡ଼ି ତୁମମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବୁଲିବାକୁ ଚାଲିଆସିଲି ।"

ସଞ୍ଜୟ ସାମାନ୍ୟ ହସିଦେଇ କହିଲା, "ଆମମାନଙ୍କୁ ଗଧ କହି ନିଜେ ଯଦି କେଳାସ୍ତରକୁ ଖସିଆସୁଥାଆନ୍ତି, ତା'ହେଲେ ସେଥିରେ ଅନ୍ତତଃ ମୋର କିଛି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବାହାରକୁ ଆସି ଆଜି ଦିନଟାର ବିଶେଷତ୍ୱ କିଛି ଦେଖିପାରୁଚନ୍ତି ?"

—"କଣ ଆଉ ? ବିଶେଷତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ପାଣି, କାଦୁଅ, ଆଉ ଖସଡ଼ା ବାଟଘାଟ ।"

—"ଆଉ କିଛି ଦେଖିପାରୁନାହାନ୍ତି ?"

—"ଆଉ କାହିଁ କଣ ?"

—"ତା'ହେଲେ ଆପଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି ଖରାପ ଅଛି ବୋଲି ବୁଝିବାକୁ ହେବ ।"

—"ମୋର ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି ଖରାପ ! ସେକଥା ହୋଇଥିଲେ ତ ଆଖି ଆଗରେ ଦୁଇଟା ବନ୍ଧେଇ କାଚ ଦେଖୁଥାଆନ୍ତ ।"

—"ଏଇ ଦେଖନ୍ତୁ !"

କହିଦେଇ ସଞ୍ଜୟ ରାସ୍ତାଘାଟ ଖାଲ ଖମଣାରେ ଜମାହୋଇ ରହିଥିବା ପାଣିଗୁଡ଼ାକ ଆଡ଼େ ହାତ ବଢ଼ାଇ ମଦନବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲା ।

୨୦୭
5/3/62

ମଦନବାବୁ ସାମାନ୍ୟ ବିରକ୍ତ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲେ, "କଣ, ଏଇ ଖାଲି ଖମଣାମାନଙ୍କରେ ଜମିରହିଥିବା ବର୍ଷାପାଣି ମତେ ଦେଖାଉଚ ? ଏଗୁଡ଼ାକରେ ବିଶେଷତ୍ୱ କଣ ଅଛି ?"

—"ଭଲକରି ଚାହିଁ ଦେଖନ୍ତୁ । ପଡ଼ିଆର ଯେଉଁ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ପାଣି ଜମା ହୋଇ ରହିଚି, ସେଠାରେ ଆକାଶ ମାଟି-ମାଆକୋଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଚି ।"

—"ମାନେ ?"

—"ଆକାଶ କହିଲେ ଆମେ କୁଆଡ଼େ ଚାହିଁରହୁ ? ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ନୁହେଁ କି ? ଦେଖନ୍ତୁନା, ପଡ଼ିଆର ଯେଉଁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ପାଣି ଜମିରହିଚି, ସେଠାରେ ଖଣ୍ଡ ଆକାଶର ସୁନ୍ଦର ନୀଳିମା କିପରି ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଚି ! ଟିକିଏ ପରେ ସେଠାରେ ସକାଳର କଅଁଳିଆ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣରେ ସୁନେଲି ଆଭା ଖେଳେଇ ହୋଇଯିବ । ପୁଣି ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେ ହୁଏତ ସେଠାରେ ଫୁଟିଉଠିବ ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ରର ରୁପେଲି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ।"

ମଦନବାବୁ ଭ୍ରୂରୁ ଦୁଇଟାକୁ ସଂପ୍ରସାରଣ କରି କହିଲେ, "ଆରେ ବାବା, ଦେଖୁଚ ତ ଏ ଗୋଟାଏ ରୀତିମତ ଭାବୁକ ସଂପ୍ରଦାୟର ମହାତ୍ମା !"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ନୀରବରେ ବୁଲୁ ବୁଲୁଁ ମଦନବାବୁ ଆଉ ସଞ୍ଜୟର କଥା ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲା । ହଠାତ୍ ଚମକିପଡ଼ି ଗୋଟାଏ ସ୍ଥାନରେ ଠିଆ ହୋଇଯାଇ କହିଲା, "ମଦନବାବୁ !"

ତା'ର କଣ୍ଠସ୍ୱର ଶୁଣି ମଦନବାବୁ ଚମକିପଡ଼ି ପଚାରିଲେ, "କଣ ହେଲା, ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁ ?"

ଗୋଟାଏ ଗଛତଳକୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ସେଠାରେ କିଛି ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖିପାରୁଛନ୍ତି ?"

— "ଗୋଟାଏ କିଏସେ ଶୋଇଥିଲା ପରି ମନେହେଉଛି । ନା, ନା, ସେଇଟା ଯେ ଗୋଟାଏ ରକ୍ତାକ୍ତ ଦେହ ! ବୋଧହୁଏ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକର ।"

— "ହିଁ । ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ, ସେଇଟା ମୃତଦେହ । ଠାଙ୍ଗିର ଗଛମୂଳରେ ଏଭଳି ଗୋଟାଏ ଦୃଶ୍ୟ ଆଜି ନୂଆ ଭଳି ମନେ-ହେଉଛି । ସେଠିକି ଚାଲନ୍ତୁ, ଘଟଣା କଣ ହୋଇଛି, ଦେଖିବା ।"

ମଦନବାବୁ ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକେଇ କହିଲେ, "ଆଉ ଘଟଣା କଣ ହେବ ? ଟିକିଏ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଗଲେ ବି ଧାନ କୁଟିବ । ବାବା ସଞ୍ଜୟ, ତମେ ଖାଲି ଖମଣାର ପାଣି ଭିତରେ ମତେ ଆକାଶ ଦେଖାଇବାର ପ୍ରୟାସ କରୁଥିଲ ନା, ଏବେ ଆକାଶ ଛିଣ୍ଡିପଡ଼ିଲାଣି, ଚାଲ, ଟିକିଏଦିନ, ଧାନ କୁଟିବା ବେଳ ଆସିଗଲା ।"

ସଞ୍ଜୟ କହିଲା, "ପ୍ରକୃତରେ ମଦନବାବୁ, ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ମୋ ମନରେ ସହାନୁଭୂତି ଉଦ୍ରେକ ହେଉଛି । କାହିଁକି ନା, ଏଭଳି ବର୍ଷାସ୍ନାତ ଅମ୍ଳାନ ପ୍ରଭାତରେ କାବ୍ୟ ଆଲୋଚନା କରାଯାଉଥିଲା । ଆଖି ଆଗରେ ମାଟି ଫ୍ରେମରେ ବନ୍ଧେଇ ହୋଇଥିବା ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଳମାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ରକ୍ତାକ୍ତ ମହିଳାର ଦେହ ଆସି ବିଲୁପ୍ତ କରିଦେଲା । ଏହାକୁହିଁ କହନ୍ତି ଭାଗ୍ୟର ପରିହାସ ।"

କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉ ହେଉ ସମସ୍ତେ ଆସି ଗଛତଳେ ପହଞ୍ଚି-ଯାଇଥିଲେ । ଗୋଟାଏ ମହିଳାର ଦେହ ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟଭାବରେ ଚିତ୍-ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ପ୍ରଥମ ଦର୍ଶନରେ ସେଇଟା ଗୋଟାଏ ମୃତ

ଦେହ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ହୋଇପାରେ ବୋଲି ଧାରଣା ହେଉ ନ ଥିଲା । କାରଣ ତା ମୁହଁର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନ ଥିଲା କହିଲେ ଚଳେ । କପାଳର ତଳଦେଶରୁ ଓଠ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକାବେଳେ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ହୋଇଯାଇଛି । ଜମାଟବନ୍ଧା ରକ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ଥୋଲ ଥୋଲ ମାଂସ ଉଠିଆସି ମୃତ ଦେହଟାକୁ ବୀଭତ୍ସ କରିପକେଇଛି ।

ମଦନବାବୁ କହିଉଠିଲେ, "ଏଇଟା ସାଧାରଣ ମୃତଦେହ ନୁହେଁ । ଆତ୍ମହତ୍ୟା ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ହେଉନି । ମୋ ମତରେ ଏଇଟା ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "କୌଣସି ଲୋକ ଗ୍ରେଟ ବନ୍ଧୁକରେ ଛର୍‌ରା ଦେଇ ବିଚରାର ମୁହଁଟାକୁ ଏକାବେଳେ ଉଡ଼ାଇଦେଇଛି । ନ ହେଲେ ମୁହଁଟା ଏଭଳିଭାବରେ ଛିନ୍‌ଛତ୍ର ହୋଇଯାଇ ନ ଥାନ୍ତା ।"

ତା'ପରେ ବସିପଡ଼ି ମୃତ ଦେହ ଉପରେ ହାତ ରଖି କହିଲା, "ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତେସମୟ ପୂର୍ବରୁ ମହିଳାଟିର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଛି । କାରଣ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୃତଦେହରେ ସ୍ୱାଭାବିକ ଶୀତଳତା ଆସିନି ।"

—"ଚାରିଆଡ଼େ ରକ୍ତର ଛିଟା ଖେଳେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।"

—"ତା' ମାନେ ମହିଳାଟିକୁ ଏଇଠାରେ ହିଁ ହତ୍ୟା କରାଯାଇଛି । ଘଟଣାଟା ବର୍ଷା ଛାଡ଼ିବାର କିଛି ସମୟ ପରେ ହୋଇଛି । ତା ନ ହେଲେ କାଲିର ପ୍ରବଳ ବର୍ଷାପାଣିରେ ମୃତଦେହର ସମସ୍ତ ରକ୍ତ ଧୋଇହୋଇ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯାଇଥାଆନ୍ତା । ରାତି ଚାରିଟା ପରେ ବର୍ଷା ଛାଡ଼ିଛି ଏବଂ ଆମେ ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ସାଢ଼େ ପାଞ୍ଚଟା ସୁଦ୍ଧା ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଇଛେ । ତେଣୁ ହତ୍ୟାକାରୀ ରାତି ଚାରିଟା ପରଠାରୁ ପାଞ୍ଚଟା ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥାତ୍ ମାତ୍ର ଘଣ୍ଟାକ ମଧ୍ୟରେ ତା'ର କାମ ହାସଲ କରିଛି ।"

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ଏଇଟା ଗୋଟିଏ ଯୁବତୀର ମୃତ-ଦେହ । ପିନ୍ଧିଥିବା ଲୁଗା ଆଉ ଚପଲ୍‌ରୁ ମନେହୁଏ କୌଣସି ଭଦ୍ରଘରର ପିଲା । କିନ୍ତୁ ଦେହରେ କେବଳ ସାୟା, ବ୍ଲାଉଜ୍ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । କୌଣସି ଭଦ୍ରଘରର ଝିଅ ରାତିର ଗହିରେ କେବଳ ସାୟା ବ୍ଲାଉଜ୍ ପିନ୍ଧି ଏ ଅଜାଗାଟାକୁ ଆସିଥିଲା କାହିଁକି ? ଘଟଣାଟା କେମିତି ଗୋଳମାଳିଆ ଜଣାପଡ଼ୁଛି ।"

—"ନହେଲେ ମହିଳାଙ୍କୁ ବୋଧହୁଏ ଗାଡ଼ିରେ ବସେଇ ଏଠାକୁ ଅଣାଯାଇଛି । ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ପରେ ହୁଏତ ଅପରାଧୀ, ଉପରେ ପିନ୍ଧିଥିବା ଲୁଗାଟା କାଢ଼ିନେଇଯାଇଛି ।"

—"କାରଣ ?"

—"ସହଜରେ ଯେମିତି ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।"

ସଞ୍ଜୟ ଏହାମଧ୍ୟରେ ନଇଁପଡ଼ି ମାଟିଉପରୁ ଗୋଟାଏ ଗ୍ଲେଜ୍ ଲଫାପା ଉଠାଇନେଲା ଏବଂ ତା ଉପରେ ଆଖି ବୁଲାଇ-ଆଣି କହିଲା, "ସମ୍ଭବତଃ ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପକେଟରୁ ଅଜାଣତରେ ଏଇଟା ଖସିପଡ଼ିଛି ।"

—"ଲଫାପା ଉପରେ କାହାର ନାମ କି ଠିକଣା ଅଛି ?"

—"ହଁ, ମିସ୍ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ, ଚାନ୍ଦିବଜାର, ପାଟେଗ୍ରାସାହି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଯାହାହେଉ, ଏଇଟା ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ସୂତ୍ର ମିଳିଲା । ହୁଏତ ସେଇଟା ନିହତା ଯୁବତୀର କିମ୍ବା ହତ୍ୟାକାରୀର ନାମ ଆଉ ଠିକଣା ହୋଇପାରେ । ଲଫାପା ଭିତରେ କୌଣସି ଚିଠି ଅଛି କି ?"

—"ଅଛି, ହେଇଟି", ଚିଠିଟି ପଢ଼ି ସଞ୍ଜୟ କହିଲା, "ଏଇଟା ଗୋଟାଏ ମାମୁଲି ଧରଣର ଚିଠି । ବଡ଼ବଜାର କେଦାର

ନିବାସରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିମା ଦେଖି ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ତା' ସଙ୍ଗେ ଦେଖାକରିବା ପାଇଁ ଲେଖିଛି ।"

—"ବାଜେ ଚିଠି ନୁହେ, ଏଇଟା ମଧ୍ୟ କାମରେ ଲାଗିପାରେ, ସଞ୍ଜୟ ! ଘଟଣାସ୍ଥଳରୁ ଅଡୁଆ ସୂତାଟାଏ ମିଳିଲେ ବି ତାକୁ ହେୟ ଜ୍ଞାନ କରିବାର ନୁହେଁ । ବେଳେବେଳେ ସେଥିରୁ ଅନେକ କିଛି ମିଳିଥାଏ । ମଦନବାବୁ, ଦେଖନ୍ତୁ ତ ଆପଣଙ୍କ ଗୋଡ଼ ପାଖରେ ଗ୍ଲେଠ ବ୍ୟାଗ ଭଳି କ'ଣ ଗୋଟାଏ ପଡ଼ିଛି ।"

ମଦନବାବୁ ଗୋଡ଼ତଳୁ ଜିନିଷଟାକୁ ଉଠାଇ ନେଇ କହିଲେ, "ଗୋଟାଏ ଲେଡିଜ୍ ମନିପର୍ସ । କିନ୍ତୁ ଭିତରଟା ଏକାବେଳେ ଖାଲି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆଖପାଖର ଭୂମି ପରୀକ୍ଷା କରୁ କରୁ କହିଲା, "ଏଠାରେ ଓଦାମାଟି ଉପରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରକମର ତିନ ଜଣ ଲୋକଙ୍କର ପାଦଚିହ୍ନ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଏ ତିନିଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣକୁ ଯଦି ନିହତ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ଧରି ନିଆଯାଏ, ତେବେ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ କିଏ ? ନିଶ୍ଚୟ ହତ୍ୟାକାରୀ ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ହେବ । ମଦନବାବୁ, ପାଦଚିହ୍ନ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ଲାଷ୍ଟରର ଛାପ ଯେପରି ଉଠାଇନିଆଯାଏ ତା'ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବେ ।"

ମଦନବାବୁ ସହାସ୍ୟବଦନରେ କହିଲେ, "ପ୍ରଥମରୁ ଯେତେବେଳେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ସୂତ୍ର ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିଲଣି, ମନେହୁଏ ଏ ରହସ୍ୟର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ବିଶେଷଭାବରେ ଧନ୍ଦହେବାକୁ ପଡ଼ିବନି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା ବୁଝିପାରୁଛନ୍ତି ? ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ଧସ୍ତାଧସ୍ତିର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଉନି ।

ମନେହୁଏ, ନିହତା ମହିଳା ତା'ର ହତ୍ୟାକାରୀମାନଙ୍କୁ ଭଲଭାବରେ ଜାଣେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ତା'ର ଗଭୀର ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା । ତା ନ ହେଲେ ରାତି ଚାରିଟା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଏମିତି ଗୋଟାଏ ନିର୍ଜନ ଠାଙ୍ଗର ପଡ଼ିଆକୁ କେବେହେଲେ ବୁଲିବାକୁ ଆସି ନ ଥାନ୍ତା । ଆଉ ବିଶେଷ କିଛି ଏଠାରେ ଦେଖିବାର ନାହିଁ । ଖବର ପଡ଼ିଗଲାଣି । ଚାରିଆଡ଼େ ଲୋକ ଚଳାଚଳ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲାଣି । ଚାଲ, ସଞ୍ଜୟ, ଏଥର ଫେରିଯିବା ।

ମିସ୍ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ, ତେଲିବଜାର, ପାଠଶାସାହି । ମଦନବାବୁ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ହାଜର ହୋଇଯାଇ କବାଟର ଶିକୁଳି ଖଟ୍ ଖଟ୍ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଗଲା । ଭିତରୁ ବାହାରି-ଆସିଲେ ଜଣେ ବିଧବା ବୃଦ୍ଧା ଭଦ୍ରମହିଳା । ମଦନବାବୁଙ୍କର ଚେହେରା ଆଉ ନିତ୍ୟ ପରିଧାନ ପୋଷାକ ଦେଖି ବୃଦ୍ଧାଙ୍କର ଦୁଇ ଚକ୍ଷୁ ବିସ୍ମୟରେ ବିସ୍ଫାରିତ ହୋଇଉଠିଲା ।

ମଦନବାବୁ କିଛି ସମୟ ବୃଦ୍ଧାଙ୍କୁ ଚାହିଁରହିବା ପରେ ପଚାରିଲେ, "ଏ ଘରେ ମିସ୍ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକନାମ୍ନୀ କୌଣସି ମହିଳା ରୁହନ୍ତି ?"

—"ରହେ । ମେନା ମୋର ଝିଅ ।"

—"ଆପଣଙ୍କ ନାମ ?"

—"ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ।"

—"ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ନାମ ?"

—"ଜ: ସି: ପଟ୍ଟନାୟକ ।"

—"ଓ, ଗୌରଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ?"

—"ହଁ ।"

—"ମୁଁ ମିସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଟିକିଏ ଦେଖା-କରିବାକୁ ଆସିଥିଲି ।"

—"ସେମାନେ ତ କାଲିଠାରୁ ଘରକୁ ଫେରିନି । କୌଣସି ଦିନ ତ ସେ ମଟେ ନ କହି ବାହାରେ ରହେନି । ଭାବିଥିଲି, ଆଉ ଟିକିଏ ପରେ ଥାନାରେ ଯାଇ ଖବର ଦେବି ।"

—"ଆପଣଙ୍କ ଝିଅଙ୍କର ବୟସ କେତେ ?"

—"ଏଇ ପଅର ଦିନ ତାକୁ କୋଡ଼ିଏ ପୂରିଗଲା ।"

—"ଦେହର ରଙ୍ଗ ?"

—"ବିଶେଷ ଗୋରା ନୁହେଁ । ମଧ୍ୟମ ଧରଣର ।"

—"ଟିକିଏ ବଳିଦେଲା ପରି ଦେହ ?"

—"ହଁ ।"

—"କାଲି ବାହାରକୁ ଗଲାବେଳେ କି ପ୍ରକାର ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧିଥିଲେ ?"

—"ବାଦାମୀ ନାଇଲନ୍ ଶାଢ଼ୀ, ଆକାଶୀ ରଙ୍ଗର ବ୍ଲାଉଜ୍ । ଗୋଡ଼ରେ କଳରା ରଙ୍ଗର ଚପଲ ।"

—"ଆପଣ ଅନୁଗ୍ରହ କରି ଟିକିଏ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିବେ କି ?"

—"କେଉଁଠିକି ?"

—"ଶବବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ଗୃହକୁ ।"

ବିଧବା ବୃଦ୍ଧାଙ୍କର ଦୁଇ ଚକ୍ଷୁ ପୁଣି ବିସ୍ଫାରିତ ହୋଇ-ଉଠିଲା । ବିସ୍ମୟସହକାରେ ପଚାରିଲେ, "ଶବବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ଗୃହକୁ ?"

—"ଦୁଃଖର ସହିତ ମତେ ଜଣେଇବାକୁ ପଡୁଚି, ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଆଜି ଆମେମାନେ ଟାଙ୍ଗି ଉପରୁ ଗୋଟିଏ ଶବ ପାଇଚୁଁ । ସମ୍ଭବତଃ ସେଇଟା ଆପଣଙ୍କ ଝିଅର ହୋଇପାରେ ।"

ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ ଏକଥା ଶୁଣି ନିଜକୁ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେନ । ତାଙ୍କର ଅବଶ ଦେହଟା ଟଳିପଡ଼ିଲାବେଳକୁ ମଦନବାବୁ ଦୁଇ ହାତରେ ତାଙ୍କୁ ଧରିପକାଇଲେ । କହିଲେ, "ସ୍ଥିର ହୁଅନ୍ତୁ, ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ, ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆସନ୍ତୁ । ହୁଏତ ଆମମାନଙ୍କର ଅନୁମାନ ସତ ହୋଇ ନ ପାରେ ।"

ଶବବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ଗୃହକୁ ଯାଇ ସନ୍ଦେହ କିନ୍ତୁ ସତରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଯଦିଓ ଶବର ମୁହଁ ଦେଖି ଚିହ୍ନିବାର ଉପାୟ ନ ଥିଲା, ତେବେ ଦେହର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାଗାଗୁଡିକ ଦେଖିବା ପରେ, "ଏତ ମୋ'ର ଝିଅ ମେନା ଛଡ଼ା ଆଉ କେହି ନୁହେଁ" ବୋଲି କାନ୍ଦିଉଠିଲେ ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଶୋକର ପ୍ରଥମ ଧକ୍କାଟା ଯେତେବେଳେ କେତେକ ପରିମାଣରେ ଶାନ୍ତ ପଡ଼ିଆସିଲା, ସେତେବେଳେ ମଦନବାବୁ ପଚାରିଲେ, "ଆପଣଙ୍କ ଝିଅ କଣ ପଢୁଥିଲେ ?"

—"ନା, ମାଟ୍ରିକ୍ୟୁଲେସନ ପରେ ସେ ବି. ଶର୍ମା ଆଣ୍ଡ ବ୍ରଦର୍ସରେ ଟାଇପିଷ୍ଟ କାମ କରୁଥିଲା । ମାସକ ତଳେ ସେ ଫାର୍ମ ଭାଙ୍ଗିଯିବାରୁ ଝିଅ ବେକାର ହୋଇ ବସିଥିଲା ।"

—"ଦେଖନ୍ତୁ, ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ, ମିସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିହତ ହୋଇଚନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସେ ଚିହ୍ନନ୍ତି ବୋଲି ଆମମାନଙ୍କର ଧାରଣା । ସେ କଉଭଳି ଲୋକମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଳାମିଶା କରନ୍ତି, ଆପଣ ସେକଥା ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିଥିବେ ?"

— "ଯେତେଦୂର ଜାଣେ, ମୋ ଝିଅର ସେମିତି ଅସତ୍ ସଂସର୍ଗ ନ ଥିଲା । ସେ ନିଜେ ଖୁବ୍ ଶାନ୍ତ, ଶିଷ୍ଟ ଓ ଖୁବ୍ ଭଦ୍ର । ତେଣୁ ସେ କେବଳ ତା'ର ଭଳି ସାଙ୍ଗଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଳାମିଶା କରୁଥିଲା ।"

—"ତାଙ୍କର କୌଣସି ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଆପଣ ଚିହ୍ନନ୍ତି ?"

—"ଚିହ୍ନେ । ଡ: ଶର୍ମା ଆଣ୍ଡ ବ୍ରଦର୍ସରେ କାମ କଲାବେଳୁ ସେ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତା ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଝିଅ ସଙ୍ଗେ ପରିଚିତ ହୋଇଥିଲା । ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଘନିଷ୍ଠତା ଖୁବ୍ ବଢ଼ିଯାଇଥିଲା ।"

—"ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଠିକଣା ଜାଣନ୍ତି ?"

— "ସେ ବଡ଼ୋଇସାହିରେ ରହେ ।"

—"ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆଉ କିଛି କହିପାରିବେ ?"

—"ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଖୁବ୍ ଭଲ ପିଲା । ମେନାର ସମବୟସୀ । ସେ ଏଠିକା ବିଖ୍ୟାତ ଅଳଙ୍କାର ଭଣ୍ଡାର 'ଗଣପତି ଜୁଏଲର୍ସ'ର ଲେଡିଜ୍ ସେକ୍ସନର ସେଲ୍ସ୍‌ମ୍ୟାନ ।"

—"ଆଚ୍ଛା, ମିସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସାଥୀମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣନ୍ତି ?"

—"ସେମିତି ଆଉ କାହାରିକୁ ତ ଜାଣେନା । ତା'ର ଏକମାତ୍ର ସାଥୀ ଥିଲା ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ । ତେବେ କିଛିଦିନ ହେଲା..."

—"କହନ୍ତୁ । ରହିଗଲେ କାହିଁକି ?"

—"ଏବେ କିଛିଦିନ ହେଲା ମେନା ସଙ୍ଗେ ଜଣେ ମହିଳା ମିଳାମିଶା କରୁଥିଲା । ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ତା'ର ମିଳାମିଶାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁ ନ ଥିଲି ।"

—"କାରଣ ?"

—"ପ୍ରକୃତ କଥା ତ ଜାଣେନ । ତେବେ ତା'ର ଆକୃତିହିଁ ତା'ର ବିରୁଦ୍ଧ ଥିଲା । ଅତ୍ୟନ୍ତ ରୁକ୍ଷ, ବେଢଙ୍ଗୀ ମହିଳା ।"

—"ତାଙ୍କର ନାମ ?"

—"ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ।"

ନାଆଁଟା ଶୁଣିବାମାତ୍ରେ ମଦନବାବୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସଜାଗ ହୋଇଉଠିଲେ । କାରଣ, ଘଟଣାସ୍ଥଳରୁ ପାଇଥିବା ଚିଠିଟାର ପ୍ରେରକ ନାମ ଥିଲା ପ୍ରତିମା ଦେବୀ । ପୋଲିସର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ବଜାୟ ରଖି ମଦନବାବୁ ପଚାରିଲେ, "ସେ କଣ ବଡ଼ ବଜାରର କେଦାର ନିବାସରେ ରହନ୍ତି ?"

—"ଠିକ୍ ଜାଣିନି । ତେବେ ବଡ଼ବଜାରରେ ରହେ ।"

—"ତାଙ୍କର ରୂପରଙ୍ଗ ବିଷୟରେ କିଛି କହିପାରିବେ ?"

—"ରଙ୍ଗ ତ ଚିଟା କଳା । ହଠାତ୍ ଯେ କେହି ଦେଖିବ, କହିବ, ଆଫ୍ରିକାର କୌଣସି ନିଗ୍ରୋ ମହିଳା । ତେବେ ନିଗ୍ରୋ ମହିଳାମାନେ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଘ୍ରୋଟ ବାଳ ଯୋଗୁ ରୁକ୍ଷ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ମାତ୍ର ପ୍ରତିମା ସ୍ୱାଭାବିକ ରୁକ୍ଷ ଥିଲା । ପୁରୁଷଙ୍କ ଭଳି ତା'ର ଘାଉଁଆ ସ୍ୱର । ନାକଟା ଅସମ୍ଭବ ଭୁଙ୍ଗା । ମୁହଁସାକ ବଡ଼ ବଡ଼ ବସନ୍ତଚିହ୍ନ ରହିଚି । ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିଲେ ମଧ୍ୟ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ମୋଟା ସ୍ୱେଟର ହାଓ୍ୱାଇ ପିନ୍ଧିଥାଏ । ବାମ ହାତର ବଳି ଆଙ୍ଗୁଠିଟାରୁ ଅଧେ ନାହିଁ । କନେଷ୍ଟବଳଙ୍କ ଭଳି ଗୋଟାଏ ମୋଟା ଲାଠି ସଦାବେଳେ ଧରିଥାଏ ।"

—"ହଁ, ଆପଣ ରୂପର ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଲେ, ସେଥିରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାରେ ବିଶେଷ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବନି, ଦେଖୁଚି । ଅଚ୍ଛା, ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ,

ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କର ଏଇ ରୂପରଙ୍ଗ ଯୋଗୁ କ'ଣ ତାଙ୍କୁ ପସନ୍ଦ କରୁ ନ ଥିଲେ ?"

—"ନା, ନାରୀସୁଲଭ କୋମଳତା ତା'ଠାରେ ନ ଥିଲା । ତା'ଛଡ଼ା, ତା'ର ଆଖି ଦୁଇଟା ଦେଖିଲେ ମନେହୁଏ, ବିଦେଶୀ ମହିଳାଙ୍କ ଭଳି ସେ ବୋଧହୁଏ କିଛି ମଦଜାତୀୟ ପାନୀୟ ଖାଏ । କିନ୍ତୁ ତା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ସେମିତି କିଛି ଗନ୍ଧ କେବେ ପାଇନି । ତା ସଙ୍ଗେ ମିଳାମିଶା କରିବା ପରଠାରୁ ମେନାର ପ୍ରକୃତି ବଦଳିବାରେ ଲଗିଥିଲା ।"

—"ସେ କେମିତି ?"

—"ତା'ର ବ୍ୟବହାର, ଚଳାଚଳନ କେମିତି ଟିକିଏ ରହସ୍ୟମୟ ହୋଇଉଠିଥିଲା ।"

—"ତାର ମାନେ ?"

—"ମନେହେଉଥିଲା, ସେ ସଦାସର୍ବଦା କିଛି ଗୋଟାଏ ଚିନ୍ତା କରୁଛି ଯେପରି । ଘରେ କାହାରି ସାଙ୍ଗରେ ବେଶି କଥା-ବାର୍ତ୍ତା କରୁ ନ ଥିଲା । ମୋ'ଠାରୁ କେମିତି ଆଡ଼େଇ ଆଡ଼େଇ ହୋଇ ଚଳିବାକୁ ସଦାବେଳେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ବେକାର ହୋଇ ବସିରହିଥିବାରୁ ବୋଧହୁଏ ଏଭଳି ମନମରା ହେଇ ରହୁଛି ବୋଲି ଆମେମାନେ ଭାବୁଥିଲୁଁ ।"

—"ସେ କିଛି ଅସମ୍ଭବ ହେଇ ନ ପାରେ ।"

—"ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସେଇଥି । କିନ୍ତୁ ମେନାର ଆଉ ଗୋଟିଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲି ।"

—"କ'ଣ ସେଇଟା ?"

—"ମେନା ଆଗେ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବା ଆଗରୁ ଘରକୁ ଫେରି-ଆସୁଥିଲା । ଆଜକାଲି ତା'ର ଘରକୁ ଫେରିଲାବେଳେ ପ୍ରାୟ ରାତି ବାରଟା, ଗୋଟାଏ ବାଜିଯାଉଥିଲା ।"

—"କେତେଦିନ ହେଲା ଆପଣ ଏ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲେ ?"

—"ମୋର ଯେତେଦୂର ମନେହୁଏ, ପ୍ରତିମା ସହିତ ମିଳା-ମିଶା କଲା ଦିନଠାରୁ ତା'ର ଏ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଦେଖାଦେଇଥିଲା ।"

—"ଆଚ୍ଛା, ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କ ସହିତ ମିସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ କେତେଦିନ ହେଲା ମିଳାମିଶା କରୁଥିଲେ ?"

—"ପ୍ରାୟ ଚାରିମାସ ଆଗରୁ ସେ ଦିନେ ଆମ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲା । ତା'ପରେ ମନେ ହେଉଛି—ଥରେ ଅଧେ ସେ ଆମ ଘରକୁ ଯାଇଛି ।"

—"ଦେଖନ୍ତୁ, ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ, ମୃତ ଦେହର ମୁହଁଟା ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । ଏ ଦେହ ଯେ ଆପଣଙ୍କ ଝିଅର, ସେଇଟା ଠିକ୍ଭାବରେ ଚିହ୍ନି ପାରୁଚନ୍ତି ତ ?"

ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ କହିଲେ, "କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ମୁଁ ମାଆ; ନିଜ ଝିଅକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିବିନି ? ସେଇ ରଙ୍ଗ, ସେଇ ଗଢ଼ଣ । ତା ଛଡ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ସେଇ ଷ୍ଟିଲର ମୁଦି, ଗୋଡ଼ରେ ତା'ର ସେଇ କଳିବା ରଙ୍ଗର ଚପଲ ହଳକ ବି ରହିଚି । ତା'ର ସାୟା ବ୍ଲାଉଜ୍‌ରେ ଆମ ଘର ଲୁଗାପଟା କାଚୁଥିବା ଧୋବାର ଚିହ୍ନ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ରହିଚି । ଆଉ ଚିହ୍ନିବାରେ କଣ ବାକି ଅଛି ? ମୋର ଏକମାତ୍ର ଆଖି ଫୁଟିଗଲା ।" କହୁ କହୁ ତାଙ୍କର ସ୍ୱର ବାଷ୍ପିଳ ହୋଇଉଠିଲା ।

ମଦନବାବୁ ଦରଦଭରା ଗଳାରେ କହିଲେ, "ନିଶ୍ଚିତ ବଡ଼ ନିଷ୍ଠୁର । ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ କରି କୌଣସି ଲାଭ ନାହିଁ, ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ ! ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର ଆଉ ଆପଣଙ୍କୁ କିଛି ପଚାରିବାର ନାହିଁ । ଆପଣ ଘରକୁ ଯାଇପାରନ୍ତି ।"

ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ ଚାଲିଯିବା ପରେ ମଦନବାବୁ ଠିଆ-ହୋଇ ମନେମନେ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ପରିସ୍ଥିତି କେମିତି ଗୋଳିଆ ହୋଇଗଲା ପରି ମନେହେଉଛି । ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ ଯାହା କହିଗଲେ, ସେଥିରେ ମନେହୁଏ, ମିସ୍ ମେନକାଙ୍କର କୌଣସି ପୁରୁଷବନ୍ଧୁ ନାହାନ୍ତି । ତା'ହେଲେ କଣ ଧରିବାକୁ ହେବ, ତାଙ୍କର ଏଇ ମହିଳାବନ୍ଧୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ତାଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିଛି ? ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏ ଯୁଗରେ ନାରୀ ପ୍ରଗତି ବେଳେବେଳେ ଯେଉଁ ଗତି ଧରୁଛି, ସେଥିରେ ଅସମ୍ଭବ କଣ ?

ଭାବନା ଭିତରେ ମଦନବାବୁ କେତେବେଳେ ବାହାର ବାରଣ୍ଡାକୁ ଚାଲିଆସିଥିଲେ, ସେକଥା ସେ ନିଜେ ଜାଣିନାହାନ୍ତି । ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ସ୍କୁଟର ଆସି ଦ୍ୱାରପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଯିବାରୁ ତାଙ୍କର ଭାବନା ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସ୍କୁଟରଟିକୁ ଗୋଟାଏ କଡ଼ରେ ରଖିଦେଇ ଜଣେ ଯୁବକ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇଆସିଲେ । ମୁହଁରେ ତାଙ୍କର ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନତାର ଛାପ ।

—"ଆପଣ ମଦନବାବୁ ?"

—"ହଁ ।"

—"ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସିଛି ।"

—"କଣ ଦରକାର ?"

—"ମୋର ସାନଭଉଣୀ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତା କାଲିଠାରୁ ଘରକୁ ଫେରିନି । ଥାନାରେ ଖବର ଦେବାକୁ ଯାଇ ଶୁଣିଲି

ଯେ, ଆପଣ ଗୋଟିଏ ମହିଳାର ମୃତଦେହ ପାଇଚନ୍ତି । ମୁଁ ଥରେ ସେ ମୃତଦେହକୁ ଦେଖିପାରେଁ କି ?”

ମଦନବାବୁ ଶୁଷ୍କ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, “ସେଇଟା ଦେଖି କଣ କରିବେ ?”

—“କାଳେ ମୋ ସାନ ଭଉଣୀ ହୋଇଥିବ !”

—“ନା ନା, ମୋଟେ ନୁହେଁ । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ସେଇଟା ଚାଲାଣ ହୋଇସାରିଲାଣି ।”

—“କିଏ ଚାଲାଣ କଲା ?”

—“ଯାହାର ଶବ, ତା’ର ମାଆ ନିଜେ ଆସି ଚାଲାଣ କରିଚନ୍ତି ।”

—“ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ, ସେ ଦେହଟା ଯେପରି ଅନ୍ୟର ହେଉ । ତେବେ ଦୟାକରି ମତେ ଥରକ ପାଇଁ ଦେଖିବାର ଅନୁମତି ଦେବେ କି ?”

—“ଆରେ ବାବୁ, ଏ ହେଲା ସାଂଘାତିକ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ । ପୋଲିସ ଆଖିରେ ଧୂଳି ପକେଇବାର ଗୋଟାଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର । ଗୁବଲିବେଳକୁ ମଣିଷର ମୁଣ୍ଡ ଚକର କାଟୁଚି । କହିଲି ତ, ଲାସ୍‌ଟା ଚାଲାଣ ହୋଇସାରିଚି । ଆଉ କାହାରି ଦେଖିବାର ଦରକାର ନାହିଁ । ଆପଣ ଯାଆନ୍ତୁ । ମତେ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନେକ କିଛି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

କହୁ କହୁ ମଦନବାବୁ ବିରକ୍ତିଭରା ମୁହଁରେ ବୁଲିଯିବାର ଉଦ୍ୟମ କଲେ ।

ଯୁବକ ହାତ ଯୋଡ଼ି ସାନୁନୟ ଭାବରେ କହିଲେ, “ଦୟା କରନ୍ତୁ । ଥରେ ଦେଖିଯିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ମଦନବାବୁ ନାଗ୍ଭର ହୋଇ କହିଲେ, "ଅନ୍ୟର ମୃତଦେହ ଦେଖିବାପାଇଁ ଆପଣ କାହିଁକି ଯେ ଲଗେଇଚନ୍ତି, ମୁଁ ଭାବିପାରୁନ । ଆଚ୍ଛା, ଆସନ୍ତୁ, ଦେଖନ୍ତୁ କଣ ଦେଖୁଚନ୍ତି ।"

ମୃତ ଦେହଟିର ନିକଟକୁ ଆସିବା ଆଗରୁ ଯୁବକଜଣକ ଚିତ୍କାର କରିଉଠିଲେ । ଆଖି ତାଙ୍କର ଛଳ ଛଳ ହୋଇଉଠିଲା ।

ବିସ୍ମିତଭାବରେ ମଦନବାବୁ ପଚାରିଲେ, "କଣ ହେଲା ? ଆପଣ ଏମିତି କଣ ହେଉଚନ୍ତି ?"

—"ଏ ତ ମୋର ସାନ ଭଉଣୀ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀର ଶବ । ଯାହା ଭାବୁଥିଲି, ସେଇଆ ଦେଖୁଚି । କିଏ ଏ କାଣ୍ଡ କରିବସିଲା ?"

—"ଆରେ, ଆପଣ ପାଗଳ ନା କଣ ?"

—"ନା ମଦନବାବୁ, ମୁଁ ମୋଟେ ପାଗଳ ନୁହେଁ । ଏ ଠିକ୍ ମୋ'ର ଭଉଣୀର ଲାସ । ବିଶ୍ୱାସ ନ ହେଉଚି ଯଦି, ତା'ର ସାୟା ଟେକି ଦେଖନ୍ତୁ, ବାମଆଣ୍ଠୁ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ପୋଡ଼ା ଦାଗ ସାମାନ୍ୟ ଲେଖି ହୋଇ ଥିବ ।"

ଯୁବକଙ୍କ କଥାର ସତ୍ୟତା ବୁଝିବାପାଇଁ ମଦନବାବୁ ଲାସ ପାଖକୁ ଆଗେଇଗଲେ । ସାୟାଟା ଟେକିଦେବାରୁ ଦେଖାଗଲା, ପ୍ରକୃତରେ ବାମଆଣ୍ଠୁ ଉପରେ ସାମାନ୍ୟ ଲେଖି ହୋଇ ଗୋଟାଏ ପୋଡ଼ା ଦାଗ ରହିଚି ।

ହଠାତ୍ ମଦନବାବୁଙ୍କ ମନରେ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ସନ୍ଦେହ ଦେଖାଗଲା । ଆଗ୍ରହ ସହିତ ସେ ପଚାରିଲେ, "ଆପଣଙ୍କ ଭଉଣୀଙ୍କ ନାମ ତା'ହେଲେ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ?"

—"ହଁ ।"

—"ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତା ?"

—"ହଁ ।"

"ଘର କ'ଣ ବଡ଼େଇ ସାହିରେ ?"

—"ହଁ, ଭଡ଼ାଘର ।"

—"ତାଙ୍କର ଜଣେ ବାନ୍ଧବୀଙ୍କ ନାମ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ?"

—"ହଁ ।"

ମଦନବାବୁ ହ୍ୟାଟ୍‌ଟା ମୁଣ୍ଡରୁ କାଢ଼ି ଚନ୍ଦା ଧରିଆସୁଥିବା ଅଂଶରେ ହାତ ବୁଲାଇ ବୁଲାଇ ମନେମନେ କହିଲେ, "କି ଅଜବ ଘଟଣା ରେ ବାବା ! ଟିକଏ ଆଗର ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ତ ଏଥର ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତା ହେଲଣି; ଶେଷକୁ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ନ ହେବ ବୋଲି କ'ଣ କିଛି ମାନେ ଅଛି ?"

ସକାଳର ଟ୍ରୁ ପର୍ବ ପାଇଁ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆଉ ସଞ୍ଜୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲାବେଳକୁ ବ୍ୟସ୍ତଭାବରେ ମଦନବାବୁ ଭିତରକୁ ପଶି-ଆସିଲେ ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଚାରିଲା, "ଏ କ'ଣ, ମଦନବାବୁ, ଏମିତି ଧକୋଉଚନ୍ତି କାହିଁକି ?"

—"ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଆସୁଚି ପରା !"

—"ଧାଇଁ ଧାଇଁ ?"

—"ଏକପ୍ରକାର କହିଲେ ଚଳେ । କାଳେ ଟ୍ରୁ ପର୍ବର ମାହେନ୍ଦ୍ର ମୁହୂର୍ତ୍ତଟା କଟିଯିବ, ସେଇ ଭୟରେ ଦ୍ରୁତ ପଦଚାଳନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଗତ ତିନି ଦିନ ହେଲା ତୁମମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା ହେଇନା । ଭୟ ହେଉଥିଲା, ବୋଧହୁଏ ଟ୍ରୁ ପର୍ବରୁ ନାଆଁ ଟା କଟିଯିବଣି ।"

—"ତା'ହେଲେ ଗତ ତିନି ଦିନ ହେଲା ଘରେ ତିଆରି ଚା' ପିଇଥିବେ ନିଶ୍ଚୟ ?"

—"ହରେରାମ ! ଘରେ କିଏ ଚା' ଖାଇବ ? ଡାକ୍ତର ଭଲ ମନା କରିଦେଲେ ଯେ ବିନା ଚିନିରେ ଚା' କେମିତି ମଣିଷ ଖାଇବ ! ଯେତେ ସବୁ ଅଜବ କଥା, ଚିନି ଖାଇଲେ ଫ୍ୟାଟ୍ ବଢ଼ିବ । ଆଉ ଦୋକାନରୁ କିଣି ଖାଆନ୍ତି ଯେ, ସେଗୁଡ଼ାକ ତ ଚା' ନୁହେଁ, ନଇବଢ଼ିରେ ମାଡ଼ିଆସିଥିବା ଗୋଳିଆ ପାଣି କପେ ଯେମିତି । ଆଜିକି ତିନି ଦିନ ହେଲା ଚା' ଖିଆ ବନ୍ଦ ।"

—"କିଓ, କାହିଁକି ?"

—"ସେଇ ତିନି ଦିନ, ତଳେ ପ୍ରାତଃଭ୍ରମଣ ବେଳେ ଯେଉଁ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ସନ୍ଧାନ ମିଳିଥିଲା, ତା'ର ତଦନ୍ତର ଜେର ଗଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଚି । ଅନେକ ସୂତ୍ର ମିଳିଚି ସତ, ହେଲେ ସବୁଗୁଡ଼ାକ ଖାଲି ଗୋଳମାଳିଆ ମନେହେଉଚି ।"

—"ଆଚ୍ଛା, ଆଗେ ସେ ଚେୟାରଟାରେ ବସନ୍ତୁ । ଉଦର-ଦେଶର ଚା' ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ନିବାରଣ କରିସାରନ୍ତୁ । ତା'ପରେ ସବୁକଥା ଶୁଣିବା ।"

ମଦନବାବୁ ଚେୟାର ଦଖଲ କରୁ କରୁ କହିଲେ, "ଆଜି ଚା' ସଙ୍ଗେ ନୂଆ ବ୍ୟବସ୍ଥା କିଛି ଅଛି ନା କ'ଣ ?"

—"ନୂଆ ଆଉ କ'ଣ ? ବ୍ରିଟାନିଆ କ୍ରିମ୍‌ସ୍ନାକ୍‌ସ ଆଉ ପୋଚ ଦିଆ ଟୋଷ୍ଟ କେତେଖଣ୍ଡ । ତା ଛଡ଼ା ଡବଲ ଆମଲେଟ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ।"

—"ହଉ, ହଉ ! ସେଇଥିରେ ଚଳିଯିବ । ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଭାଇ, ଘରେ ଚା' ଖାଇବାକୁ କାହିଁକି ଭଲ ଲାଗେନି ଜାଣ ? ତମର ଭାଉଜ ହେଲେ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ହୋମ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ ଅଫିସର ।

ଡାକ୍ତର କହିଯିବା ଦିନଠାରୁ କେବଳ ଖାଉଁ ରୁଟି ବ୍ୟତୀତ ଚୁଡ଼ା-ଭଜା ବି ମୁଠାଏ ମିଳିଲାନି । ଏତେ ଖାଟେଣୀରେ ଡାଏଟ୍ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ! ବାପ୍‌ରେ ବାପ୍, ମଣିଷ ବଞ୍ଚିବ ନା ମରିବ ?"

ସଞ୍ଜୟ କହିଲା, "ହାତର କାଚ ଆଉ କପାଳର ସିନ୍ଦୂର ଟୋପାକ ବଜାୟ ରଖିବାପାଇଁ ଉର୍ଭଜ ଯେଉଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଚନ୍ତି, ସେଇଟା କିଛି ମନ୍ଦ ନୁହେଁ ତ ?"

—"ଆରେ ବାବୁ, ତମେ ହେଲ ଶୁଣ୍ଢିର ସାକ୍ଷୀ ମାତାଲ । ତମେ କୋଉଠୁ ଭିତରର କଥା ଜାଣିବ ? ଟୋପାଏ ଖାଉଁ ରୁଟି ପିଇ ମଣିଷ ଦିନ ଗୋଟାଏ ଦୁଇଟା ଯାଏ ଖାଟିବ, ମଗଜ ଠିକ୍ ରହିବଟି ! ମଝିରେ ମଝିରେ ଉଦରଭିତରୁ କଁ-କାଁ ହୋଇ ଯେଉଁ ହର୍ଣ୍ଣ ଶୁଣାଯାଏ, ସେଥିରେ ଭାବିବା ଚିନ୍ତିବା ଠିକ୍ ରହିବ ତ ? ବିନା ପେଟ୍ରୋଲରେ ଗାଡ଼ି ଆଗେଇବ, ଏ କୋଉଠି ହୁଏ, ନା ହେଲଣି ?"

—"କାହିଁକି, ଆପଣ ଶୁଖିଲା ରୋଟି ଆଉ ଲୁଣଦିଆ ଘୋଳ ଦହି ପେଟେ ଖାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ ତ ଚଳନ୍ତା ?"

—"ରଖ, ରଖ ପରାମର୍ଶଗୁଡ଼ାକ । ପେଟ୍ରୋଲଚାଳିତ ମେସିନରେ ବାଲ୍‌ଟିଏ ଦୁଇ ବାଲ୍‌ଟି ପାଣି ଢାଳି ଦେଲେ ଚଳେଇହେଲାଣି ? ଚାଳିବା ତ ଦୂରର କଥା, ଓଲଟି ଜାମ୍ ଧରି ଅଚଳ ହୋଇଯିବ ।"

କଥାବାର୍ତ୍ତା ମଝିରେ ପ୍ରଶାନ୍ତର ବୁଢ଼ୀର ବୃନ୍ଦାବନ ଗୋଟାଏ ଟ୍ରେରେ ଚା ଏବଂ ଜଳଖିଆ ପ୍ଲେଟଗୁଡ଼ିକ ଆଣି ଟେବୁଲ ଉପରେ ସଜେଇ ଦେଇ ଗଲା । ଚା ପର୍ବ ଶେଷ ହେବା ଆଗରୁ ମଦନବାବୁ ଆଉ କଥାବାର୍ତ୍ତା କହିବାର ଚେଷ୍ଟା କଲେନି ।

ସିଗାରେଟ ଧରେଇ ଧରେଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଗ୍ଚରିଲ, "ତା'ପରେ ?"

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ତମେମାନେ ତ ଆଗରୁ ଶବ-ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ଗୃହର ଘଟଣାଗୁଡ଼ାକ ଶୁଣିଚ । ଏଥର, ତା'ପରେ କଣ ହୋଇଚ, କହୁଚ । ବଡ଼ବଜାର କେଦାର ନିବାସରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲି । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଘର ଖାଲି, ବାହାରୁ ତାଲା ବନ୍ଦ ହୋଇଚ । ଖବର ନେବାରେ ଜଣା ପଡ଼ିଲା, ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଖଣ୍ଡେ ଶୁଆପଙ୍ଖିଆ ଆମ୍ବାସଡର ଗାଡ଼ିରେ ସେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଇଚ ।"

—"ଗାଡ଼ିଟା ତା ନିଜର ?"

—"ହଁ, ନିଜେ ଡ୍ରାଇଭ୍ କରେ ।"

—"ଘରେ କ'ଣ ସେ ଏକା ରହେ ?"

—"ହଁ,ଅର୍ଥାତ୍ ଘରର ପୂଜାରୀ ଦରୁଆନ ବ୍ୟତୀତ ତା'ର ନିଜର ଲୋକ କେହି ରହନ୍ତିନି । କିନ୍ତୁ ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନେ ବି ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଚନ୍ତି, ଏଇଟା ତ ସନ୍ଦେହଜନକ ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କିଛି ସମୟ ଚୁପ୍ ହୋଇ ରହିଲା । ତା'ପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲା, "ଅସାଧାରଣ ଏ କେସ୍ ! ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ ଲାସ ଦେଖି କହୁଚନ୍ତି, ସେଇଟା ତାଙ୍କର ଝିଅ ମସ୍ ମେନକାର ଲାସ । ଆଉ ଜଣେ କହୁଚି, ସେ ଲାସ୍‌ଟା ତା'ର ସାନ ଭଉଣୀ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତାର । ହିଷ୍ଟ୍ରି ଲୋକର କଥା ଅନୁସାରେ ସାସ୍ତା ଟେଳିବାରେ ଦେଖାଯାଇଚି, ମୃତଦେହର ବାମ ଆଣ୍ଠୁ ଉପରେ ସାମାନ୍ୟ ଲୋଷ୍ଟ ହୋଇ ଗୋଟାଏ ପୋଡ଼ା ଦାଗ । ମନେହେଉଚି, ହିଷ୍ଟ୍ରି ଲୋକର କଥା ଠିକ୍ । କାରଣ, ଲାସର ମୁହଁ ନାହିଁ; ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର ଭ୍ରମ ହେବାଟା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।"

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ଶୁଣିଲ, ମିସ୍ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଉ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତାର ଦେହର ରଙ୍ଗ ଆଉ ଗଠଣ ଏବଂ ଉଚ୍ଚତା ପ୍ରାୟ ସମାନ ।"

ଏଇଠି ଅନେକଗୁଡ଼ାଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଚି । ଯଦି ଧରିନିଆଯାଏ, ମୃତ ମହିଳା ହେଉଚି ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ତା ହେଲେ ହତ୍ୟାକାରୀ କିଏ ? ମିସ୍ ମେନକା ? କିନ୍ତୁ ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ମୁହଁରୁ ପ୍ରକାଶ ଯେ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ତା'ର ଘନିଷ୍ଠ ବାନ୍ଧବୀ ଥିଲା । ଏଭଳି ବାନ୍ଧବୀକୁ ସେ ହତ୍ୟା କରନ୍ତା କାହିଁକି ? ଯଦି ଧରିନିଆଯାଏ, କାହାରିକୁ ଭଲ ପାଇବାର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ବୋଲି, ତା ହେଲେ ଈର୍ଷା ଯେତେ ଉଗ୍ର ହେଉନା କାହିଁକି, ପ୍ରତିଶୋଧ ଏତେ କଠୋର ହୋଇ ନ ପାରେ । ଘଟଣାସ୍ଥଳରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଲୋକର ଜୋତା ଚିହ୍ନ ମିଳିଚି । ସେ ବା କିଏ ? ବଡ଼ବଜାରର ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ? ସେ ଏଠାରେ କେଉଁ ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରିଚି ? ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ଅଭୟା ଦେବୀ ରୂପରେ ନୁହେଁ । କାରଣ ସେ ଆତ୍ମ-ଗୋପନ କରିଚି । ହଁ, ଭଲ କଥା । ଯେଉଁ ତିନୋଟି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଜୋତାଦାଗ ମିଳିଥିଲା, ତା'ର କଣ ପ୍ଲାଷ୍ଟର ଛାଞ୍ଚ ନିଆଯାଇଚି ?"

—"ହଁ ।"

—"ତା ପରେ ?"

—"ଗୋଟାଏ ପାଦଚିହ୍ନ ତ ନିହତା ମହିଳା ଗୋଡ଼ରେ ଥିବା ଚପଲ ସଙ୍ଗେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀର ସେଇ କଲବାରଙ୍ଗର ଚପଲ ସଙ୍ଗେ ମିଶିଯାଉଚି । ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅବଶ୍ୟ ସେମିତି କୌଣସି ଚପଲ ବ୍ୟବହାର କରେନି । କାରଣ, ତା'ର ଭାଇ କହେ, ସେ ସଦାବେଳେ ଲାଲ ରଙ୍ଗର ଗୋଇଠିଲଗା ସ୍ୟାଣ୍ଡେଲ ବ୍ୟବହାର କରେ । ତାଙ୍କ ଘରୁ ମିଳିଥିବା ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀର ଅନ୍ୟ

ହେଲେ ସେଭଳି ସ୍ୟାଣ୍ଡେଲ ଆଣି ମିଳାଇବାରେ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଥିଲା ମିଶିଗଲା । କିନ୍ତୁ ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ସନ୍ଧାନ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନ ଥିବାରୁ ତା ଜୋତାର ଛାପ ମିଳାଯାଇପାରିନି ।"

—"ତା'ହେଲେ ଆପଣ କିଛି ଦୂର ଆଗେଇ ଯାଇଚନ୍ତି ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ । ପାଦଚିହ୍ନଗୁଡ଼ାକ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଦୁଇଟା ସତ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ କରିଚି । ପ୍ରଥମତଃ, ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ମିସ୍ ମେନକା ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲା । ଦ୍ୱିତୀୟଟା ହେଲା, ମୃତ ଦେହଟା ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କାହାର ନୁହେଁ । କେସ୍‌ଟାର କେତେ-କାଂଶ ସହଜ ହୋଇଆସିଲା ବୋଲି ଧରିବାକୁ ହେବ ।"

—"କିନ୍ତୁ କେସ୍‌ଟାର ଆଉ କେତେକ ଅଂଶ ଏବେ ବି ସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ ଅଡ଼ୁଆ ତଡ଼ୁଆ ହୋଇ ରହିଚି ।"

—"ମାନେ ?"

—"କହୁଥିଲି ନା, ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗଣପତି ଜୁଏଲାରିର ମହିଳା ବିଭାଗର ସେଲ୍‌ସମ୍ୟାନ୍ ଥିଲା ? ସେଠାରେ ଗୋଟାଏ ନୂଆ କାଣ୍ଡ ଘଟିଯାଇଚି ।"

—"ବୁଝିଚି । ଚୋରି ତ ?"

ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ତମେ କେମିତି ଜାଣିଲ ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ହଠାତ୍ ପକେଟ ଭିତରୁ ସିଗାରେଟ କେସ୍‌ଟା କାଢ଼ି ଖଣ୍ଡେ ଉଗ୍ର କଡ଼ା ସିଗାରେଟ ଧରେଇଲା । ସଞ୍ଜୟ କୌତୁହଳୀ ହୋଇ ତା'ର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁରହିଥାଏ । ସେ ଜାଣେ, ଏଇ କଡ଼ା ସିଗାରେଟ ଧରେଇବାଟା ହେଉଚି ତା'ର ବନ୍ଧୁର ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦର ଲକ୍ଷଣ ।"

ମଦନବାବୁ ପୁଣି ପଚାରିଲେ, "ତମେ କେମିତି ଜାଣିଲ ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ହସିହସି କହିଲା, "ଏଇଟା କେବଳ ମୋର ଅନୁମାନ ।"

—"ଏଭଳି ଯୁକ୍ତିହୀନ ଅନୁମାନର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ।"

—"କାରଣ ନାହିଁ ଆଉ କଣ ! ମୋର ଅନୁମାନ ମୋଟେ ଯୁକ୍ତିହୀନ ନୁହେଁ । ଅକାରଣରେ କେହି କାହାରିକୁ ହତ୍ୟା କରେନି । କିନ୍ତୁ ମୂଳରୁ ଏ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଭିତରେ ମୁଁ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଖୋଜି ପାଉ ନ ଥିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଇଟା ଅନେକ ପରିମାଣରେ ସହଜ ହୋଇଯାଇଚି । ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ନିହତ ହେଇଚି ଏଇ ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ । 'ନିହତ ମହିଳା ଗଣପତି ଜୁଏଲାରିର ସେଲ୍‌ସମ୍ୟାନ' ଶୁଣି ମୋ ମନରେ ଗୋଟାଏ ସନ୍ଦେହ ଦେଖା-ଦେଇଥିଲା ସେତେବେଳେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣାଗଲା, ମୋର ସନ୍ଦେହ ଅମୂଳକ ନୁହେଁ । ମଦନବାବୁ, ଅନୁମାନ କରି ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା କହିପାରେଁ ।"

—"ପାରେ ନୁହଁ, କୁହ ।"

—"ଗଣପତି ଜୁଏଲାରିରୁ ମୋଟା ଧରଣର ଚୋରି ହେଇଯାଇଚି । ଆଉ ସେ ଚୋରି ପାଇଁ ଦାୟୀ ହେଉଚି ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ।"

ମଦନବାବୁ ବିସ୍ମିତ ଚକ୍ଷୁରେ ଚାହିଁ ତାଳି ମାରି କହି-ଉଠିଲେ, "ଠିକ୍ ! ଠିକ୍ ! ଠିକ୍ କହିଚ ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁ, ତୁମର ଅନୁମାନ ପୂରାପୂରି ଠିକ୍ ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଏଥର ପ୍ରକୃତ ଘଟଣାଟା କଣ, କହନ୍ତୁ ।"

—"ଗଣପତି ଲାଲ୍ ନିଜେ ଥାନାରେ ଅଭିଯୋଗ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ।"

—"କୋଉ ବିଷୟରେ ?"

—"ଚୋରି ବୋଲି ଧରିନିଅ । ଚୋରିଟା ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ବି ହୋଇପାରେ । ଗଣପତିଲାଲ୍‌ଙ୍କର ଦୋକାନଟା ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ଆଉ ତାଙ୍କର ରହିବା ଘରଟା ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ । ଦୋକାନଟା ରାତି ନଅଟା ସୁଦ୍ଧା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ସେଦିନ ଦୋକାନ ବନ୍ଦ ହେବା ଆଗରୁ କଣ ଗୋଟାଏ ଜରୁରୀ କାମରେ ତାଙ୍କୁ ଘରକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । କଥା ଥିଲା, ଦୋକାନ ବନ୍ଦ କରି ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେଦିନ କ୍ୟାସ୍ ନେଇ ଗଣପତିଲାଲ୍‌ଙ୍କ ଘରେ ଦେଇଆସିବ । କିନ୍ତୁ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେଦିନ କ୍ୟାସ୍ ନେଇ ଦୋକାନ ବନ୍ଦ କରି କୋଉଆଡ଼େ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛି ।"

—"ଟଙ୍କାର ପରିମାଣ କେତେ ?"

—"ବାର ହଜାର ସାତଶହ ପନ୍ଦର ଟଙ୍କା ।"

—"ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗଣପତିଲାଲ୍‌ର ଧାରଣା କଣ ?"

—"ଖୁବ୍ ଭଲ । କହୁଥିଲେ, ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଖୁବ୍ ବିଶ୍ୱାସୀ ଆଉ ସଚ୍ଚରିତ୍ରା । ତା'ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅସତ୍ କାମ ହେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କାରଣ, ଆଗରୁ ଏହା ଅପେକ୍ଷା ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଟଙ୍କା ସେ ଅନେକଥର ବସାରେ ନେଇ ଦେଇଆସେ । ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବା ଅଭିପ୍ରାୟ ଥିଲେ ସେ ସେତେବେଳେ ନେଇ ପାରିଥାଆନ୍ତା । ତା'ଛଡ଼ା ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀର ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଦରକାର ହୁଏ ସେ ସିଧା ମାଲିକଙ୍କଠାରୁ ମାଗିନିଏ ।"

—"ଆଗରୁ ମୁଁ ଏକ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲି ।"

—"ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁ, ଆଉ ଗୋଟାଏ ଏମିତି ଘଟଣା ଜଣାପଡ଼ିଚି, ଯାହାକି ତମେ ଅନୁମାନ କରିପାରିବନି ।"

—"ପ୍ରତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁମାନ କରି ମୁଁ ଯେ ସବୁକଥା କହିପାରିବି ତା'ର ତ କିଛି ମାନେ ନାହିଁ ।"

—"ଲାସ ଦେହରେ ଯେଉଁ ସାୟା, ବ୍ଲାଉଜ ଆଉ ଚପଲ ଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ାକ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀର ନୁହେଁ, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ।"

—"ଏଥିରେ ତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ । ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେହରେ ଯେଉଁ ଲୁଗାପଟା ଥିଲା, ଅପରାଧୀ ସେଗୁଡ଼ାକ ଖୋଲିନେଇଚି । ପ୍ରଥମ ଦିନ ମୁଁ ଅନୁମାନ କରି ଏକଥା ଆପଣଙ୍କୁ କହିଥିଲି । ଆଚ୍ଛା, ମଦନବାବୁ, ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେଦିନ ଦୋକାନରୁ ଘରକୁ ଫେରିଥିଲା ?"

—"ହଁ, ତା'ର ଘରଟା ଦୋକାନରୁ ଗଣପତିଲାଲ୍‌ଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବା ବାଟରେ ପଡ଼େ । ଘରକୁ ଆସି ଗୋଡ଼ହାତ ଧୋଇ ଗୁ' ପିଇ ସେ ପୁଣି ବାହାରିପଡ଼ିଥିଲା ।"

—"ହଁ, ମାଲିକଙ୍କ ଘରେ ଠଙ୍କା ଦେଇଆସିବାପାଇଁ ବାହାରିପଡ଼ିଥିଲା । ତା'ପରର ଘଟଣାଗୁଡ଼ାକ ବି ମୁଁ ଅନୁମାନ କରି କହିଦେଇପାରିବି ।"

—"ପୁଣି ଅନୁମାନ !"

—"ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଘରୁ ବାହାରି କିଛି ବାଟ ଯାଇଚି, ହଠାତ୍ ତା'ର ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ସଙ୍ଗେ ଦେଖାହୁଏ । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ, ସେ ଥିଲା ବଡ଼ବଜାରର ପ୍ରତିମା ଦେବୀର ସେଇ ଶୁଆପକ୍ଷିଆ ଆମ୍ବାସାଡାର ଗାଡ଼ିରେ, ଆଉ ନିଜେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଗାଡ଼ି ଡ୍ରାଇଭ କରୁଥିଲା । ମେନକାର ଡାକରେ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗାଡ଼ିରେ ଆସି

ବସିଥିଲି । ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଖରେ ଟଙ୍କା ଥିବାର ଜଣାପଡ଼ୁଚି । ତା'ପରର ଘଟଣାଗୁଡ଼ାକ ଠିକ୍ ଭାବେ ଅନୁମାନ କରିପାରୁନି । ଯଦି ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ନଅଟା ପରେ ଗାଡ଼ିରେ ଉଠିଥାଏ, ତା'ହେଲେ ମରିଚି ରାତି ବାରଟା ପରେ । ମଝିରେ ଏ ଯେଉଁ କେତେ ଘଣ୍ଟା କଟିଯାଇଚି, ତା'ର ହିସାବ ହତ୍ୟାକାରୀ ଧରା ନ ପଡ଼ିଲେ ଜଣାପଡ଼ିବନି । ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଉ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ହତ୍ୟା କରିଚନ୍ତି । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ, ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ହିଁ ହତ୍ୟାକାରୀ । ମେନକା କେବେହେଲେ ନିଜ ହାତରେ ନିଜର ବାନ୍ଧବୀକୁ ହତ୍ୟା କରିନି । ତା' ପରେ ମୃତଦେହର ଲୁଗାପଟା ଫିଟେଇନେଇ ତାକୁ ମେନକାର ସାୟା ବ୍ଲାଉଜ ପିନ୍ଧେଇଦିଆଗଲି । ଲାସର ମୁହଁଟା ନିଶ୍ଚିହ୍ନ । ତା'ର ଉଚ୍ଚତା, ରଙ୍ଗ, ଗଢ଼ଣ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରାୟ ମେନକା ଭଳି । ତା'ର ଦେହରେ ବି ମେନକାର ଲୁଗାପଟା ଚପଲ ପ୍ରଭୃତି ରହିଲି । ତେଣୁ ସେଇଟା ମେନକାର ଲାସ୍ ବୋଲି ଚିହ୍ନଟ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ସମସ୍ତେ ଭାବିବେ, କୌଣସି ଅଜଣା ବ୍ୟକ୍ତି ଅଜ୍ଞାତ କାରଣରେ ମିସ୍ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିଚି । ଏଣେ ପୋଲିସ ଭାବନ୍ତା, ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗଣପତିଲାଲଙ୍କର ଟଙ୍କା ଆତ୍ମସାତ୍ କରି ପଳାତକ ହେଇଚି । ଅପରାଧୀ ଖୁବ୍ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳେଇ ଯୋଜନା କରିଥିଲି ସତ, କିନ୍ତୁ ସବୁଗୁଡ଼ାକ ବ୍ୟର୍ଥ କରିଦେଲି ଗୋଟାଏ ପୋଡ଼ା ଦାଗ ଆଉ କେତେଟା ପାଦର ଛାପ । କ'ଣ, ମଦନବାବୁ, ଏଥରକ ଆପଣଙ୍କ କେସ୍‌ଟା ପରିଷ୍କାର ହୋଇଗଲା ତ ?"

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ସେ ତ ହେଇଗଲା, ଦେଖୁଚି । କିନ୍ତୁ..."

ପ୍ରଶାନ୍ତ ବାଧା ଦେଇ କହିଲା, "କିନ୍ତୁ ମୋର ଆଉ ଗୋଟାଏ ଅନୁମାନ ହୁଏ । କାମ ହାସଲ ପରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ହୁଏ ତ ମେନକାକୁ ବି ହତ୍ୟା କରିଛି ।"

—"ଅନୁମାନରେ ତମେ ହନୁମାନ ଭଳି ସମୁଦ୍ର ପାର ହେବାକୁ ବସିଛ, ଦେଖୁଛି । ଏଥର ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କୁ କେମିତି ଧରାଯାଇପାରିବ ସେ ଉପାୟଟା ଅନୁମାନ କରି କହିପାରିବ ?"

ଏତିକିବେଳେ ବୃନ୍ଦାବନ ଘରଭିତରକୁ ଆସି କହିଲା, "ବଡ଼ବଜାରରୁ ଜଣେ ବାବୁଆଣୀ ଆସି ଦେଖା କରିବାକୁ କହୁଛନ୍ତି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ସାମାନ୍ୟ ଚମକିପଡ଼ି କହିଲା, "ବଡ଼ବଜାରରୁ ? ନାଁ କ'ଣ, କହିଛନ୍ତି ?"

—"ହଁ, ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ।"

ମଦନବାବୁ ବାଘଭଳି କୁଦିପଡ଼ି କହିଲେ, "ଆ...ଇଁ !"

ପ୍ରକୃତରେ କଳ୍ପନାର ଅତୀତ । ପଳାତକ ଆସାମୀ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦେଖାକରିବାପାଇଁ ନିଜେ ଆସିଛି ! ଘଟଣାଟାର ମୂଳରୁ କୌଣସି ଗଲତି ନାହିଁ ତ ? ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆଉ ସଞ୍ଜୟ ବିସ୍ମୟର ସହିତ ଭାବିବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି ।

ମଦନବାବୁ ଆନନ୍ଦପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ଦେଖୁଛ, ଆମର ଭାଗ୍ୟ ଭଲ । ମାଛ ନିଜେ ଜାଲଭିତରକୁ ପଶିଆସୁଛି ।"

—"ମଦନବାବୁ, ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଆସିଥିଲେ ଆପଣ କଣ କରିବେ ?"

—"ଆଗେ କେତେଟା ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା କଥା । ତା'ପରେ ତାକୁ ଥାନାକୁ ନେଇଯାଇ ଘଟଣାସ୍ଥଳରୁ ଯେଉଁ ଛାପ ନିଆ-ଯାଇଚି, ତା'ର ଚୂଡାନ୍ତପୃଷ୍ଠା ମିଶାଇ ଦେଖିବାକୁ ହେବ ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ବୃନ୍ଦାବନ, ଭଦ୍ରମହିଳାଙ୍କୁ ଏଠିକି ନେଇ ଆ ।"

ବୃନ୍ଦାବନ ଚାଲିଗଲା । ଅନତିବିଳମ୍ବରେ ଘରଭିତରକୁ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ପଶିଆସିଲେ ।

ମଦନବାବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖିଲେ, ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନା ସହିତ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଅବିକଳ ମିଶିଯାଉଚନ୍ତି । ଦୀର୍ଘାଙ୍ଗୀ ବଳିଷ୍ଠ ଘନକୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣଦେହା । ନାକପୁଡ଼ା ଦୁଇଟା ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ତୁଙ୍ଗ । ଆଖିର ଚାହାଣୀ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ହେଉ ନ ଥିଲା । କାରଣ ଆଖି ଉପରେ ଦୀର୍ଘ ଅଣ୍ଡାକୃତି କଳା ଚଷମା ରହିଥିଲା । ଚାରିପାଖେ ଫ୍ରେମ ନ ଥିଲେ ବୋଧହୁଏ ଚଷମାଟା ମୁହଁ ସଙ୍ଗେ ମିଶିଯାଇଥାଆନ୍ତା । ଶାଢ଼ୀ ଉପରେ ହାଓ୍ୱାଇ ଭଳି ଛିଟ କନାର ଗୋଟାଏ ସାର୍ଟ । ହାତରେ ଗୋଟାଏ ଅଢ଼େଇ ଫୁଟ ଲମ୍ବର ମୋଟା କଳା ଲଠି । ବାମ ହାତର କଣି ଆଙ୍ଗୁଠିର ଅଧେ ନାହିଁ ।

ଖୁବ୍ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଭାବରେ ଏବଂ ସପ୍ରତିଭ ମୁହଁରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଘରଭିତରକୁ ଆସି କହିଲେ, "ମୁଁ ମଦନବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସିଚି ।"

—"ମୋ ସଙ୍ଗେ ? କିନ୍ତୁ ଏଠିକି କାହିଁକି ? ଏଇଟା କ'ଣ ମୋର ଦେଖାସାକ୍ଷାତ କରିବାର ଚେମ୍ବର ?"

—"ମୋଟେ ନୁହେଁ, ମୋଟେ ନୁହେଁ ! ବାଘ ଯେମିତି ଜଙ୍ଗଲରେ ରହିବାଟା ସତ, ପୋଲିସ ଲୋକ ସେମିତି ଥାନାରେ

ରହନ୍ତି, ଏଇଟା ବ ସତ । ମୁଁ ବ ଥାନାକୁ ଦେଖା କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲି । ସେଠାରେ ଶୁଣିଲି ଯେ ଆପଣ ଏଇଠି ଅଛନ୍ତି ।”

ମହିଳାଟିର ପ୍ରଗଳ୍‌ଭତା ଦେଖି ମଦନବାବୁ ମନେ ମନେ ଭୀଷଣ ରାଗିଉଠିଲେ । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସେ ଭାବ ଦମନ କରି ସେ ପଚାରିଲେ, “ଆପଣଙ୍କ ନାଆଁ କଣ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ?”

—“ଆପଣଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ ପାଇଁ ତ ମୁଁ ଚାକରଟିକୁ ସେଇ ନାମ ଆଗରୁ କହିଥିଲି । ଜାଣିବା ପରେ ପୁଣି ଆଉ ଥରେ ପଚାରିବାର ମାନେ ?”

ତା’ର କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାର ଢଙ୍ଗଢାଙ୍ଗରେ ମଦନବାବୁଙ୍କର କ୍ରୋଧ ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ହୋଇଉଠିଲା । ଟିକିଏ ଜୋରି ଗଳାରେ ସେ କହିଲେ, “ପଚାରୁଚି, କହିବେ । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ତୋଡ଼ ଦେଖାଉଚନ୍ତି କ’ଣ ? ଜଣେ ମହିଳା ହିସାବରେ ପୋଲିସଠାରୁ ଯେତିକି ଆଶା କରାଯାଏ, ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ସେତିକି ଆଶା କରୁନାହାନ୍ତି ?”

—“ତା’ର କାରଣ ?”

—“କହୁଚି । ଆପଣ ଏ ଚେୟାରଖଣ୍ଡିକ ଉପରେ ଆଗେ ବସନ୍ତୁ ।”

—“ତା ହେଲେ ଏଠି ବସିବାକୁ ହେବ ?”

—“ହଁ, ହଁ, ବସିବାକୁ ହେବ ।”

ଚେୟାରଖଣ୍ଡିକ ଘଡ଼ ଘଡ଼ କରି ମଦନବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଟାଣିଆଣି ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ବସିପଡ଼ିଲେ । ତା ପରେ ମୋଟା କଳା ଲଠିଖଣ୍ଡିକ ଆଣ୍ଠୁ ସନ୍ଧିରେ ରଖି ତା ଉପରେ ଦୁଇ ହାତ ସ୍ଥାପନ କରି କହିଲେ, “ଆପଣ କ’ଣ କହୁଚନ୍ତି, ଏଥର କହନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କ କଥା ଅନୁସାରେ ଚେୟାରରେ ତ ବସିଲି ।”

ଏ କି ଧରଣର ଅପରାଧୀ ରେ ବାବା ! ପୋଲିସ ଦେଖି ପାଖେଇ ହୋଇ ରହିବା ଦୂରର କଥା, ପୋଲିସ ପାଖକୁ ଲାଗି ବସିବାକୁ ଟିକିଏ ହେଲେ ଭୟ କରୁନି ! ଏଗୁଡ଼ା ତ ଆଦୌ ଭଲ ଲକ୍ଷଣ ନୁହେଁ । ଯାହା ଦେଖାଯାଉଛି, ସାମାନ୍ୟ ଅସାବଧାନ ହେଇପଡ଼ିଲେ କଣ ନା କଣ ହେଇଯିବ । ମଦନବାବୁ ଉଠିଯାଇ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ପଡ଼ିଥିବା ଖଣ୍ଡେ ଚେୟାର ଦଖଲ କଲେ ।

ପ୍ରତିମା ଦେଖି ଓଠ ଚିପି ହସିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ମଦନବାବୁ ପଚାରିଲେ, "ହଠାତ୍ ମୋ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା କରିବାପାଇଁ ଆପଣଙ୍କର କାହିଁକି ଇଚ୍ଛା ହେଲା ?"

—"ଶୁଣିଲି, ସେଦିନ ମୋ ଘରକୁ ଆପଣ ବୁଲିବାପାଇଁ ଯାଇଥିଲେ । ସେଇଥିପାଇଁ ଚାଲିଆସିଲି ।"

—"ବୁଲିବାକୁ ନୁହେଁ, ଆପଣଙ୍କୁ ଖୋଜିବାକୁ ଯାଇଥିଲି ।"

—"ହଉ, ହେଲା । କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ?"

—"ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତା ଖୁନ୍ ହେଇଚନ୍ତି, ଜାଣନ୍ତି ?"

—"କୋଉ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ?"

—"ଏମିତି ବିସ୍ମିତ ହେଇଗଲେ ଯେ ? ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଘନିଷ୍ଠ ବାନ୍ଧବୀ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତାଙ୍କୁ ଆପଣ ଜାଣିନ୍ତିନି ?"

—"ନା, ମୁଁ କେବଳ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଜାଣେ ।"

—"ଆଚ୍ଛା, ଗତ ଏକୋଇଶ ତାରିଖ ଦିନ ମିସ୍ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସହିତ ଆପଣଙ୍କର ଦେଖା ହେଇଥିଲା ?"

—"ନା ।"

—"ସେଦିନ ଆପଣ କୋଉଠି ଥିଲେ ?"

—"ସନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ ବସାରେ ଥିଲି । ତା ପରେ

ହଠାତ୍ ଜଣେ ଆତ୍ମୀୟଙ୍କର ଭୟଙ୍କର ଅସୁସ୍ଥତାର ଖବର ପାଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମତେ ମଫସଲ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।”

—“କ’ଣ ଘରର ଗୁକର ପୂଜାଶ୍ରୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନେଇ ?”

—“ନିଶ୍ଚୟ ! ଏକୁଟିଆ ଲୋକ ମୁଁ, ସେମାନେ ନ ଗଲେ ମୋ କଥା କିଏ ବୁଝିବ ?”

—“ଆପଣ କୋଉଠିକି ଯାଇଥିଲେ ?”

—“ଏଠିକି ଦେଢ଼ ଶହ ମାଇଲ, ସୁଜନପୁର ।”

—“ଆପଣଙ୍କର ‘ସଟ୍ ଗନ୍’ ଅଛି ?”

—“ଅଛି । ସେଇଟା ଦରୁଆନ୍ ହାତରେ ଥାଏ ।”

—“ମିସ୍ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଆପଣଙ୍କର ବାନ୍ଧବୀ ?”

—“ହଁ ।”

—“ଆପଣ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ଚିଠି ଲେଖି ଏଇ ଏକୋଇଶ ତାରିଖ ଦିନ ପଠେଇଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ କି ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା କରିବା କଥା ଲେଖା ଥିଲା ?”

—“ହଁ ।”

—“ସେ ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା କରିଥିଲେ ?”

—“ନା ।”

—“ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ କୋଉଠି ଅଛନ୍ତି ?”

—“ଜାଣେନା ।”

—“ସେ ଆଉ କେଉଁଠିକି ଯିବାଆସିବା କରନ୍ତି ?”

—“ସେ କଥା ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜଣା ।”

—“ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ତିନିଜଣଙ୍କର ଜୋତା ଛାପ ମିଳିଛି । ଗୋଟାଏ ହେଲା ମିସ୍ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର, ଆଉ ଗୋଟାଏ

ମୃତା ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତାଙ୍କର । କିନ୍ତୁ ତୃତୀୟ ପଦଚିହ୍ନର ଅଧିକାରୀ କିଏ, ସେଇଟା ଆମେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିନୁ ।"

—"ଶୁଣି ଖୁବ୍ ଦୁଃଖିତ ହେଲି ।"

—"ଆପଣ ଦୁଃଖରେ ପଡି ସଡ଼ି ମରିଗଲେ ବି ଆମର କିଛି ଯାଏ ଆସେନି । ମୁଁ କେବଳ ଭାବୁଚି, ଏ ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି କିଏ ହେଇପାରେ ?"

—"କହିପାରିବନି । ମୁଁ ବୃହସ୍ପତି ନୁହେଁ, ଆଜ୍ଞା !"

—"ଆପଣ ଚୁପ୍ ରହନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କୁ କିଏସେ ପଚାରିବାକୁ ଯାଉଚି ? ଦେଖୁଚି, କିଛି ଗୋଟାଏ ଚିନ୍ତା କଲାବେଳକୁ ଆପଣ ସବୁ ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରିଦେଉଚନ୍ତି । ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଚି ।"

—"କରନ୍ତୁ, କରନ୍ତୁ ! ଆଉ କିଛି ପଚାରିବାର ଅଛି ?"

—"ନା, ଆଉ ପଚାରିବାର କିଛି ନାହିଁ ।"

—"ତା ହେଲେ ମୁଁ ଉଠୁଚି ?"

—"ନିଶ୍ଚୟ ! ଏଥର ଆପଣଙ୍କୁ ଉଠିବାକୁ ହେବ ।"

—"ଆଚ୍ଛା, ଧନ୍ୟବାଦ, ମୁଁ ଯାଉଚି ।"

ମଦନବାବୁ ଏଥର ଆସନ ତ୍ୟାଗ କରି ଉଠି ପଡ଼ୁ ପଡ଼ୁ କହିଲେ, "ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆସନ୍ତୁ ।"

—"ଆପଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ! କୁଆଡ଼େ ?"

—"ଥାନାକୁ ।"

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ସଭୟରେ ପଚାରିଲେ, "ଥାନାକୁ ? କାହିଁକି ?"

—"ଯଥାସମୟରେ ସେଇଟା ଜାଣିପାରିବେ ।"

—"ଆପଣଙ୍କର ସବୁ କଥାର ଜବାବ ତ ଦେଲି । ପୁଣି ମତେ ଥାନାକୁ ଟାଣିନେଇଯିବାର କାରଣ କ'ଣ ?"

—"ବାଘ ସଙ୍ଗେ ଜଙ୍ଗଲରେ ଦେଖା ହେଲେ ସେ ଦେଖାର ଗୋଟାଏ ବିଶେଷତ୍ୱ ଥାଏ । ସେମିତି ପୋଲିସ ସଙ୍ଗେ ଟିକିଏ ଥାନାରେ ଦେଖା କରିବେ ।"

ଏତେବେଳ ପରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ନିଜର ସମସ୍ତ ଦୃଢ଼ତା ଆଉ ନିଶ୍ଚିନ୍ତତା ଯେମିତି ହରେଇବସିଲେ । କାତର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, "ମତେ ଅକାରଣଟାରେ ଥାନାକୁ ନେଇ କ'ଣ ଲାଭ ହେବ, ମଦନବାବୁ ?"

ମନଦବାବୁ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କର ଔଦ୍ଧତ୍ୟରେ ଭୀଷଣ ବିରକ୍ତ ହୋଇଉଠିଥିଲେ । ପୋଲିସସୁଲଭ କଠୋର ଗଳାରେ କହିଲେ, "ଲାଭକ୍ଷତିର ହିସାବ ପରେ ବିଚାର କରାଯିବ । ମୋ କଥା ମାନି ଥାନାକୁ ଚାଲନ୍ତୁ । ବେଶି କଥା କହିଲେ, ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ମତେ ମୋ କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆଚ୍ଛା, ମୁଁ ଆସୁଚି, ପ୍ରଶାନ୍ତ-ବାବୁ ! ଟିକିଏ ପରେ ଫୋନ୍ କରି ସବୁ କଥା ଜଣେଇବି । ଆସନ୍ତୁ, ପ୍ରତିମା ଦେବୀ !"

ଅଗତ୍ୟା କଳ କଣ୍ଢେଇ ପରି ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ମଦନବାବୁଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଗଲେ ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଏମାନଙ୍କର ଯିବା ପରେ ଚେୟାର ଉପରୁ ଉଠିପଡ଼ି ଖଣ୍ଡେ ସିଗାରେଟ ଧରେଇଲା । ତା ପରେ ସଞ୍ଜୟକୁ ଚାହିଁ ପଚାରିଲା, "ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କୁ ଦେଖି ତୋର କଣ ମନେହେଲା ?"

—"କି ଅଜବ ମହିଳା !"

—"ତା ନ ହେଲେ ଚଳିବ କେମିତି ? ଏଠାରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା ତୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଚୁ ?"

—"କ'ଣ ?"

—"ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଯେଉଁ କେତେକ ସମୟ ଏଠି ଥିଲେ, ଥରେହେଲେ ସିଧା ଭାବରେ ତତେ କିମ୍ବା ମତେ ତ ଚାହିଁନାହାନ୍ତି । ଅଥଚ ସେ ଆମମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଚେତନ ଥିଲେ । କାରଣ ମଝିରେ ମଝିରେ ସେପଟେ ଥିବା ବଡ଼ ମିରର୍ ଦେହରେ କଣେଇ କଣେଇ ଆମମାନଙ୍କୁ ଦେଖିନେଉଥିଲେ ।"

—"କିନ୍ତୁ ସେ ଏଠିକି କାହିଁକି ଆସିଥିଲେ ?"

—"ଅଭିନୟ କରିବାକୁ ।"

—"ଅଭିନୟ କରିବାକୁ ?"

—"ହଁ, ଆଉ ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜକୁ ନିରପରାଧିନୀ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ।"

—"କିନ୍ତୁ ଏ ଭୟ ତ ତାଙ୍କର ରହିବା ସ୍ୱାଭାବିକ ଯେ, ଘଟଣାସ୍ଥଳରୁ ମିଳିଥିବା ତୃଷାୟୁ ଛାପ ସହିତ ତାଙ୍କ ଜୋତାର ଛାପ ମିଳିଯାଇପାରେ ?"

—"ସେକଥା ସତ । ଏଇଠି ମତେ ଟିକିଏ କେମିତି କେମିତି ଲାଗୁଚି । ଏଭଳି ସମ୍ଭାବନାର କଥା ଯେ ତାଙ୍କର ମନେପଡ଼ିନି, ସେଇଟା ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମନେହେଉଚି, ଏତେଟା ନିର୍ବୋଧ ସେ ନୁହନ୍ତି । ମଦନବାବୁ ତ ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଥାନାକୁ ଧରିନେଇ-ଗଲେ ।"

—"ଆଉ ଥାନାକୁ ଯିବା ନାଆଁ ଶୁଣି ସେ କେମିତି ଭୟଭୀତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ, ସେଇଟା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଚୁ ନା ?"

—"ନିଶ୍ଚୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛ । ମାତ୍ର ତା'ର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ । ସେଇଟା ହେଉଛି କେବଳ ଅଭିନୟ । ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଏଇ ବି ଭୟ ପାଇନାହାନ୍ତି ।"

—"ଏ କଥା କେମିତି ଜାଣିଲୁ ?

—"ଏଠାକୁ ଆସିବାଆଗରୁ ସେ ନିଜେ ତ ମଦନବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା କରିବାପାଇଁ ଥାନାରେ ଯାଇ ହାଜର ହେଇଥିଲେ । ସୁତରାଂ ଥାନାକୁ ଯିବା ନାଆଁ ଶୁଣି ସେ ତିଳେହେଲେ ଭୟ କରିନାହାନ୍ତି । କେବଳ ଭୟ କରିବାର ଅଭିନୟ କରୁଥିଲେ ।"

—"କାହିଁକି ?"

—"ବୋଧହୁଏ, ମଦନବାବୁଙ୍କୁ ସେ ଅପଦସ୍ଥ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଛନ୍ତି । ମୋର ମନେହୁଏ, ସେ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ଥାନାକୁ ଯାଇ ମଦନବାବୁ ତାଙ୍କର ପାଦଚିହ୍ନ ପରୀକ୍ଷା କରିବେ ।"

—"କ'ଣ କହୁଚୁ ?"

—"ହଁ, ଶେଷକୁ କ'ଣ ହେବ, ଜାଣିଚୁ ? ଘଟଣାସ୍ଥଳରୁ ମିଳିଥିବା ଜୋତାରୁ କୌଣସିଟା ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ଜୋତାର ଛାପ ମିଳିବନି, ପୋଲିସ ବୋକା ପାଲଟିଯିବ । ସେ ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଯିବେ । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଏଇ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆଜ ମଦନବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ନ ହେଲେ ତାଙ୍କର ଏ ଅଭାବିତ ଆବିର୍ଭାବର କୌଣସି କାରଣ ନ ଥିଲା । ଦେ, ଛାଡ଼ ସେ ସବୁ କଥା । ମଦନବାବୁ ତ କାହିଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫୋନ୍ କଲେନି ! କଥା କ'ଣ ? ଚାଲ୍, ଟିକିଏ ଚେସ୍ ଖେଳିବା ।"

—"ଆଚ୍ଛା, ଚାଲ୍ ।"

ପାଠାଗାର

ଡ୍ରଇଂ ରୁମ୍‌କୁ ଆସି ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆଉ ସଞ୍ଜୟ ଚେସ୍ ଖେଳ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଠିକ ପ୍ରଶାନ୍ତ କସ୍ତିମାତ୍ କଲାବେଳକୁ ପାଖରେ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥିବା ଫୋନ୍‌ଟା ଠଣ ଠଣ ହୋଇ-ଉଠିଲା ।

ରସିଭରଟା ଉଠାଇନେଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ହ୍ୟାଲୋ !"

—"ମୁଁ ମଦନବାବୁ କହୁଛି ।"

—"ଆଉ ଘଟଣା କଣ ?"

—"ସବୁ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହୋଇଗଲା ।"

—"ତା'ତ ହୋଇଥିବ ।"

—"ମାନେ ?"

—"ମାନେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କ ଜୋତା ଛାପ ପରୀକ୍ଷାର ଫଳ ସନ୍ତୋଷଜନକ ହୋଇନି ।"

—"ତମେ କେମିତି ଜାଣିଲ ?"

—"ଖୁବ ସହଜରେ । ଘରରେ ଘର ମିଶେଇ ଦେଖିଲ, ଆଠ ହୋଇଗଲା ।"

—"ଛାଡ଼, ଭାଇ, ଥଟ୍ଟା ଆଉ ଭଲଲାଗୁନି । ଏକାବେଳକେ ଅପଦସ୍ତ ହୋଇଗଲି ।"

—"କ'ଣ ହେଲା କି ?"

—"ଘଟଣାସ୍ଥଳରୁ ଭୁଜଙ୍ଗ ବ୍ୟକ୍ତିର ଯେଉଁ ଜୋତାଛାପ ମିଳିଥିଲା, ସେଇଟା ପ୍ରତିମା ଦେବୀର ଜୋତାଛାପ ଅପେକ୍ଷା ଯଥେଷ୍ଟ ବଡ଼ । ହସିହସି ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ମୋ ମୁହଁ ଉପରେ କହି-ଦେଇଗଲା, 'ପୁରୁଷ ଗୋଡ଼ର ଜୋତାଛାପ କେବେ କୌଣସି ମହିଳାର ଜୋତା ସଙ୍ଗେ ସମାନ ହୋଇ ନ ପାରେ' ।"

—"କିନ୍ତୁ ଏ ତ ମୋଟେ ଗୁରି ପାଞ୍ଚ ମିନଟର କଥା । ମତେ ଫୋନ୍ କରିବାରେ ଆପଣଙ୍କର ଏତେ ଡେରି ହେଲା କାହିଁକି ?"

—"ହଠାତ୍ ଆଜି ଦୁଇଟା ଖବର ପାଇଲି । ଦ୍ୱିତୀୟ ଖବରଟା ବିଶେଷ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ।"

—"ଯଥା...?"

—"ଆମର ସବ୍‌ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟର ଭୋଳାନାଥବାବୁଙ୍କୁ, ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯେଉଁ ସାହିରେ ରହୁଥିଲା, ସେଠାକୁ ତଦନ୍ତ କରିବା-ପାଇଁ ପଠାଇଥିଲି । ସେ ଆସି ଜଣେଇଲେ ଯେ ସେ ସାହିର ଗୋଟାଏ ଡାଲିଗୁଡ଼ଲ ଦୋକାନର ମାଲିକ ଦେଖିଚି—ରାତି ନଅଟା ପରେ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ରାସ୍ତାରେ ଯାଉଥିଲା, ସେତିକିବେଳେ ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ି ଆସି ତା ପାଖରେ ଠିଆହେଲା, ଗାଡ଼ିଭିତରୁ ମିସ୍ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ମୁହଁ ଗଳେଇ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଡାକିଲା, ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗାଡ଼ିରେ ବସିବା ପରେ ସେଇଟା ଚାଲିଯାଇଥିଲା ।"

—"ଦେଖନ୍ତୁ, ମଦନବାବୁ, ମୁଁ ଯାହା ଅନୁମାନ କରୁଥିଲି ଏ କଥାଟା ତା ସଙ୍ଗେ ମିଳୁଚି କି ନାହିଁ ?"

—"ସେ ତ ଠିକ !"

—"ତା' ପରେ ?"

—"ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଥିଲେ, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଉ ଡ୍ରାଇଭର । ଦୋକାନୀ କିନ୍ତୁ ଡ୍ରାଇଭରଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟି ପକେଇନି, ତାକୁ ଚିହ୍ନଟ ଦେଇପାରିବନି ।"

—"ଶୁଆପକ୍ଷିଆ ଆମ୍ବାସାଡ଼ାର ଗାଡ଼ି ତ ?"

—"ଦୋକାନୀ କହୁଚି, ଶୁଆପକ୍ଷିଆ ଗାଡ଼ି ସତ, କିନ୍ତୁ ଆମ୍ବାସାଡ଼ାର କି ଅନ୍ୟ କୋଉ ମଡେଲର ଗାଡ଼ି, ସେଇଟା ବୁଝିଲାଭଳି ଜ୍ଞାନ ତା'ର ନାହିଁ ।"

—"ଗାଡ଼ିର ନମ୍ବର ?"

—"ଦୋକାନୀ ଇଂରେଜୀ ଜାଣେନି, କିମ୍ବା ସେଆଡ଼େ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇନି ।"

—"ଦେଖନ୍ତୁ, ମଦନବାବୁ, ଏତିକିରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ମୋର ଅନୁମାନ ମିଛ ନୁହେଁ । ଏତିକି ସମ୍ବଳ ଧରି ଆମେ କୌଣସି-ପ୍ରକାରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ହାତ ପକେଇ ପାରୁନେ । କିନ୍ତୁ ଆମକୁ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ବିଷୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।"

—"ତା'ର ବି ଗୋଟାଏ ଠିକଣା ମିଳିଛି ।"

—"କ'ଣ ?"

—"ବିଶ୍ଵାସ ଖବରଟା ଶୁଣିଲେ ବୁଝିପାରିବେ । ଆମର ଜଣେ ସିପେଇ ଆସି କହିଛି, ସାଇବ ପୋଖରୀ ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟାଏ ଘରଭିତରେ ସେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକକୁ ପଶିବାର ଦେଖିଛି ।"

— "କେତେବେଳେ ?"

—"ଆଜି ଭୋର୍‌ରେ ।"

—"କ'ଣ ଆଉ ଭାବୁଚନ୍ତି ?"

—"ଭାବିବି ଆଉ କ'ଣ ? ଘରଟାକୁ ଘେରାଉ କରିବା-ପାଇଁ ଦଫାଏ ସିପେଇଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ଜମାଦାରଙ୍କୁ ପଠେଇଦେଇଛି । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଦଳବଳ ଧରି ସେଠିକି ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛି । ତମେମାନେ ଯିବ ତ ?"

—"ଏ କଥା ପଚାରିବାକୁ ଅଛି ?"

ସମସ୍ତ ପ୍ରାପ୍ୟ ବାରଟା ହେବ, କିନ୍ତୁ ମେଘୁଆ ଆକାଶଟା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଘୋଡ଼େଇ ରଖିଛି । ମଝିରେ ମଝିରେ ଅସରାଏ ଅସରାଏ ବର୍ଷା ହୋଇ ପୃଥିବୀକୁ ଯେମିତି ଧୋଇଦେଉଛି ।

ଦଳବଳ ଧରି ମଦନବାବୁ ସାଇବ ପୋଖରୀ ପାଖେ ଥିବା ଗୋଟାଏ ଘର ଆଗରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆଉ ସଞ୍ଜୟ ମଧ୍ୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ଯାଚେଶ୍ୱରଙ୍କର ଗୋଟାଏ ବଗିଚା ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟାଏ ଘର । ଘରଟା ପୁରୁଣାକାଳିଆ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ନିୟମିତ ସଂସ୍କାର ଫଳରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିନି । ବଗିଚା କହିଲେ ସାଧାରଣତଃ ଫୁଲ ବଗିଚାକୁ ବୁଝାଏ । ମାତ୍ର ଏଇଟା ସେ ବଗିଚା ନୁହେଁ । ଏଠାରେ କୌଣସି ଫୁଲର ନାମଗନ୍ଧ ନାହିଁ । ମଧୁଲୋଭୀ ମହୁମାଛି ଆଉ ପ୍ରଜାପତି ଦଳ ଏଠାକୁ ଉଡ଼ିଆସନ୍ତି ସତ, କିନ୍ତୁ ହତାଶ ହୋଇ ପୁଣି ଫେରିଯାଆନ୍ତି । ବଗିଚା ଭିତରେ ଏଠି ସେଠି କେତେଟା ଗଣ୍ଡିବିଶିଷ୍ଟ ଗୁଣ୍ଡା ଗଛ ଠିଆ ହୋଇଛି । ବିଶେଷ କରି ନଡ଼ିଆ, ଆମ୍ବ, ତାଳ, ଖଜୁରୀ ଗଛ, ଜାଗାଏ ଜାଗାଏ କଦଳୀ ବଣ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ମଝିରେ ମଝିରେ ଶାଗ ଆଉ ପନିପରିବାର ଛୋଟବଡ଼ ପଟାଳିମାନ ରହିଛି ।

ସଞ୍ଜୟ କହିଲା, "ବଗିଚାର ମାଲିକ ଯେ ସଉକିଆ ନୁହନ୍ତି, ସେକଥା ଫୁଲଗଛର ଅଭାବ ପ୍ରମାଣିତ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେ ଆମର ମଦନବାବୁଙ୍କ ଭଳି ଉଦରପରାୟଣ, ସେଥିରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।"

ମଦନବାବୁଙ୍କର ଦୁଇ ଆଖିରେ ବିସ୍ଫୋରଣର ଲକ୍ଷଣ ଫୁଟିଉଠିଲା । ଗମ୍ଭୀର ଗଳାରେ ସେ ପଚାରିଲେ, "ସେ ଟିକିକ ସନ୍ଦେହ ନ ହେବାର କାରଣ ?"

—"ଏଠି କୌଣସି ଫୁଲଗଛ ନାହିଁ, ଖାଲି ଫଳର ଗଛ । ଏଠାରେ ଶାଗମୁଗର ପଟାଳରେ ସୁଗନ୍ଧ ନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ରୋଷେଇଘରର ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ମାଲମସଲା ଅଛି । ଆପଣ କଣ ରୋଷେଇଘରକୁ ଦୁନିଆର ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଭଲ ଜାଗା ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତୁନି ?"

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ମୁଁ ତୁମ କଥାର ଜବାବ୍ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନି । ହେଇଟି, ମାନଗୋବିନ୍ଦ ଆସୁଚି । ବର୍ତ୍ତମାନ ତା ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରେଁ ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଚାରିଲା, "ମାନଗୋବିନ୍ଦ କିଏ ?"

—"ଆମ ଥାନାର ସିପେଇ । ସେଇ ତ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଏ ଘରକୁ ଆସିବାର ଦେଖିଚି ।"

ମାନଗୋବିନ୍ଦ ପାଖକୁ ଆସି ସାଲ୍ୟୁଟ ଦେଇ କହିଲା, "ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଏ ଯାଏ ଘରଭିତରେ ଅଛି, ବଡ଼ବାବୁ !"

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ଦେଖ, ମାନଗୋବିନ୍ଦ, ଆଜି ସକାଳେ ତ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଆସି ମତେ ଭଲକରି ଗୁଡ଼ାଏ ପାଠ ପଢ଼େଇଦେଇ ଯାଇଚି । ଦିନକ ଭିତରେ ଦି' ଦି ଥର ଅପଦସ୍ଥ ହେବାଟା ମୋର ଇଚ୍ଛା ନୁହେଁ । ତମେ ଠିକ୍ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକକୁ ଦେଖିଚ ଟି ?"

—"ଆଜ୍ଞା, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକକୁ ଆଗରୁ ମୁଁ ଅନେକ ଥର ଦେଖିଚି । ତା'ର ରୂପରଙ୍ଗ ସବୁ ମୋର ଠିକ୍ ମନେଅଛି । ତେବେ ଆଗରୁ ତାକୁ କୌଣସି ଦିନ ଫ୍ରକ୍ ପାଇଜାମା ପିନ୍ଧିବାର ଦେଖି ନ ଥିଲି । ଆଜି ସେ ଫ୍ରକ୍ ଆଉ ପାଇଜାମା ପିନ୍ଧିଥିଲା ।"

ସେଇଟା କେବଳ ପୋଲିସର ଆଖିକୁ ଫାଙ୍କିଦେବାର ଚେଷ୍ଟା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ? ଆରେ ବାବୁ, ଏତେ ସହଜରେ କଣ ପୋଲିସକୁ ଫାଙ୍କିଦେଇହୁଏ ?"

ସଞ୍ଜୟ କହିଲା, "ବିଶେଷ କରି ଆମର ମଦନବାବୁଙ୍କୁ !"

ମଦନବାବୁ ଏ କଥାର କୌଣସି ଜବାବ୍ ଦେଲେନି ।

ହଠାତ୍ ମାନଗୋବିନ୍ଦ ଚମକିପଡ଼ି ଖୁବ୍ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା, "ଦେଖନ୍ତୁ, ଦେଖନ୍ତୁ ବଡ଼ବାବୁ, ହେଇଟି ସେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଆମରି ଆଡ଼କୁ ଆସୁଚି ।"

ମଦନବାବୁ ଖୁବ ଚଞ୍ଚଳ କହିଲେ, "ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ହୁଏ, ସମସ୍ତେ ଗଛ କିମ୍ବା ବୁଦା ଆଢୁଆଳମାନଙ୍କରେ ଲୁଚିଯାଅ । ଖୁବ୍ ସହଜରେ କାମଟା ହେଇଯିବ, ଦେଖୁଚି ! କପାଳ ଭଲ କହିବାକୁ ହେବ ।"

ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ନତମୁଖରେ ନିଃସଙ୍କୋଚରେ ଆଗେଇଆସିଲା । କୌଣସି ପ୍ରକାର ସନ୍ଦେହ ସେ କରିପାରିନି । ସାମାନ୍ୟ ଶ୍ୟାମଳବର୍ଣ୍ଣା, ଡେଙ୍ଗା ଏବଂ ବଳଦେଲା ପରି ଦେହ । ମୁହଁର ଗଢ଼ଣ କିଛି ମନ୍ଦ ନୁହେଁ ।

ହଠାତ୍ ପୋଲିସ ତାକୁ ଚାରିଦିଗରୁ ଘେରିଗଲେ । ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ସେ ଠିଆହୋଇପଡ଼ିଲା ।

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ଠାକୁରାଣୀ, ଏଥର ସୁନାଝିଅ ଭଳି ଆମ ସଙ୍ଗରେ ଯିବ ତ ?"

—"କୁଆଡ଼େ ?"

—"ଆମେ ତୁମକୁ କୁଆଡ଼େ ନେବାକୁ ବସିଚୁ, ସେଇଟା କଣ ଆମ ପୋଷାକପତ୍ର ଦେଖି ଜାଣିପାରୁନ ?"

—"ଆପଣମାନେ ତ ପୋଲିସ !"

—"ଆଉ ତମେ ନା ମିସ୍ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ?"

—"ନାଇଁ ଆଜ୍ଞା, ସେ ନାଆଁ ମୁଁ କେବେ ଶୁଣିନ।"

ମାନଗୋବିନ୍ଦ ଆଗକୁ ଆସି କହିଲା, "ତମେ ତ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ । ମୁଁ ତୁମକୁ ଭଲଭାବରେ ଚିହ୍ନେ ।"

—"ମୋ ନାଆଁ ଶତଦଳ ଗୁହ୍ !"

– "କ'ଣ ହେଲା, ଏଥରେ ପୁଣି ନାଆଁ ଲୁଚେଇବାର ଉଦ୍ୟମ ହେଉଚ ? ଏଗୁଡ଼ାକ ଅନେକ ଜାଗାରେ ଦେଖି ଦେଖି ଆସିଚି । ଏମିତି ନାଆଁ ଲୁଚେଇ କେହି ଖସିଯାଇପାରେନ । ଶତଦଳ ଗୁହ୍ ! କୌଣସି ଝିଅର ନାଆଁ କୋଉଠି ଶତଦଳ ହେଲାଣି ? ଛାଡ଼ ସେ କଥା, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ କଥାର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଏ ଘରର ମାଲିକ ନିଶ୍ଚୟ ତୁମେ ନୁହଁ ?"

—"ନା, ମୁଁ ଭଡ଼ାଟିଆ । ଏ ଘରର ମାଲିକ ହେଉଚନ୍ତି ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ।"

—"କିଏ ?"

—"ପ୍ରତିମା ଦେବୀ, ବଡ଼ବଜାରରେ ରହନ୍ତି ।"

ମଦନବାବୁ ମୁହଁଟାକୁ ସାମାନ୍ୟ ଖଣ୍ଟା ଖାଇଲା ଭଳି କରି କହିଲେ, "ଶୁଣୁଚ, ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁ ? ଏଠି ପୁଣି ସେଇ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ କଥା । ତା'ହେଲେ ଶତଦଳ ଗୁହ୍, ତମେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଛଡ଼ା ଆଉ କେହି ନୁହଁ ।"

—"ମୁଁ ଶତଦଳ ଗୁହ୍ ।"

—"ଆଚ୍ଛା, ତମର ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ଦେଖିବାକୁ ବିଶେଷ ଡେରି ହେବନି । ଏ ଘରଟା ତମେ କାହିଁକି ଭଡ଼ା ନେଇଚ ?"

—"ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଆସିଚ, ଘରଭଡ଼ା ନଅଶହନ ତ ରହନ୍ତ କୋଉଠି ? କୌଣସି ଭଦ୍ରମହିଳାକୁ ଏମିତି ପଚରାପଚରି କରିବା ମାନେଟା କ'ଣ, ଜାଣିପାରେ କି ?"

—"ସତେ ! କିଛି ଜାଣି ନ ଥିବ ! ଏତେ ଭଦ୍ରତା ଯୋଉ ଗୃହରେ ଥିଲା ସେ କଳଙ୍କର ବୋଝ ମୁଣ୍ଡେଇବାକୁ ବାହାରି-ପଡ଼ିଲା କାହିଁକି ? ଏ ଗୃହ କେବେଠୁ ଶିଖିଲ, ମେନକା ?"

ମେନକା ହସିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ମଦନବାବୁ ରାଗିଯାଇ କହିଲେ, "ହସ ହେଉଚ ! ମାଷ୍ଟ୍ରାଣିଙ୍କଠାରୁ ହସଟା ଶିଖିଚ ନା କଣ ? ସକାଳେ ତ ତମ ପ୍ରତିମା ଦେଖା ଏମିତି ହସିହସି ଥଟ୍ଟା କରିଗଲେ । ତମେ ହସିବନି କାହିଁକି ? ପୋଲିସକୁ କଣ ତାମସା କଲା ଭଳି ଭାବିନେଇ ପାଇଚ ନା କଣ ?"

ମେନକା କହିଲା, "ଶତଦଳ ଗୃହ୍ ନାଆଁ ଉପରେ ଜବର-ଦସ୍ତ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ନାଆଁ କହିଲେ ଶତଦଳ ହସିବନି ?"

—"ତମେ ଯେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ, ସେଇଟା ଥାନାକୁ ଯାଇ ମୁଁ ପ୍ରମାଣ କରିଦେବ । ଏ ଘରେ ଆଉ କେତେ ଜଣ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ?"

—"ମୋର ରୋଷୟା ରୋଷୟାଣୀ ଆଉ ପୂଜାରୀ ଅଛନ୍ତି ।"

ମଦନବାବୁ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟରଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, "ତମେ ଲୋକବାକ ନେଇ ଘରଟାକୁ ସର୍ଚ୍ଚ କର । ଘରଭିତରୁ କାହାରିକୁ ବାହାରିବାକୁ ଦେବନି । ଆଉ, ମାନଗୋବିନ୍ଦ !"

—"ଆଜ୍ଞା !"

—"ତମେ ତଳବଜାର ପାଟେଲ ସାହିରେ ଥିବା ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଘରକୁ ଯାଅ । ମେନକାଙ୍କର ମାଆ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ

ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଯାଇ କହିବ, ତାଙ୍କର ଝିଅକୁ ପୋଲିସ ଖୋଜି ବାହାର କରିଛି । ତାଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଥାନାକୁ ଆସ । ଚାଲ, ମିସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ, ତମେ କେତେ ଚତୁର ଅଛ, ଏଥର ପରୀକ୍ଷା ହେବ । ଆସ, ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁ, ଆସ ହେ ସଞ୍ଜୟବାବୁ !"

ମେନକା କହିଲା, "ଦେଖୁଛି, ଆପଣ ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲୋକ ! କୋଉ ଅପରାଧରେ ମତେ ଥାନାକୁ ନେଇଯାଉଛନ୍ତି ସେତକ ବି ଜାଣିପାରିବିନି ?"

—"ସବୁ ଜାଣିଶୁଣି ନ ଜାଣିବାର ଛଳନା କରନି, ମିସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ ! ଗତ ଏକୋଇଶ ତାରିଖ ରାତି ଗୋଟାଏ ପରେ ଟାଉନ ବାହାର ଟାଙ୍ଗି ଉପରେ ତୁମେ ଆଉ ଜଣେ ଲୋକ ସଙ୍ଗେ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତାକୁ ହତ୍ୟା କରିଛ । ଘଟଣାସ୍ଥଳରୁ ତୁମ ଚପଲର ଛାପ ମିଳିଛି ।"

ମେନକା ମୁହଁରେ ପୁଣି ହସ ଦେଖାଗଲା ।

—"ପୁଣି ହସୁଛ ?"

—"ପୋଲିସ ମୁହଁରେ ଆଈ ମା' କହାଣୀ ଶୁଣିଲେ କିଏ ନ ହସି ରହିବ, କହନ୍ତୁ ତ ?"

—"ଆଈ ମା' କାହାଣୀ ? ମାନେ ?"

—"କିଏ ଏ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତା, ଆଉ କିଏ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ, ମୁଁ କିଛି ବୁଝିପାରୁନି । ଆପଣମାନେ ମତେ ଯେ ଜବରଦସ୍ତି ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ବୋଲି ଧରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ଯା'ର ମାନେ କଣ ? ଆପଣମାନଙ୍କର କିଛି ମୁଣ୍ଡ ଗୋଳମାଳ ହେଇନି ତ ?"

—"ପୁଣି ପୋଲିସ ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛ ? ସିପେଇ, ଏ ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କୁ ନେଇ ଗାଡ଼ିରେ ବସାଅ ।"

—"ମତେ କେହି ବସେଇବା ଦରକାର ପଡ଼ିବନି । ମୁଁ ନିଜେ ଯାଇ ବସିପାରିବି । ସେଥିପାଇଁ ପୋଲିସଙ୍କୁ ଆଉ କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ହେବନି, ଆସନ୍ତୁ । ଦେଖାଯାଉ, ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆପଣ-ମାନେ କଣ କରୁଚନ୍ତି !"

"ହଉ ଦେଖିବ, ଚାଲ । ଆସ ହୋ ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁ !"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଆମେ ଯିବୁନି । ଆମେମାନେ ଏଠିକାର ସର୍ତ୍ତରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଚୁଁ ।"

ମଦନବାବୁ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ କହିଲେ, "ଏ ପୁଣି କି ସର୍ତ୍ତ ?"

—"ସର୍ତ୍ତ ନୁହେଁ, ଖିଆଲ । ମିସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଆପଣଙ୍କର ଏଠି ଫୋନ୍ ଅଛି ?"

—"ଅଛି, କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ?"

—"ହୁଏତ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଦରକାର ହୋଇପାରେ ।"

ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ମୁହଁଉପରେ ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ଭାବନାର ଭାବ ଫୁଟିଉଠି ମିଳାଇଗଲା । ସେ ସହଜ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ହଉ, ବ୍ୟବହାର କରିବେ । ତେବେ ସେଥିପାଇଁ ଯାହା ଅଧିକା ଦାମ ଟେଲିଫୋନ୍ ବାବଦ କରିବେ ସେଇଟା ଯେମିତି ମତେ ଦେବାକୁ ନ ହୁଏ ।"

—"ସେ ବିଷୟରେ ଭାବିବାର କିଛି ନାହିଁ । ଦାମର ଦୁଇ ଗୁଣ ଦେବାପାଇଁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି, ଯଦି ଚାହାନ୍ତି ଆଗରୁ ।"

—"ପରେ ପାଇଲେ ବି ଚଳିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ମଦନ-ବାବୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରୀକ୍ଷିତ ହେବାପାଇଁ ଟିକିଏ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ହେଇ-ପଡ଼ିଚି । ଆସନ୍ତୁ, ମଦନବାବୁ, ଆଉ ଅକାରଣଟାରେ ଡେରି କରୁଚନ୍ତି କାହିଁକି ?"

ମଦନବାବୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡଟା କେମିତି ଟିକିଏ ଗୋଳମାଳ ହୋଇଗଲା । ପ୍ରଶାନ୍ତ କାହିଁକି ଏଠାରେ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, କାହାକୁ ତା'ର ଫୋନ୍ କରିବା ଦରକାର ହେବ ? ଆଉ ଏ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଟୋକୀ ଖଣ୍ଡକର ସତେ କେଡ଼େ ଛାତି ! ଖୁଣୀ ଆସାମୀ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଥାନାକୁ ଯିବାପାଇଁ ନିଜଆଡ଼ୁ ଜବରଦସ୍ତି କରୁଛି !"

ଏମିତି ଅନେକଗୁଡ଼ାଏ କଥା ଭାବୁ ଭାବୁ ମଦନବାବୁ ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ଥାନାରେ ଖଣ୍ଡେ ଚେୟାର ମଦନବାବୁ ଦଖଲ କଲେ । ସେ ଯେମିତି ଖୁବ୍ ଗୁଡ଼ାଏ ପରିଶ୍ରମ କରିପକେଇଛନ୍ତି । ଚେୟାରଟା ଉପରେ ବସି କିଛି ସମୟ ଧକେଇବାରେ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ସେତେବେଳର ଅବସ୍ଥା ଦେଖିଲେ ଯେ କେହି ନ ହସି ରହିପାରିବନି । ମେନକା ହସିପକେଇଲା । ତା'ର ଦୁଇ ପାଖରେ ଦୁଇ ଜଣ କନେଷ୍ଟବଳ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ମେନକାର ହସରେ ମଦନବାବୁ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେନି । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଧକେଇବାଟା ରୋକି କହିଲେ, "ପୁଣି ହସ ହଉଛି ! ଏ ଥାନାରେ କି ସେଇ ହସ ?"

—"ହସ ଉପରେ ପୋଲିସର କିଛି ହାତ ଅଛି ନା କ'ଣ ? କ୍ଷମତା ଥିଲା, ଥାନାକୁ ଧରିଆଣିଲେ । ଏଥର କ'ଣ ପରୀକ୍ଷା କରିବେ, ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତୁ ।"

—"ଦେଖୁଛି, ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଛ ! ତମ ବୋଉ ଆସିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରୁନ ?"

—"ମୋର ବୋଉ ! ମାନେ, ମାଆଙ୍କ କଥା କହୁଛନ୍ତି ତ !"

—"ହଁ, ହଁ, ବୋଉ କହ, ମାଆ କହ, ଯାହା କହ, ଖବର ଯାଇସାରିଚ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବେ ।"

ପୁଣି ଥରେ ମେନକା ମୁହଁରେ ହସର ଢେଉ ଉଚ୍ଛୁଳିଉଠିଲା । ଖୁବ୍ ଖୋଲା ହସ । ହସଗୁଡ଼ାକ ସତେ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଦାଢ଼ୁଆ ଛୁରୀ । ମଦନବାବୁଙ୍କ କଲିଜାଭିତରେ ପଶି ସେଗୁଡ଼ା ଯେମିତି କଚ କଚ କରି ଚିରିଦେଉଥିଲା ।

ଚାକିରୀଜୀବନରେ ମଦନବାବୁ ଅନେକ ଅପରାଧୀଙ୍କୁ ଦେଖିଚନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଉପରେ ଏମିତି ହସିବାର ସାହସ କାହାରି ହୋଇନ । ଅଥଚ ସାମାନ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଝିଅ, ଯାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ଏକପ୍ରକାର ନିଶ୍ଚିତ କଳ୍ପନା କରାଯାଇଚି, ସେ ପୁଣି ବେପରୱା ଭାବରେ ହସିଚାଲିଚି ! ମଦନବାବୁଙ୍କ ରୁଷ୍ଟ ଚାହାଣୀରେ ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ ଫୁଟିଉଠିଲା ।

—"ଆପଣଙ୍କୁ କଣ କୁହୁକ ବିଦ୍ୟା ଜଣାଅଛି ନା କଣ, ମଦନବାବୁ ?"

—"ତା ମାନେ ?"

—"ମୋର ମାଆ ଆଜିକି ଦଶବର୍ଷ ହେଲା ମଲେଣି । ମୃତ ମାଆଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ଥାନାକୁ ଡକେଇଚନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେବଳ ମୁଁ କାହିଁକି, ଆପଣଙ୍କର ଏ ସିପେଇମାନଙ୍କର କ'ଣ ଧାରଣା ହେବ, କହନ୍ତୁ ତ ?"

—"ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କଲ ପରେ ସବୁ ଜଣାପଡ଼ିଯିବ ଯେ ! ତେବେ ତା ଆଗରୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ କାମ ଶେଷ କରିଦବା ଦରକାର ।"

—"ଗୋଟାଏ କାହିଁକି, ଯେତେଟା ପରୀକ୍ଷା କରିବାର ଅଛି, ସବୁଗୁଡ଼ାକ ଆରମ୍ଭ କରିଦିଅନ୍ତୁ ! ଗୋଟାକ ପରେ ଗୋଟାଏ

ହେଲେ ଭଲ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ସବୁ ଶେଷ ହୋଇଯିବ । ଅଧିକ ପରିଶ୍ରମ ଯେ ଆପଣଙ୍କୁ ସୁହାଉନ, ତା'ର ପ୍ରମାଣ ତ ଦେଇସାରିଚନ୍ତି ।"

ମଦନବାବୁ ମନେ ମନେ ଉତ୍ତପ୍ତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମୁହଁରେ କିଛି କହିପାରିଲେନି । ଗୋଟାଏ ଖବରକାଗଜ ବଣ୍ଡିଲ ଫିଟାଇ ହଳେ ସୁଦୃଶ୍ୟ କଲାପତରିଆ ଚପଲ କାଢ଼ି ପଚାରିଲେ, "ଏ ଚପଲ ଚିହ୍ନି ପାରୁଚ ?"

—"ମୁଁ ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟର ବୈଦେଶିକ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ଟାଇପିଷ୍ଟ । ମୋଚିଭଳି ଜୋତା ଚିହ୍ନିବା କାମ ମୋର ନୁହେଁ ।"

—"ଘଟଣାସ୍ଥଳରୁ ତୁମ ଚପଲର ଛାପ ମିଳିଚି । ତମ ଘରକୁ ଯାଇ ମୁଁ ଏ ଚପଲହଳକ ଆଣିଚି । ଏ ଚପଲ ତମର । ଚପଲ ଦୁଇଟା ପିନ୍ଧିଲ ଦେଖି !"

ମେନକା ଚପଲ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଡ଼ ଗଳେଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରି କହିଲା, "ଏଗୁଡ଼ା ଛୋଟ ପାଦର ଚପଲ । ମୋ ପାଦ ତା ଭିତରେ ପଶୁନି ।"

ମଦନବାବୁଙ୍କ ଇଙ୍ଗିତରେ କନେଷ୍ଟବଳମାନେ ଜୋର୍ କରି ଚପଲହଳକ ତା ଗୋଡ଼ରେ ପୂରାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କଲେ, କିନ୍ତୁ ସବୁ ବିଫଳ । ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଚପଲହଳକ ଛୋଟ ଥିଲା ।

ମଦନବାବୁଙ୍କ ଆଖିଦୁଇଟା ଟିକିଏ ବଡ଼ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା, ବୋଧହୁଏ ବିସ୍ମୟରେ । ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ପୁଣି ଆଗଭଳି ହସିଉଠିଲା, ସେଇ କିଳିକିଳିଆ ଧାରୁଆ ହସ । ଧମକ ଦେବାକୁ ଯାଇ ମଦନବାବୁ ରହିଗଲେ ।

ଠିକ୍ ସେତିକବେଳେ କନେଷ୍ଟବଳ ମାନଗୋବନ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ମେନକାର ମାଆ ବଜସୁଲକ୍ଷ୍ମୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଥାନା ଭିତରକୁ ପଶି-ଆସିଲେ ।

ଅକୂଳରେ ଯେମିତି କୂଳ ପାଇଯାଇ ମଦନବାବୁ ପଚ୍ଚରିଲେ—

—"ମିସେସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଏହାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନନ୍ତି ?"

ମେନକାଆଡ଼େ ଚାହିଁ ବଜସୁଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଆଖି ଚମକିଉଠିଲା । ସେ ଆଉ ଦୁଇ ପାହୁଣ୍ଡ ଆଗେଇଗଲେ । ପାଖକୁ ଯାଇ ଭଲଭାବରେ ଦେଖିବା ପରେ କହିଲେ, "ନା, ଏହାଙ୍କୁ ମୁଁ ଚିହ୍ନିନ ।"

—"ଏ କଣ ମିସ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ ନୁହନ୍ତି ?"

—"ଦେଖିବାକୁ ଝିଅଟି ଠିକ୍ ମେନକାଭଳି ସତ, କିନ୍ତୁ ଏ ମୋର ଝିଅ ନୁହଁ ।"

ମଦନବାବୁଙ୍କ ମନରେ କେମିତି ଖୁବ୍ ଭୋଟାଏ ବଡ଼ ଆଘାତ ଲାଗିଲା । ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା'ହେଲେ ଏ ମୁହଁଖୋର ଝିଅଟା ତାଙ୍କୁ ବୋକା କରିଦେଲା । ତାଙ୍କ ମୁହଁର ରଙ୍ଗ ବଦଳି-ଗଲା । ଦେଖିଲେ ମନେ ହେଉଥିଲା, ମୁହଁର ସମସ୍ତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ନିରାଶାରେ ଯେମିତି ଶୁଖିଯାଇଚି ।

ପାଖ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଟେଲିଫୋନ୍‌ଟା ଝଣ୍ ଝଣ୍ ହୋଇ ବାଜିଉଠିଲା । ବିରକ୍ତ ହୋଇ ମଦନବାବୁ ରିସିଭରଟା ଉଠାଇନେଇ ଖୁବ୍ ମାରସିଆ ଗଳାରେ ଜବାବ୍ ଦେଲେ, "ହାଲୋ !"

ରିସିଭର ଭିତରଦେଇ ପ୍ରଶାନ୍ତର କଣ୍ଠ ଶୁଣାଗଲା, "ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ, ମଦନବାବୁ, ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ! ଅସଲ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଯଦି ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଆନ୍ତି, ତା'ହେଲେ ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ଆସନ୍ତୁ । ମେନକା ସାଇବପୋଖରୀ ପାଖେ ଥିବା ଏଇ ଘରଭିତରେ ଅଛି ।"

ମଦନବାବୁଙ୍କର ଶୁଖିଯାଇଥିବା ମୁହଁଟା ପୁଣି ଯେମିତି ଝଙ୍କା ହୋଇଉଠିଲା । ରିସିଭରଟାକୁ ଥୋଇଦେଇ ଚେୟାର ଉପରୁ ଉଠିପଡ଼ି ବଡ଼ପାଟିରେ କହିଲେ, "ସିପେଇ ! ଆସାମୀକୁ ହାଜତକୁ ନେଇଯାଅ । ଦେଖୁଚ, ଏ କିଛି କମ୍ ଜନ୍ତୁ ନୁହେଁ । ଖୁବ୍ ହୁସିଆର ! ଝିଅଟାଏ ବୋଲି ଢିଲା କରିଦେଲେ ଏମିତି ହାତ ଚଟେଇବ ଯେ, ସମ୍ଭାଳିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପଡ଼ିବ ।"

ସଞ୍ଜୟ ପଚାରିଲା, "ପ୍ରଶାନ୍ତ, ଆମେ ତ ମଦନବାବୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଲେ । ଅଥଚ ତାଙ୍କୁ ବିଦା କରି ଏଠି ରହିଗଲେ କାହିଁକି ?"

—"ରହିବାର ଦରକାର ଅଛି ବୋଲି ରହିଯାଇଚେ ।"

—"ତୁ କଣ ନୂଆ କିଛି ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିଚୁ ?"

—"କିଛି ଆବିଷ୍କାର କରିନି ।"

—"ତା'ହେଲେ ଏଠି ରହିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ?"

—"କେମିତି ଟିକିଏ ସନ୍ଦେହ ହେଉଚି ।"

—"କି ସନ୍ଦେହ ?"

—"ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ଧରାଦେଲା କାହିଁକି ?"

—"ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ?"

—"ନିଶ୍ଚୟ ! ସେ ଖୁଣୀ କେସ୍‌ର ପଳାତକ ଆସାମୀ । ଏ ଘରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ଅଛି । ତା'ର ବାନ୍ଧବୀ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ପୋଲିସର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ ଜଣେଇଦେଇଚି । ଏ ସମୟରେ ତା'ର କେତେଟା ସାବଧାନ ହୋଇ ରହିବା କଥା !

ତୁ କ'ଣ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଚୁ, ଦିନବେଳେ ଘରଟାକୁ ପୋଲିସ ଘେରାଉ କଲା, ଆଉ ଖୁବ୍ ଜାଗ୍ରତ ଆସାମୀ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ସେକଥା ଜାଣିପାରିନି ? ଅମ୍ଳାନ ବଦନରେ ସେ ଛେଳି ଭଳି ଗୁଏଁ ଗୁଏଁ ଆସି ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରିଦେଲା ! କେବଳ ତ ଆତ୍ମ-ସମର୍ପଣ ନୁହେଁ, ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ଥାନାକୁ ଯିବାପାଇଁ ତା'ର ଯେଉଁ ଅସୀମ ଆଗ୍ରହ, ସେଇଟା ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ତ ?”

—“ହଁ, କିନ୍ତୁ ତୁ କଣ କହୁଚୁ ଯେ ?”

—“ଏଗୁଡ଼ାକ ସବୁ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ବୋଲି ମନେହେଉଚି । ମୋର ଧାରଣା, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା, ତାକୁ ଗିରଫ କରି ଆମେ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ଏ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଉଁ ସେତିକି ମଙ୍ଗଳ ।”

—“ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଇଚ୍ଛା ତା'ର କାହିଁକି ହେବ ବୋଲି ତୁ ଭାବୁଚୁ ?”

—“ସେ ଭଲଭାବରେ ଜାଣେ, ପୋଲିସ ଗିରଫ କଲେ ହି ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦେବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହେବ ।”

—“ଧୁତ୍, ଏଗୁଡ଼ାକ କ'ଣ ସମ୍ଭବ ? ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ପାଖରୁ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଶୁଣିଥିବ, ପୋଲିସ ପାଖରେ ତା ପାଦର ଜୋତା ଛାପ ଅଛି ।”

—“ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ, ତା ଜୋତା ସଙ୍ଗେ ସେ ଛାପ ମିଶିବନି ।”

—“ତୁ କ'ଣ କହୁଚୁ, ପ୍ରଶାନ୍ତ ?”

—“ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ନୁହେଁ, ଅନ୍ୟ କେହି ।”

—"ତୁ ପାଗଳ ହେଇଗଲୁଣି ନା କ'ଣ ? ପୋଲିସ କନେଷ୍ଟବଲ ମାନଗୋବିନ୍ଦ ଆଗରୁ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକକୁ ଚିହ୍ନେ । ସେ ନିଜେ ତାକୁ ଚିହ୍ନଟ ଦେଇଚି ।"

—"ସେ ଯଦି ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ତା'ହେଲେ କୌଣସିପ୍ରକାରେ ଧରା ଦେଇ ନ ଥାନ୍ତା । ଯେଉଁ ଖୁଣୀ ଆସାମୀ ପୋଲିସ ଭୟରେ ଲୁଚି ରହେ, ସେ କେବେହେଲେ ହସିହସି ଆପେ ଆସି ଧରା ଦେଇ ନ ଥାନ୍ତା । ଅସମ୍ଭବ ସଞ୍ଜୟ, ଏଇଟା ଏକାବେଳେ ଅସମ୍ଭବ ।"

—"କିନ୍ତୁ ମାନଗୋବିନ୍ଦ ତାକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିଚି ।"

—"ଏମିତି ଭୁଲ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଇଥାଏ । ଝିଅଟା ଦେଖିବାପାଇଁ ଅବିକଳ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଭଳି ହେଇଚି । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେ ଆମର ଆସାମୀ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ, ତା'ର କି ପ୍ରମାଣ ଅଛି ?"

ସଞ୍ଜୟ ମୁହଁରୁ ଆଉ କୌଣସି କଥା ବାହାରିଲାନି । ବିସ୍ମୟରେ ତା'ର ଆଖି ଦୁଇଟା ସାମାନ୍ୟ ବଡ଼ ହୋଇଉଠିଲା ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଏହାଛଡ଼ା ଏ ଘଟଣାରେ ଆଉ କୌଣସି ଅର୍ଥ ବାହାରୁଚି । ଏ ଘରଟା ଭିତରେ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ରହସ୍ୟ ରହିଚି । ସେଥିପାଇଁ ଛଦ୍ମବେଶୀ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଆମମାନଙ୍କୁ ବିପଥଗାମୀ କରେଇ ଏ ଘରଠାରୁ ଦୂରକୁ ନେଇଯିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଚି ।"

—"କିନ୍ତୁ ମଦନବାବୁ ବିପଥଗାମୀ ହେଲେ ବି ଆମେମାନେ ଯେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ରହିଚୁଁ ।"

—"ହଁ, ସଞ୍ଜୟ, ଆମେହିଁ ରହସ୍ୟଭେଦର ଭାର ଗ୍ରହଣ କରିବା ।"

—"କିନ୍ତୁ କେମିତି ?"

—"ସେ କଥା ଜାଣେନା । ଏଇ ତ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟର ହିନାଥବାବୁ ଆମଆଡ଼େ ଆସୁଚନ୍ତି । ତାଙ୍କର ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ଜଣାପଡ଼ୁଚି, ଏ ଘର ସର୍ଚ୍ଚ କରବାରେ ସେ ସନ୍ତୋଷଜନକ କିଛି ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିନାହାନ୍ତି ।......କ'ଣ ହିନାଥବାବୁ, ଆପଣ କେତେଦୂର ଆଗେଇଲେ ?"

ହିନାଥ ହତାଶଭାବରେ କହିଲେ, "ଆଗେଇବା ଆଉ କଣ, ଏଥର ମଦନବାବୁଙ୍କ ଭଳ ପଛେଇବା କଥା !"

—"ସର୍ଚ୍ଚରୁ ସନ୍ଦେହଜନକ କିଛି ମିଳିଲାନ ବୋଧହୁଏ ?"

—"କିଛି ନାଇଁ !"

—"ସେଥିପାଇଁ ଥାନାକୁ ଫେରିଯିବାକୁ ବସିଚନ୍ତି ?"

—"ତା ଛଡ଼ା ଏଠି ଆଉ କଣ ହେବ ? ଏମିତି କିଛି ନାହିଁ ଯେ, ଯେଉଁଥିରେ ହାତେ କି ଦୁଇଖଣ୍ଡେ ଆଗେଇହେବ ! ଅଯଥାରେ ଏଠି ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଥାନାକୁ ଯାଇ ଅନ୍ୟ କାମ ଦେଖିବା ଭଲ ।"

—"ଘରର ଲୋକବାକମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରିଚନ୍ତି ?"

—"କରିଚି । ଲୋକ ଆଉ କେତେଜଣ ! ଦୁଇଟା ଚାକର, ଗୋଟାଏ ବୁଢ଼ୀ ଚାକରାଣୀ ଆଉ ବୋଷେୟା ଜଣେ । ଚାକରଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଟୋକା ଚାକରଟା ଏବେ ଆସି ରହିଚି । ମୁଣ୍ଡରେ ମସ୍ତବଡ଼ ଠେକା, ଚାହାଁଣୀ ମତେ ଚାହିଁଥିଲେ ଆଉ କାହାକୁ ମନେ ହେବ । ନିର୍ଘୁମ ଟେରା । ସେଥିରେ ପୁଣି କାଲ କଲା; ଠାରିଠୁରି ନ କହିଲେ କିଛି ଜାଣିପାରୁନ ।"

—"ଆପଣଙ୍କ ଲୋକମାନେ କେଉଁଠି ?"

—"ସେମାନଙ୍କୁ ଗାଡ଼ିରେ ବସିବାପାଇଁ କହି ଆପଣଙ୍କୁ ଡାକିବାକୁ ଆସିଚି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ହଠାତ୍ ସମ୍ବୋଧରେ ଗର୍ଜ୍ଜନ କରିଉଠିଲା, "ହିନାଥବାବୁ !"

ସଞ୍ଜୟ ଚମକିପଡ଼ିଲା । ପ୍ରଶାନ୍ତ ତ ଏତେ ସହଜରେ ବିଚଳିତ ହୁଏନି ! ହିନାଥବାବୁ ମଧ୍ୟ ବୋକା ପାଲଟିଯାଇଥିଲେ ।

—"ଆପଣ ବଡ଼ ଭୁଲ କରିପକେଇଲେ, ହିନାଥବାବୁ ! ଏତେବଡ଼ ଭୁଲ ମୁଁ କେବେ ହେଲେ ଆଶା କରି ନ ଥିଲି । ଆ, ସଞ୍ଜୟ, ଯେତେଶୀଘ୍ର ପାରୁ ।" କହୁ କହୁ ପ୍ରଶାନ୍ତ ସଞ୍ଜୟର ହାତ ଟାଣି ନେଇଗଲା । ଗଲାବେଳେ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ହିନାଥବାବୁଙ୍କୁ କହିଲା, "ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ପୁଣି ଘର ଚାରିକଡ଼େ ପହରା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ !"

ହିନାଥବାବୁ ମୁଣ୍ଡରୁ ହ୍ୟାଟ୍‌ଟା କାଢ଼ି କମର ବେଲ୍‌ଟ୍‌ଟାକୁ ଟିକିଏ ହଲେଇଦେଇ ଆପଣା ମନକୁ ମନ କହିଲେ, "ମଦନବାବୁ କହନ୍ତି, ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁଙ୍କର ଟିକିଏ ମୁଣ୍ଡଦୋଷ ଅଛି । ଦେଖୁଚି, କଥାଟା ମିଛ ନୁହେଁ । ନ ହେଲେ ଅଯଥାଟାରେ ପୋଲିସକୁ ଧମକ ଦିଅନ୍ତେ କାହିଁକି ? କଣ କରାଯାଏ ? ବଡ଼ ଅଫିସର ତ ମୁଣ୍ଡରେ ବସେଇଚନ୍ତି ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆଉ ସଞ୍ଜୟ ଘରଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ । କିଛିଟା ଆଗେଇବା ପରେ ଦେଖିଲେ, ବାରଣ୍ଡା ଆଉ ଅଗଣା ସେପଟେ ରହିଚି ଦୋ' ମହଲାକୁ ଉଠିବାର କେତେଗୁଡ଼ାଏ ପାହାଚ ।

ପାହାଚଗୁଡ଼ିକ ଅତିକ୍ରମ କରି ସେମାନେ ଯାଇ ଦୋମହଲାର ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ଠିଆହେଲେ । ଦୋମହଲାର ଗୋଟାଏ ପାଖରେ କେତେ ଜଣ ଲୋକ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ୀ ଠିଆ ହୋଇ

ଗୁଜୁରୁଗାଜର ହେଉଥାଆନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲେ । ତା ଭିତରୁ ଟୋକାଳିଆ ଲୋକଟା ବଡ଼ ଅଦ୍ଭୁତ ଦେଖାଯାଉଥାଏ । ଆଖି ଟେରାକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ମସ୍ତବଡ଼ ଠେକା । ସେଥିରେ ଗୋଟାଏ ଛିଣ୍ଡା କୋଟ ପିନ୍ଧିଛି ।

ପ୍ରାୟ ମିନିଟିଏ ଖଣ୍ଡେ ସ୍ତବ୍ଧଭାବରେ ଠିଆହୋଇ ରହିବାପରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣକୁ ପାଖକୁ ଡାକିଲା ।

ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବୟସ୍କ ଲୋକଟି ଆଗେଇଆସିଲା ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଚାରିଲା, "ତମେ ଏଠି କ'ଣ କର ?"

—"ମୁଁ ଏ ଘରର ପୁରୁଣା ଚାକର ।"

—"ତମ ନାଆଁ କଣ ?"

—"ଦିବାକର ବେହେରା ।"

—"ଆଉ ସେ ଯୁବକ ଜଣକ ?"

—"ସେ ଏଠିକାର ନୂଆ ଚାକର । ତିନିଦିନ ହେଲା ଗାଁରୁ ଆସି ରହିଛି ।"

—"ଆଚ୍ଛା, ବାବୁ, ତମର ନାଆଁଟା କଣ ?"

ଲୋକଟା ଗାଇଁ ଗାଇଁ ହେଇ କ'ଣ କହିଲା, କିଛି ବୁଝି-ହେଲାନି ।

ଦିବାକର କହିଲା, "ସେ କାଲା ଆଉ ଜଡ଼ା । କିଛି ଶୁଣି-ପାରେନି କି କହିପାରେନି । ତା ନାଆଁ ଭୋଳାନାଥ ।"

—"ଆଚ୍ଛା, ଦିବାକର, ତମର ଟେଲିଫୋନ୍‌ଟା କେଉଁ ଘରେ ଅଛି ?"

ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦିବାକର ଟେଲିଫୋନ୍ ରହିଥିବା ଘରଟା ଦେଖାଇଦେଲା । ପାହାଚର ଡାହାଣପାଖ ଘରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ରହିଛି ।

—"ଦେଖ, ଦିବାକର, ତମେମାନେ ସମସ୍ତେ ଏଇଠି ଠିଆ ହୋଇଥାଅ । ମୁଁ ଟିକିଏ ଟେଲିଫୋନ୍ କରି ଆସେଁ , ତମମାନଙ୍କୁ ଆଉ କେତେଟା କଥା ପଚାରିବାର ଅଛି । ମୋ କଥା ଯେମିତି ମନେରହେ । ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ମୁଁ ଆସୁଚି, ସାବଧାନ !"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ସାଙ୍ଗରେ ସଞ୍ଜୟ ମଧ୍ୟ ଟେଲିଫୋନ୍ ଥିବା ଘରକୁ ଗଲା । ଥାନା ସଙ୍ଗେ ଯୋଗାଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରି ପ୍ରଶାନ୍ତ ମଦନ-ବାବୁଙ୍କୁ ଜଣେଇଦେଲା, "ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ମଦନବାବୁ, ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ! ଅସଲ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଯଦି ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁ-ଥାଆନ୍ତୁ ତା'ହେଲେ ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ଆସନ୍ତୁ । ମେନକା ସାଇବ ଯେ ଖମ୍ବ ପାଖେ ଥିବା ଏଇ ଘରଭିତରେ ଅଛି ।"

ସଞ୍ଜୟ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ପଚାରିଲା, "ଅସଲ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ କୋଉଠି ଅଛି ?"

—"ଏଇ ଘରେ ।"

—"ତୁ ତାକୁ ଦେଖିଚୁ ?"

—"ହଁ, ତୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବୁ ଆ—।"

ଦୁହେଁଯାକ ପୁଣି ଯାଇ ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଦିବାକର ପ୍ରଭୃତି ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଠାରେ ଠିଆ ହୋଇଥାଆନ୍ତି ।

ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲେଇଆଣି ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଦିବାକର, ତୁମେମାନେ ସମସ୍ତେ ଏଇଠି ଥିବ ବୋଲି ଯିବା ଆଗରୁ ସାବଧାନ କରିଦେଇ ଯାଇଥିଲି ନା ?"

—"ଆମେମାନେ ତ ଠିଆହୋଇଚୁ, ବାବୁ !"

—"କିନ୍ତୁ ଭୋଳାନାଥ କୋଉଠି ?"

—"ସେ ବି ଅଛି ।"

—"କୋଉଠି ଅଛି ? କାଇଁ, ମୁଁ ତାକୁ ତ ଦେଖିପାରୁନି !"

—"ସେ ବାସନ ମାଜିବାକୁ ଯାଇଚି ।"

—"କୋଉଠିକି ? କୂଅମୂଳକୁ ?"

—"ନା, ପଛପାଖେ ଥିବା ପୋଖରୀକୁ ।"

—"ଘରର ପଛପାଖେ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ପୋଖରୀ ଅଛି ନା କ'ଣ ? କିନ୍ତୁ ସେ କୋଉ ବାଟ ଦେଇ ଗଲା ? ଫୋନ୍ କରୁ କରୁ ମୁଁ ପାହାଚଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ତ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଥିଲି । ସେପଟ ଦେଇ ସେ ତ ଯାଇନି ।"

—"ଉପରୁ ତଳକୁ ଯିବାପାଇଁ ଏପଟେ ଆଉ ଗୁଡ଼ାଏ ପାହାଚ ଅଛି, ବାବୁ ! ପାହାଚଗୁଡ଼ା ଠିକ୍ ପୋଖରୀ ପାଖରେ ଶେଷ ହୋଇଚି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ମୁହଁରେ ହତାଶାର କରୁଣ ଛବି ଫୁଟିଉଠିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଖୁବ୍ ସହଜ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ସେ ପୋଖରୀ ପାଖକୁ ଆମକୁ ନେଇ ଚାଲ ତ !"

ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ପୋଖରୀ । କଳା କୋଚଟ ପାଣି । ଲୋକ ବୋଲି ସେଠି କେହି ନାହାଁନ୍ତି । ଚାରିକଡ଼ରେ ଅନାବନା କଣ୍ଟା-ଗଛର ବୁଦା । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ବି ଭୋଳାନାଥର ଦେଖା ମିଳିଲାନି ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ କଠିନ ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲା, "ତମେ କହୁଥିଲ ନା, ଦିବାକର, ସେ ବାସନ ମାଜିବାକୁ ପୋଖରୀକୁ ଆସିଥିଲା ? କିନ୍ତୁ ଭୋଳାନାଥ କେଉଁଠି ?"

ଡରି ଡରି ଦିବାକର କହିଲା, "କେଜାଣି, ବାବୁ, ଏପଟ ପାହାଚରେ ତ ଓହ୍ଲାଇଲା । ଭାବିଲି, ବାସନଗୁଡ଼ା ମାଜିବ ବୋଲି ଯାଉଚି । ଏଇ ଦେଖନ୍ତୁ, ଅଇଁଠା ବାସନଗୁଡ଼ା ଏଠି ପାହାଚ-କଡ଼ରେ ଥୁଆ ହୋଇଚି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ତିକ୍ତ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ଦେଖୁଚୁ ନା ସଞ୍ଜୟ, କହିଆସିଲେ ବି ହିନାଥବାବୁ ଏ ଯାଏ ଘର ଭିତରକରେ ପହରାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିନାହାନ୍ତି ? ସେଇ ହେଉଚନ୍ତି ଯେତେସବୁ ଅନର୍ଥର ମୂଳ ! ତାଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ମୁଁ ଭୋଳାନାଥକୁ ଛାଡ଼ ଫୋନ୍ କରିବାପାଇଁ ଯାଇଥିଲି ।"

—"କିନ୍ତୁ ଭୋଳାନାଥଟା କିଏ ?"

– "ସେକଥାର ଉତ୍ତର ଟିକିଏ ପରେ ଦେବି । ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ତୋ ମାରଫତ୍‌ରେ ଦିବାକରକୁ ଦେଇ ମୁଁ ବଗିଚା ଭିତରକୁ ଯାଉଚି, ଟିକିଏ ଦେଖିଆସେଁ ।"

ଦ୍ରୁତଗତିରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଚାଲିଗଲା ।

ମଦନବାବୁ ଫୋନ୍ ପାଇ ଲସରପସର ହୋଇ ଧାଇଁ-ଆସିଥିଲେ । ସଞ୍ଜୟ ଏକୁଟିଆ ଠିଆ ହୋଇଥିବାର ଦେଖି ପଚାରିଲେ, "ତମେ ଏକା ଏଠି ଠିଆହେଇଚ, ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁ କାହାନ୍ତି ?"

—"ବଗିଚା ବୁଲିବାକୁ ଯାଇଚି ।"

—"ଏଇଟା କଣ ବଗିଚାରେ ବୁଲିବା ବେଳ ? କୋଉଠି ଅଛି ସେ ଅସଲ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ?"

—"ଏଇତ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆସୁଚି, ତାକୁ ପଚାରନ୍ତୁ ।"

—"ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁ, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ କେଉଁଠି ?"

ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ଲୁଗା ଆଉ ଗୋଟାଏ ଢିଲା କୋଟ ମଦନବାବୁଙ୍କ ଆଗରେ ପକେଇଦେଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଏଇ ଲୁଗାପଟାଗୁଡ଼ାକ ଉପହାର ଦେଇ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଏଠାରୁ ପଳେଇଯାଇଚି ।"

—"କ'ଣ ହେଲା ! ଏଗୁଡ଼ାକ ତ, ଦେଖୁଚି, ପୁରୁଷ ଲୋକର ଲୁଗାପଟା !"

—"ହଁ, ମଦନବାବୁ, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ପୁରୁଷ ଲୋକର ଛଦ୍ମବେଶରେ ଘରଭିତରେ ଲୁଚିଥିଲା । ତା'ପରେ ସୁରଙ୍ଗର ଖୋଳ ଖୋଲିଦେଇ ବଗିଚାର ଖଣ୍ଡିଆ କାନ୍ଥବାଟେ ଚମ୍ପଟ ଚଢ଼େଇଛି । ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ ହେଉଚନ୍ତି ତମର ସୁଦକ୍ଷ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟର ଦୀନାଥବାବୁ । ସେ ଯଦି ପହରାରୁ ସିପେଇମାନଙ୍କୁ ଉଠେଇ ନେଇ ନ ଥାନ୍ତେ, ତା'ହେଲେ ଏ ବିପତ୍ତି ପଡ଼ି ନ ଥାନ୍ତା ।"

ରାଗରେ ଫୁଲି ଉଠୁ ଉଠୁ ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ମୁଁ ଜାଣେ ପରା, ଏ ଲୋକମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଚାକିରି କରିବା ଅର୍ଥ, ଗୁଡ଼ାଏ ଖାଲି ବଦନାମ୍ । ଆଚ୍ଛା, ମୁଁ ଥାନାକୁ ଯାଇ ସେକଥା ବୁଝୁଚି । କିନ୍ତୁ ତମେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକକୁ ଚିହ୍ନିଲ କେମିତି ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଏଠାରେ ଭୋଲାନାଥ ନାମରେ ଚାକର ହୋଇ ଥିଲା । ସେ କୋଉଠି ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା ଏଠିକି ଆସିଥିଲା । କାଲା ଜଡ଼ା ଲୋକ । ଠାରିଠୁରିରେ କଥା ବୁଝେ । ଟେରା ଯୋଗୁ ବଙ୍କେଇକରି ଚାହେଁ । ମୁଣ୍ଡରେ ସଦାବେଳେ ଗୋଟାଏ ଠେକା ଭିଡ଼ିଥାଏ । ଯେତେ ଯାହା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବୟସ ଅନୁପାତରେ ମୁଁ ତା ମୁହଁରେ ନିଶଦାଢ଼ୀର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ଦେଖିଲିନି । ତା ଛଡ଼ା, ତା'ର ମୁହଁଟା ଦେଖିବାକୁ କେତେକାଂଶରେ ଶତଦଳ ରାୟ୍ ପରି ।"

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଚନ୍ତି, ଶତଦଳ ରାୟ୍‌ର ମୁହଁଟା ଅନେକାଂଶରେ ତାଙ୍କ ଝିଅର ମୁହଁ ସଙ୍ଗେ ମିଶୁଚି । ସେଇଥିପାଇଁ ମାନଗୋବିନ୍ଦ ତାକୁ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ବୋଲି ଭାବି ଆମମାନଙ୍କୁ ଟଣାଓଟରା କରିଚି ।"

—"ହଁ, ମଦନବାବୁ, ମାନଗୋବିନ୍ଦର ଭ୍ରମ କଥାଟା ମୁଁ ଆଗରୁ ଅନ୍ଦାଜ କରିପାରିଥିଲି । ଭୋଳାନାଥର ସ୍ତ୍ରୀ ଲକ୍ଷଣରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରମାଣ ହେଲା ତା'ର ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟା । ପାଦ ଦେହରେ ଝାପସା ଅଳତା ଚିହ୍ନ ଥିଲା । ତା ଛଡ଼ା ନିୟମିତ ଚପଲଜୋତା ଜନିଷ ପିନ୍ଧିଲେ ପାଦରେ ଯେଉଁ ସଫା ଦାଗଟାଏ ରହେ, ସେଇଟା ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା । ସେଇ ଅନୁସାରେ ଧରାଗଲେ ବାକିଟା ଜଣାପଡ଼ିଯାଉଥିଲା । ନାରୀସୁଲଭ ଲକ୍ଷଣଗୁଡ଼ାକ ଲୁଚାଇବାପାଇଁ ସେ ଢିଲା କୋଟ ପିନ୍ଧୁଥିଲା । ମୁଣ୍ଡର ବାଳଗୁଡ଼ାକୁ ଲୁଚାଇବାପାଇଁ ଟୋପି ଭିଡ଼ୁଥିଲା । ହଠାତ୍ ଦେଖିଲେ ଚିହ୍ନି ହେଇଯିବ ଭାବି, ସେ ଟେରା ହେବାର ପ୍ରବଳ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିଲା । କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକର ଗଳା ଧରାପଡ଼ିଯିବ, ଏଇ ଭୟରେ ସେ ନିଜକୁ କାଲା ଆଉ ଜଡ଼ା ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଉଥିଲା । ଆପଣ ଯାହା କୁହନ୍ତୁ, ମଦନବାବୁ, ସବ୍‌ଇନ୍‌ସ୍‌ପେକ୍ଟର ହିନାଥବାବୁ ଜଣେ ଖୁବ୍ ଜାଣିବାଶୁଣିବା ଲୋକ । ନ ହେଲେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ପ୍ରମାଣ ତାଙ୍କର ନଜରରେ ପଡ଼ ନ ଥାନ୍ତା ?"

ମଦନବାବୁ ଦୁଃଖିତ ଭାବରେ ମୁଣ୍ଡ ହଲେଇ ହଲେଇ କହିଲେ, "ସବୁ ମୋର କପାଳଦୋଷ, ଭାଇ ! ନ ହେଲେ ଥରକୁ ଥର ଏମିତି ଜାଲ ଛିଣ୍ଡେଇ ମାଛ ପଳେଇଯାଉଥାଆନ୍ତା କାହିଁକି ? ମୋର ବଡ଼ବଜାରର ସେଇ ଅସୁରୁଣୀ ପ୍ରତିମା ଦେଖା କଥା ଖାଲି ମନେପଡ଼ୁଛି । ଯେତେଦୂର ମନେହୁଏ, ତା'ରି ବୁଦ୍ଧିରେ ଏସବୁ କଳ ଚାଲିଛି । କିନ୍ତୁ କ'ଣ କରିବି ? ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ବି ହାତରେ ପଡ଼ିଲାନି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଓଠ ଚିପି ହସୁ ହସୁ କହିଲା, "ଆମର ଗୋଟାଏ ପ୍ରବାଦ ଅଛି, ଆପଣ ଜାଣିଥିବେ ମଦନବାବୁ, 'ହଜିଲା ବଳଦ ଖୋଜିଲା ଠେଇଁ ।' ସେ ଫାଟକ ଆଡ଼େ ଦେଖନ୍ତୁ ତ କିଏ ଆସୁଚି !"

ମଦନବାବୁ ବୁଲିପଡ଼ି ଫାଟକଆଡ଼େ ଚାହିଁଲେ । ଦେଖିଲେ, ହାତର ଅଢ଼େଇଫୁଟ ଲମ୍ବାର କଳା ଲାଠିଖଣ୍ଡିକ ହଲେଇ ହଲେଇ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଫାଟକଟା ଫିଟେଇ ଭିତରକୁ ପଶିଆସୁଚନ୍ତି ।

ଆଗତପ୍ରାୟ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଆଡ଼େ ଜକଜକ କରି ଚାହିଁ ମୁଣ୍ଡଉପରୁ ହ୍ୟାଟ୍‌ଟା କାଢ଼ିଦେଇ, ପତଳା ବାଳଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ହାତ ବୁଲାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ମଦନବାବୁ ।

ହଠାତ୍ କଣ ଭାବିନେଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିପକେଇଲା, "ମଦନ-ବାବୁ, ଆଉ ଠିଆହୋଇ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲେଇଲେ ଚଳିବନି । ଚଞ୍ଚଳ ଘରଭିତରକୁ ଟିକିଏ ଯାଆନ୍ତୁ ।"

—"କାହିଁକି ଯିବି ? କଣ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଭୟରେ ?"

—"ଭୟରେ ନୁହେଁ, ଆପଣଙ୍କୁ ଥାନାକୁ ଟିକିଏ ଫୋନ୍ କରିବାକୁ ହେବ ।"

—"କଣ ପାଇଁ ?"

—"କନେଷ୍ଟବଳଙ୍କ ଜିମାରେ ଶତଦଳ ସ୍ୱାଇଁକୁ ଥରକ-ପାଇଁ ଏଠିକି ଆଣିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ । ମୁଁ ତାକୁ କେତେଟା କଥା ପଚାରିବି ।"

—"ହଉ, ହେଲା ।"

—"ରହନ୍ତୁ, ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା, ତା ସଙ୍ଗେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର ଜୋତାର ଗ୍ରୁପଟା ପଠେଇଦେବାପାଇଁ କହିବେ ।"

—"ଏଠିକି ! କାହିଁକି ?"

—"ସେକଥା କହିବାକୁ ସମୟ ନାହିଁ । ଏଇ ତ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଆସିଗଲେଣି ।"

ମଦନବାବୁ ଫୋନ୍ କରିବାପାଇଁ ଚାଲିଗଲେ । ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ନିଜର ଲଠିଟାରେ ହାତ ବୁଲେଇ ବୁଲେଇ ଆସି ଠିଆ ହେଲେ । ପିତଳିଆ ବଡ଼ ବଡ଼ ଦାନ୍ତ ଧାଡ଼ିକ ଦେଖାଇ ପଚାରିଲେ, "ମଦନବାବୁ ଏମିତି ପଳେଇଗଲେ କାହିଁକି ? ମୋର ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ଦେଖିବାପାଇଁ ସେ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତିନି ନା କଣ ?"

ସଞ୍ଜୟ ହସିଉଠି କହିଲା, "ମହାଶୟା କଣ ନିଜର ବଦନକୁ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରନ୍ତି ?"

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଆହୁରି ଜୋର୍‌ରେ ହସିଉଠି କହିଲେ, "ଅପ୍ରତିମାର ରୂପ ଧରି ଜନ୍ମ ହେଲାପରେ ବାପା କାହିଁକି ମୋ ନାଆଁ 'ପ୍ରତିମା' ରଖିଲେ, ସେଇଟା ମୁଁ ଭାବିପାରେନି !"

—"ଦେଖାଯାଏ, ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱଳ୍ପାୟୁର ନାମ 'ଅମର' ଆଉ ଅନ୍ଧର ନାଆଁ 'ପଦ୍ମଲୋଚନ' । ନାମର ଯୋଗା-ଯୋଗ ଯେ ସବୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ରୂପ ଆଉ ଗୁଣକୁ ବଜାୟ ରଖିବ, ତା'ର କିଛି ମାନେ ଅଛି ?"

—"ମଦନବାବୁଙ୍କ ବ୍ୟବହାରରୁ ଅନ୍ତତଃ ଏଇଟା ମୁଁ ଭାବୁଛି । ମୁଁ ସୁରୂପା ହେଇଥିଲେ ସେ ବୋଧହୁଏ ଏତେଟା ଅସ୍ୱସ୍ତି ଅନୁଭବ କରନ୍ତେନି । ସେ କଥା ଛାଡ଼ନ୍ତୁ । ଆପଣମାନେ କିଏ, ସେ କଥା ତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଣିପାରିଲିନି ! ଦେଖୁଛି, ସଦାବେଳେ

ଆପଣମାନେ କ୍ଷୀର ନୀର ଭଳି ମଦନବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସମ୍ପର୍କ ରଖିଚନ୍ତି ।"

—"ଆବଶ୍ୟକ ଯେଉଁଠି ପଡ଼ୁଚି, ସେଠି ଆଉ କଣ ହୁଅନ୍ତା, କହନ୍ତୁ ! ଆମେ ହେଲୁଁ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ବନ୍ଧା ବଳୁଆ । ମଦନବାବୁ ଟାଣୁଚନ୍ତି ପ୍ରଶାନ୍ତକୁ ଆଉ ପ୍ରଶାନ୍ତର ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ବାନ୍ଧହେଇ ଏ ଅଧମ ସଞ୍ଜୟ ବି ପଛେ ପଛେ ଲେଙ୍ଗୁଡ଼ୁଚି ।"

—"ନାଆଁ ତ ଶୁଣିଲି । ପରିଚୟଟା କ'ଣ, ଜାଣିପାରେ କି ।"

—"ଏଇତ ମଦନବାବୁ ଆସୁଚନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ସେ ଆପଣଙ୍କୁ ଆମମାନଙ୍କର ପରିଚୟ ଦେବେ ।"

କିନ୍ତୁ ମଦନବାବୁଙ୍କ ମୁହଁରୁ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆଉ ସଞ୍ଜୟର ପରିଚୟ ଜାଣିବାପାଇଁ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲେନି । ହାତ ଯୋଡ଼ି ନମସ୍କାର କରୁକରୁ ବ୍ୟଙ୍ଗ କଲାଭଳି କହିଲେ, "କଣ, ମଦନବାବୁ, ଦେଖୁଚି ଆପଣ ଏଠି ବି ହାଜର ହେଇଚନ୍ତି ?"

ଅନିଚ୍ଛାସତ୍ତ୍ୱେ ବି ପ୍ରତିନମସ୍କାର କରି ମଦନବାବୁ କେମିତି ଟିକିଏ ବିରକ୍ତିମିଶା ଗଳାରେ କହିଲେ, "ମୋ ଆସିବାରେ ଆପଣଙ୍କର କ'ଣ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଇଚି ? ତେବେ ଆପଣଙ୍କର ଏଠିକି ଆଗମନର କାରଣଟା କ'ଣ ?"

—"କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ !"

—"ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ ?"

—"କେବଳ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ, ଯୁକ୍ତିହୀନ ପ୍ରଶ୍ନ ।"

—"ତା' ମାନେ ?"

—"ମୁଁ ଏଠିକି ଆସିବାକି ତ, ଆଉ ଆସିବ କିଏ ? ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ଜାଣନ୍ତିନି, ମୁଁ ଏ ଘରର ମାଲିକ ?"

—"ହଁ, ହଁ, ସେତକ ଆମକୁ ଆଗରୁ ଜଣା ଅଛି । ଜଣା ଅଛି ବୋଲି ତ ଆଜି ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଆରେଷ୍ଟ କରିବି ।"

—"ଆରେଷ୍ଟ କରିବେ ? କାହିଁକି, ମୁଁ ଏ ଘରର ମାଲିକ ବୋଲି ନା କଣ ?"

—"ହଁ, ହଁ, ସେଇଥିପା ।"

—"ନା, ନା, ମୋଟେ ନୁହେଁ । ଘରର ମାଲିକ ହେବାଟା ଅପରାଧ ନା କ'ଣ ?"

—"ଯେଉଁ ଘରଭିତରେ ଖୁଣୀ ଆସାମୀ ଆଶ୍ରୟ ପାଏ, ତା'ର ମାଲିକ ହେବାଟା ନିଶ୍ଚୟ ଅପରାଧ ।"

—"କିଏ ଖୁଣୀ ଆସାମୀ ?"

—"ତମର ବାନ୍ଧବୀ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ।"

—"ତା ସଙ୍ଗେ ଏ ଘରର ସମ୍ପର୍କ କ'ଣ ?

—"ସେ ଏଠାରେ ଛଦ୍ମବେଶରେ ଲୁଚିଥିଲା ।"

—"ମୁଁ ଏ କଥା ବିଶ୍ୱାସ କରୁନି । ଆଉ ସେ କଥା ସତ ହୋଇଥିଲେ ବି ଆପଣ ମତେ ଆରେଷ୍ଟ କରିପାରିବେନି ।"

—"ଆପଣ କହିଦେଲେ ହୋଇଯିବ ?"

—"କାହିଁକି ନୁହେଁ ? ମୁଁ ଏ ଘରର ମାଲିକ, ସତ, କିନ୍ତୁ ଏଇଟା ମୁଁ ଶତଦଳ ଗୁହଙ୍କୁ ଭଡ଼ାକୁ ଦେଇଚି । ଆଜି ଟଙ୍କାଟା ମାଗିବାପାଇଁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଥିଲି । ଶତଦଳ ଗୁହଙ୍କ ଘର-ଭିତରେ କିଏ ଥାଏ ଆଉ ନ ଥାଏ, ମୁଁ ସେ ସବୁର କୌଣସି ଖବର ରଖେନି । କୋଉ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଆପଣ ମତେ ଗିରଫ କରିବେ ? ଚୁପ୍‌ହୋଇ ରହିଲେ କାହିଁକି ? କହନ୍ତୁ, କୋଉ

ଆଇନ୍ ବଳରେ ଆପଣ ମତେ ଆରେଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଭାବୁଚନ୍ତି, ମଦନବାବୁ ? ସେ ଇଂରେଜ ସରକାର ଅମଳ ଚାଲିଯାଇଛି । ଏଣିକି ବନା ଆଇନ୍ ପ୍ରମାଣରେ ଆପଣ ଆଉ ନିଜର ଖୁଣ୍ଟା ଶାସନ ଚଳେଇପାରିବେନି । ଘରଟା ଭଡ଼ା ହୋଇସାରିଚି । ନ ହେଲେ ଏଠି ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶ ଯୋଗୁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ନ କରି ଛାଡ଼ି ନ ଥାନ୍ତି ।"

ମଦନବାବୁଙ୍କ ମୁହଁରେ ହତାଶିଆ ଭାବ ଫୁଟିଉଠିଲା । ଅସହାୟଙ୍କ ଭଳି ସେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ନା, ପ୍ରତିମା ଦେବୀ, ଆପଣଙ୍କୁ କେହି ଆରେଷ୍ଟ କରିବେନି । ମଦନବାବୁ ଖାଲି ସେମିତି କଥାକୁ କହିଦେଲେ । ସେ କଥାଗୁଡ଼ାକରେ ଆପଣ ମୋଟେ କାନ ଦିଅନ୍ତୁନି । ଏଇ ଦେଖନ୍ତୁ, ଖଣ୍ଡେ ଜିପ୍ ଫାଟକ ପାରିହୋଇ ଆସି ଠିଆହେଲା । ଗାଡ଼ିରୁ କିଏ ଓହ୍ଲାଉଚି ? ଶତଦଳ ଚାନ୍ଦ ବୋଧହୁଏ ?"

ମଦନବାବୁଙ୍କ ମୁହଁ ସାମାନ୍ୟ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇଉଠିଲା । କିନ୍ତୁ ଏପଟକୁ ଚାହିଁ ସେ ଅନୁଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ସେ ମାଇକିନା ଖଣ୍ଡିକ ବି ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଭଳି ବେପରୱା ଭାବରେ କେମିତି ଆସୁଚି, ଦେଖ ! ମାଇକିନାଙ୍କ ଭିତରେ ଏମିତି ଦୁଇଦୁଇଟା ବେଖାତିରିଆ ମୁଁ ଆଉ କେଉଁଠି ଦେଖିନି । ଘଟଣାଟା ଏମିତି ଗୋଳମାଳିଆ ହେବ ବୋଲି ମୋଟେ ଆଶା କରି ନ ଥିଲି ।"

ପାଖକୁ ଆସି ଶତଦଳ ଚାନ୍ଦ୍ ଟିକିଏ ହସିଦେଇ କହିଲା, "ଧନ୍ୟବାଦ, ମଦନବାବୁ, ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ଯେ ଆପଣ ବଙ୍ଗଳାକୁ ମତେ ଫେରାଇଦେବେ, ମୁଁ ସେଇଟା ମୋଟେ ଭାବି ନ ଥିଲି । ଆଉ କ'ଣ ବୁଝିଲେ ? ଏପଟରେ ହାଲ୍‌ଚାଲ୍ ସବୁ ଭଲ ତ ?"

ମଦନବାବୁ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଯାଇ କହିଲେ, "ମୋତେ ଭଲ ନୁହେଁ, ଅନ୍ତତଃ ତୁମ ପକ୍ଷରେ ।"

ଶତଦଳ ଗୃହ୍ ଚକ୍ଷୁ ବିସ୍ଫାରିତ କରି ଯେମିତି ଡରିଗଲାଭଳି କହିଲା, "ଏଁ, କ'ଣ କହୁଚନ୍ତି ! ଘଟଣାଟା ମୋ ବିପକ୍ଷରେ ?"

—"ହଁ, ସେଇଯା ।"

—"ତା'ର ମାନେ ?"

—"ତମେ ଖୁଣୀ ଆସାମୀ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଏ ଘର-ଭିତରେ ଲୁଚେଇ ରଖିଥିଲ ।"

—"ସତେ ନା କ'ଣ ! ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ନାମଧେୟ ସେଇ କାଳ୍ପନିକ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଏବେ ବି ଆପଣଙ୍କ ଶରୀର ତ୍ୟାଗ କରି ଯିବାକୁ ରାଜି ହେଇନି ? ଟିକିଏ ଆଗରୁ ମତେ କହୁଥିଲେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିର କରିଚନ୍ତି, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଏ ଘରଭିତରେ ଲୁଚିରହିଚି !"

—"ନା, ଏଇଲେ ସେ ଆଉ ଏ ଘର ଭିତରେ ନାହିଁ, ଚମ୍ପଟ୍ ଦେଇଚି ।"

—"ତା'ହେଲେ ଆପଣଙ୍କ ଆଖିରେ ଧୂଳି ପକେଇଚି ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ହେବ ।"

—"ଏଥିପାଇଁ ବି ତମେ ଦାୟୀ ! ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ସଙ୍ଗେ ତୁମ ରୂପର କିଛିଟା ମେଳ ଅଛି । ସେଇ ସୁଯୋଗ ନେଇ ତମେ ଯଦି ଆମକୁ ଭୁଲେଇ ଏଠାରୁ ଦୂରେଇ ନେଇ ନ ଥାନ୍ତ, ତା'ହେଲେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ କେବେହେଲେ ଖସିଯାଇପାରି ନ ଥାନ୍ତା ।"

—"କ'ଣ ଗାଁସାରା ପଣସ ଖାଇବେ, ଭଣ୍ଡାଶି ମୁଣ୍ଡରେ ଅଠା ବୋଳା ହେବ ? ମତେ ଆଉ ଏ ଆଜଗୁବି କାହାଣୀ

ଶୁଣିବାକୁ ବେଳ ନାହିଁ । ଏଥର ନଜର ରାସ୍ତା ଦେଖନ୍ତୁ କମ୍ବା ରାସ୍ତା ଛାଡ଼ନ୍ତୁ । ଘର ଭିତରେ ମୋର ଅନେକ କାମ ଅଛି ।"

– "ଘର ଭିତରକୁ ଯିବ, ମାନେ ? ମନେ ମନେ ଭାବୁଚ, ତମେ ଖାଡ଼ାଝ୍ଟ ସଫା ହେଇଗଲ ନା କ'ଣ ? ତୁମକୁ ପୁଣି ଆମ-ମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଥାନାକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।"

—"କାହିଁକି ?"

—"କେତେଥର କହିବ ? ତମେ ଖୁଣୀ ଆସାମୀକୁ ଲୁଚେଇ ରଖିଥିଲ ।"

—"କୋଉଠି ସେ ? ପ୍ରମାଣ ଦେଖାନ୍ତୁ ।"

—"ସେ ଏଠି ଭୋଳାନାଥ ନାମ ଧରି ପୁରୁଷର ଛଦ୍ମବେଶରେ ଲୁଚି ରହିଥିଲା ।"

ଶତଦଳ ରାୟ୍ ପ୍ରଥମେ ଖିଲ୍ ଖିଲ୍ ହୋଇ କିଛି ସମୟ ହସିଲା । ତା'ପରେ କହିଲା, "ସୁନ୍ଦର, ଅତି ସୁନ୍ଦର ! ପ୍ରଥମେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ହୋଇଥିଲା ଶତଦଳ ରାୟ୍ ; କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ହେଇଚି ଭୋଳାନାଥ । ଚମତ୍କାର ! ଆପଣ ଗଞ୍ଜେଇଫଞ୍ଜେଇ କିଛି ଟାଣନ୍ତି ନା କ'ଣ ?"

—"ତମେ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କର !"

—"କାହିଁକି ବନ୍ଦ କରିବି, କହନ୍ତୁ ! ଭୋଳାନାଥକୁ ଆଗେ ଏଠିକି ନେଇଆସନ୍ତୁ ।"

—"ପୋଲିସ ଦେଖି ସେ ପଳେଇଗଲା କାହିଁକି ?"

—"ପଳେଇଯାଇଚି ବୋଲି ଧରିନେବାକୁ ହେବ, ସେ ପୁରୁଷ ଲୋକ ନୁହେଁ, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ; ଭୋଳାନାଥ ନୁହେଁ, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ; ଏଇଟା କୋଉ ଦେଶର ଯୁକ୍ତି ? ଭୋଳାନାଥ

ମଫସଲର ଘରୁ ମଣିଷ, ନୂଆ ହୋଇ ଟାଉନ୍‌କୁ ଆସିଥିଲା । ପୋଲିସ ଦେଖି ଭୟରେ ପଳେଇବାଟା ତା'ପକ୍ଷେ ସ୍ୱାଭାବିକ ।"

ମଦନବାବୁଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ପୁଣି ଅସହାୟ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ପ୍ରଶାନ୍ତକୁ ଗୋଟାଏ ପାଖକୁ ଡାକନେଇ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ ତା କାନରେ କହିଲେ, "ଭାଇ, ସେ ପ୍ରତିମା ଯେମିତି, ଏ ଶତଦଳଟା ବ ସେମିତି । ଦୁଇଟାଯାକ ମାଛଭଳି ନାଳୁଆ—ଧରିବାକୁ ଗଲାବେଳକୁ ହାତରୁ ଖସିଯାଉଚନ୍ତି । ତୁମ କଥାରେ ତ ତାକୁ ଏଠିକି ନେଇ-ଆସିଚ । ଏଥର ତମେ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କର ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଆଚ୍ଛା, ମୁଁ ଦେଖୁଚି । ମୁଁ ଆଉ ଥରେ ଟିକିଏ ଘର ଭିତରକୁ ଯିବି । ତା' ମଧ୍ୟରେ ତମେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ଜୋତାଯୋଡ଼ ଗାଡ଼ିରୁ ଆଣିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କର । ଆ, ସଞ୍ଜୟ !"

ହୋମହଲ ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱକରବାକର-ମାନେ ଠିଆହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଆଚ୍ଛା, ହବାକର, ଭୋଳାନାଥ କଣ ରାତିରେ ତମ ସଙ୍ଗେ ତମ ବଖରାରେ ଶୁଏ ?"

—"ନାଇଁ ବାବୁ, ସେ ଅଲଗା ଘରେ ଏକୁଟିଆ ଶୁଏ ।"

—"ଆଚ୍ଛା, ସେ ଘରଟା ମୁଁ ଟିକିଏ ଦେଖିବି ।"

ହବାକର ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଭିତର ଆଡ଼କୁ ଥିବା ଗୋଟାଏ ଘର ଦେଖାଇଦେଲା ।

ଘର ଭିତରେ ପଶି ସଞ୍ଜୟ କହିଲା, "ପ୍ରଶାନ୍ତ, କି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତୁ ଏ ଘରଟା ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲୁ ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ବୁଝିଲୁ ସଞ୍ଜୟ, କାୟା ପଛେ ପଛେ ଛାୟା ଭଳି କେବଳ ମୋ ପଛେ ପଛେ ବୁଲିବାରେ କିଛି ଲାଭ

ନାହିଁ । ଯାହା ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖୁଚୁ ଆଉ ନିଜ କାନରେ ଶୁଣୁଚୁ, ସେ ବିଷୟରେ ତୋର ବି ସ୍ୱାଧୀନ ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ । ଏ ଘରଟାକୁ ଯେ ଆମକୁ ଥରେ ଆସିବାକୁ ହେବ, ସେ କଥା ମୁଁ ଆଗରୁ ଜାଣିଥିଲି । ଆଉ ସେଇଥିପାଇଁ ଥାନାରୁ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ଜୋତା ଚପ୍ପଲ ଗୁଡ଼ିଏ ଏଠିକି ମଗେଇଆଣିଚି ।"

ସଞ୍ଜୟ କହିଲା, "ତୁ କଣ ଏ ଘରର ଚଟାଣରେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ନୂଆ ପାଦଚିହ୍ନ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ଭାବିଚୁ ?"

—"ସେ ଚେଷ୍ଟା ବୋଧହୁଏ ସଫଳ ହେବନି ।"

—"ତେବେ ?"

—"ଭୋଳାନାଥ ଯେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ, ଏଇଟା କେବଳ ମୋର ସନ୍ଦେହ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଅସଲ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଚି, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ହେଲେ ବି ସେ ପ୍ରକୃତ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ କି ନୁହେଁ ? ଏ ଘରଟାରେ ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପାଇବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି ।"

—"ଯୁକ୍ତିଟା ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ପଶୁନି ।"

—"ନିପଟ ଓଲୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ବି ପଶିପାରେନି । ମଦନବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗଦୋଷରୁ, ଦେଖୁଚି, ତୁ ବି ଗୋଟାଏ ନିପଟ ଓଲୁ ହେଇଉଠିଚୁ । ନିର୍ବୋଧ କୋଉଠିକାର, ଭୋଳାନାଥ ଯଦି ଛଦ୍ମବେଶୀ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ହୁଏ ତା'ହେଲେ ଏ ଘରେ ନିଶ୍ଚୟ ତା'ର ସ୍ତ୍ରୀବେଶ ଧାରଣର ଉପକରଣ ଖୋଜିଲେ ମିଳିପାରିବ । ପୋଲିସ ଭୟରେ ତରତର ହୋଇ ପଳାଇଗଲାବେଳେ ସେଗୁଡ଼ାକ ଯେ ସେ ନେଇଯାଇପାରିନି, ସେଥିରେ ଆଉ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ହଁ, ଯାହା ଭାବୁଚି, ସେଇଆ । ଟେବୁଲ ଉପରେ ଗୋଟାଏ

ଲେଡଜ୍ ଭ୍ୟାନିଟି ବ୍ୟାଗ ଆଉ ଲେଡଜ୍ ରୁମାଲ ରହିଚି । ଆଲଣାରେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଧୋତି, ଗୋଟାଏ ଗଞ୍ଜି ଏବଂ କେତେଟା ଲୁଙ୍ଗି ଝୁଲୁଚି ସତ, କିନ୍ତୁ ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ପତଳା ଶାଢ଼ୀ ଆଉ ବ୍ଲାଉଜ ମଧ୍ୟ ରହିଚି । ସଞ୍ଜୟ, ଭୋଳାନାଥ ଯେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଏଥିରେ ଭଳେହେଲେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।"

ସଞ୍ଜୟ କହିଲା, "କିନ୍ତୁ ସେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ କି ନୁହେଁ ?"

ଭ୍ୟାନିଟି ବ୍ୟାଗ ଆଉ ରୁମାଲଟା ଟେବୁଲ ଉପରୁ ଉଠାଇ-ନେଇ ସଞ୍ଜୟ ଆଗରେ ଧରି ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଦେଖ୍, ରୁମାଲର ଗୋଟାଏ କୋଣରେ ରଙ୍ଗିନ୍ ସୂତାରେ ଏମ୍. ପି. ବୋଲି ସିଲେଇ ହୋଇଚି । ଏଇଟା ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ନାମ ଆଉ ସଂଜ୍ଞାର ଆଦ୍ୟ ଅକ୍ଷର ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ କି ନାହିଁ ?"

ସଞ୍ଜୟ ଜବାବ୍ ଦେଲା, "ହଁ, ଏଇଟା ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ପ୍ରମାଣ ।"

ଏପଟ ସେପଟ ବୁଲିବୁଲି କରି ଏ ଜିନିଷ ସେ ଜିନିଷ ଓଲଟପାଲଟ କରି ଦେଖାଦେଖି କରୁ କରୁ ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ତେବେ ମୁଁ ଯାହା ଖୋଜୁଚି, ସେଇଟା ପାଉନି । ତା'ପରେ ନଇଁପଡ଼ି ଖଟତଳେ ଦୃଷ୍ଟି ବୁଲାଇବା ମାତ୍ରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ ହୋଇଉଠିଲା । କହିଲା, "ପାଇଚି ସଞ୍ଜୟ, ପାଇଚି । ଯାହା ଖୋଜୁଥିଲି, ପାଇଚି ।"

—"କ'ଣ ?"

—"ଖଟତଳେ ହଳେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକର ଚପଲ ରହିଚି । ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ଆମର ଏଠିକାର ଖୋଜାଖୋଜି ଶେଷ ହୋଇଗଲା । ସଞ୍ଜୟ, ଖଟତଳେ ପଶି ସେ ଚପଲ ହଳକ କାଢ଼ି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆସ ।"

ଘରଭିତରୁ ବାହାରିବା ପରେ ସେମାନେ ଦେଖିଲେ, ଶତଦଳ ଗୁନ୍ଦ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ମଦନବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତିତର୍କ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଲିପ୍ତଭାବରେ ମନକୁ ମନ ପଦଚାରଣା କରୁଛନ୍ତି ।

ମଦନବାବୁ ପ୍ରଶାନ୍ତକୁ ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ତା ପାଖକୁ ଆସି ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ କରି କହିଲେ, "ଏଇଟା ଖୁବ୍ ମୁହଁଖୋର ମାଇକିନା । ତା'ର କଥାଗୁଡ଼ାକ ଶୁଣିଲେ ମଣିଷର ହାଡ଼ ଜଳିଯାଉଛି । ତା'ର ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିଭଳି କୌଣସି ଉପାୟ ପାଇଲ ନା ନାହିଁ ?"

ସାମାନ୍ୟ ହସି ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ବୋଧହୁଏ ପାଇଛି । ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ଜୋତା ଯୁଗ୍ମ କେଉଁଠି ଅଛି ?"

—"ଏଇ ତ ଧରିଛି, ନିଅ ।"

ଖିଲ୍‌ଖିଲ୍ ହୋଇ ହସିଉଠି ଶତଦଳ ଗୁନ୍ଦ କହିଲା, "ପୁଣି ସେ ଯୁଗ୍ମ ସହିତ ମୋର ଚପଲ ମିଳେଇବେ ନା କ'ଣ ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ମୋଟେ ନୁହେଁ । ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ଜୋତା ଯୁଗ ସଙ୍ଗେ ମୁଁ ଏ ଚପଲ ହଳକ ମିଶେଇ ଦେଖିବି ।"

ଶତଦଳ ଗୁନ୍ଦ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଗଳାରେ କହିଲା, "ଏ ଚପଲ କାହାର ?"

ଯୁଗ ସହିତ ଚପଲ ମିଶାଇ ମିଶାଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଦେଖ, ଏକାବେଳେ ମିଶିଯାଉଛି ! ହଁ, ଏ ହେଉଛି ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ଚପଲ, ଭୋଳାନାଥର ଖଟତଳୁ ଏ ହଳକ ମିଳିଛି ।"

ଏଥର ମଦନବାବୁ ଖୁବ୍ ଦମ୍ଭର ସହିତ କହିଲେ, "କଥାର ଫରକ ଏଇଥର ଧରାପଡ଼ିଗଲା ।"

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ହଠାତ୍ କହିଉଠିଲେ, "ଆଚ୍ଛା, ମୁଁ ଆଜି ଯାଉଛି, ଶତଦଳ ଗୁନ୍ଦ ! ଭଡ଼ାଟେଙ୍କା ପାଇଁ ଆଉଦିନେ ଆସି ଦେଖା

କରିବ ।" କହିଦେଇ ସେ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଫାଟକଆଡ଼େ ଆଗେଇ-ଗଲେ ।

ମଦନବାବୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ, "ଆରେ, ଆରେ, ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଯେ ପଳେଇଯାଉଚନ୍ତି !"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ସେ ତାଙ୍କର ଯାଆନ୍ତୁ, ମଦନବାବୁ ! ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କୁ ଯେ ଆରେଷ୍ଟ କରିପାରିବା, ଆମ ହାତରେ ସେମିତି କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ ।"

ଶତଦଳ ବୃଦ୍ଧ କହିଲା, "ଆପଣମାନେ ମତେ ବି ଆରେଷ୍ଟ କରିପାରିବେନି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ହସିହସି କହିଲା, "କଣ, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ଚପଲ ତୁମ ବସାରୁ ଆବିଷ୍କାର କଲା ପରେ ବି ?"

—"ଏ ଚପଲ କେବେହେଲେ ଭୋଳାନାଥ ଘରେ ନ ଥିଲା । ଏଗୁଡ଼ାକ କେବଳ ପୋଲିସର କାରସାଦି ।"

ଶତଦଳ ବୃଦ୍ଧକୁ ଗୋଟାଏ ଶକ୍ତ ଚଟିଆ ଦେଇ ମଦନ-ବାବୁ କହିଲେ,"ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁହଁ ଫଟକ ଛାଡ଼ିବନି, ଦେଖୁଚ ! ଚୁପ୍ ଚାପ୍ ଥାନାକୁ ଚାଲ, ତମର ଯାହା କହିବାର ଅଛି, କୋର୍ଟରେ ଯାଇ କହିବ ।"

ହଠାତ୍ ଗୁଡ଼ୁମ୍ କରି ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ହେଲା ଏବଂ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଦୁଇ ହାତରେ ନିଜର ଗୋଡ଼ଟା ଚାପି ଧରି ତଳେ ବସିପଡ଼ିଲା !

ମଦନବାବୁ ପ୍ରଥମେ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲେ । ତା'ପରେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳିନେଇ ବ୍ୟସ୍ତଭାବରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପାଖକୁ ଛୁଟିଗଲେ । ତାଙ୍କ ଆଗରୁ ସଞ୍ଜୟ ଯାଇ ତା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିସାରିଥିଲା ।

ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ଦେଖ, ଦେଖ, ସଞ୍ଜୟ-ବାବୁ, ଗୁଳିଟା କୋଉଠି ବସିଚି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ି ଟିକିଏ ହସିଦେଇ କହିଲା, "ବାମପଟ ଛାତିରେ ବସିଚି ।"

—"ଏଁ, କ'ଣ କହୁଚ ? ଛାତିରେ ଗୁଳି ବାଜିଚି, ଆଉ ତମେ ଠିଆ ହୋଇ ହସିବାରେ ଲାଗିଚ !"

—"କାନ୍ଦ ଅପେକ୍ଷା ହସଟାକୁ ମୁଁ ବେଶି ପସନ୍ଦ କରେ, ମଦନବାବୁ !"

—"ପୁଣି ଥଟ୍ଟା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଦେଖି, କୋଉଠି ବସିଚି ।"

—"ଏଇ ତ, ବାମପଟର ଛାତି ପକେଟ ଉପରେ ।"

ମଦନବାବୁ ଦୁଇ ଚକ୍ଷୁ ବିସ୍ଫାରିତ କରି ସଭୟରେ କହି-ଉଠିଲେ, "ଆରେ ବାବା, ଏ ତ ଖାନ୍ତିମତ ଘାଏଲ ମାଡ଼, ଦେଖୁଚ ! ଗୁଳିଟା ପକେଟ ଫୁଟେଇ ଭିତରକୁ ଚାଲିଯାଇଚି ।"

ସଞ୍ଜୟ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, "ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ପ୍ରଶାନ୍ତ, ତୁ ଏ ଯାଏ ଦମ୍ଭରେ ଠିଆ ହୋଇ କେମିତି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିପାରୁଚୁ, ମୁଁ ବୁଝିପାରୁନି ! ଚାଲ୍, ଆମେ ତତେ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନେଇ-ଯିବୁଁ ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ ।"

—"ଦରକାର ନାହିଁ, ମାନେ ?"

—"ଏଥିରେ ଆଉ ମାନେ କଣ ଅଛି ? ମୁଁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଯିବିନି ।"

—"ଏ କେମିତି ଜିଦ୍ ?"

—"ଆରେ ବାବୁ, ଶିକାରୀର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅବ୍ୟର୍ଥ ସତ, କିନ୍ତୁ ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭେଦ କରିପାରିନି ।"

ମଦନବାବୁ ଏକାବେଳେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇ ପଚାରିଲେ, "ଏ ପୁଣି କେମିତି କଥା ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପକେଟ ଭିତରୁ ଲାଲରଙ୍ଗର ରେକ୍‌ସିନ୍ ବନ୍ଧେଇ ଖଣ୍ଡେ ମୋଟା ଗୀତାବହି ବାହାର କରି କହିଲା, "ଦେଖନ୍ତୁ ।"

—"କଣ ଦେଖିବୁଁ ?"

—"ଆତତାୟୀର ବୁଲେଟ ସାର୍ଟ ପକେଟ ଛିଣ୍ଡେଇ ଗୀତାଟାର ମଲାଟ ଆଉ କେତେଟା ପୃଷ୍ଠା ଭେଦ କରିବା ଛଡ଼ା ଅଧିକ ଆଗେଇପାରିନ । ମୁଁ ଅକ୍ଷତ ରହିଚି, ଚିନ୍ତା କିଛି ନାହିଁ ।"

ସଞ୍ଜୟ ଉତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, "ପ୍ରଶାନ୍ତ, ଏ ଗୀତା ମାଧ୍ୟମରେ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ତତେ ବଞ୍ଚେଇଦେଇଚନ୍ତି ।"

—"ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କେବଳ ମତେ ନୁହେଁ, ଗତ ମହାଯୁଦ୍ଧବେଳେ ଏଭଳି ଭାବରେ ଅନେକ ସୈନିକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚେଇଚନ୍ତି ।"

ମଦନବାବୁ ବିସ୍ମୟାଭିଭୂତ ହୋଇ ଠିଆହୋଇ ରହିଲେ । ତା ପରେ ନିଜ ମନକୁ ମନ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ, "ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା !"

ସଞ୍ଜୟ ଘୃଣାଆଡ଼େ ଆଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି କହିଲା, "କିନ୍ତୁ ଗୁଳି କିଏ ସେ କରିଚି ?"

ଦୁଇ ଜଣ କନେଷ୍ଟବଲଙ୍କ ମଝିରେ ଶତଦଳ ବୃନ୍ଦ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚୁପ୍‌ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଓଠ ଚିପି ହସୁ ହସୁ କହିଲା, "ଏ ଗୁଳି ଯେ ମୁଁ ଚଳେଇନି, ଅନ୍ତତଃ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆପଣ ମାନଙ୍କର ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।"

ମଦନବାବୁ ଧମକ ଦେଇ କହିଉଠିଲେ, "ତୁମକୁ ଏ ବିଷୟରେ କେହି କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ କରୁନି ! ତେଣୁ ନିଜ ଆଡ଼ୁ ସଫେଇ

ଦେବା କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । ଘଟଣାରୁ ଜଣାପଡ଼ୁଚି, ଗୁଳି ତମେ ନ ଚଳେଇଲେ ବି, ତମରି କେହି ଚଳେଇଚି ।”

—“ମୋର ? ଅର୍ଥାତ୍—”

—“ତମର ସେଇ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ନ ହେବ କାହିଁକି ?”

—“କିନ୍ତୁ ଆପଣ ବହୁତ ଭୁଲ କରୁଚନ୍ତି, ମଦନବାବୁ ! ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କହିଆସୁଚି, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ସହିତ ମୋର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ଜୋର୍ କରି ଆପଣ ଯେ ସେ ନାଆଁ ଟା କାହିଁକି ଉଠଉଚନ୍ତି , କିଛି ବୁଝିପାରୁନି ।”

ଏଥର ପ୍ରଶାନ୍ତ ଟିକିଏ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଉଠିଲା । ଝିଅପିଲା ହିସାବରେ ଶତଦଳ ଗୁପ୍ତ ଯେତେଟା ଉଚିତ ହେବାର କଥା, ତା’ର ଜିଦ୍ଖେଷ୍ଟ ସୀମାଲଙ୍ଘନ କଲାଭଳି ତା’ର ମନେ ହେଲା । ଟିକିଏ ଜୋର୍ ଦେଇ କହିଲା, “ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ପୋଲିସର କ୍ଷମତା ବିଷୟରେ ସଚେତନ ନୁହନ୍ତି ! ଏବେ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ସଜାଡ଼ି- ନେବାର ସମୟ ଅଛି । କାରଣ, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆପଣଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇନି । ଆପଣ ଭଡ଼ାଟିଆ, ଏଇଟା ନିଘଞ୍ଚ ସତକଥା । ଭଡ଼ାଟିଆ ନ ହେଲେ କେହି ଗୋଟାଏ ଘଟଣା ମଝିରେ ବ୍ୟାଘାତ ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତାନି । ଏଇଠି ଛଦ୍ମବେଶୀ ମେନକା ଲୁଚିରହିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିସାରିଚି, ଆଉ ତା ପରେ ଏଇଠୁ ମଟେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଗୁଳି ଚଳାଯାଇଚି, ଅଥଚ ଆପଣ ଏଇଠିକାର ଭଡ଼ାଟିଆ । ଏସବୁ ଗୁଡ଼ାକ ଯେ ଆପଣଙ୍କର ଅଜ୍ଞାତରେ ହେଇଚି ବା ହେଇଯାଉଚି, ଏ ଫାଙ୍କିମରା କଥାଗୁଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେହି ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରେ ସିନା, କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ନୁହେଁ ।”

—“ଆପଣ କଣ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଚନ୍ତି, ମୁଁ ବୁଝିପାରୁନି ।”

—"ଅସଲ କଥାଟା ବୁଝିବାପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡେରି ହେଇ-ଥାଏ । ଯଦିଓ ବୁଝିହୁଏ, ତଥାପି ତୁଳନା କରିବା କେତେକ କାରଣରୁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଇଥାଏ । ଆପଣ ଆଜି ତା'ର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହୁଅନ୍ତେ କୁଆଡ଼ୁ ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତର ଦୃଷ୍ଟି କ୍ରମଶଃ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ହୋଇଉଠିଲା । ସେ ଯେମିତି ଶତଦଳ ଗୁହ୍ନ୍ ଦେହର ପ୍ରତିଟି ଗଳ ସନ୍ଧିରେ କିଛି ଗୋଟାଏ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଚି । ତା'ର ଏଭଳି ଚାହାଣୀରେ ଶତଦଳ ଗୁହ୍ନ୍ କେମିତି ଟିକିଏ ବିବ୍ରତ ବୋଧ କଲା । ପ୍ରଶାନ୍ତର ମୁହଁ ଆଡ଼େ ସେ ଆଉ ସହଜ ଭାବରେ ଚାହିଁପାରିଲାନି । ଦୃଷ୍ଟି ତଳକୁ କରି କହିଲା, "ଏଭଳି ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ କିନ୍ତୁ କୈଫିୟତ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏ କଥା ଯେମିତି ଭୁଲି ନ ଯାନ୍ତୁ ।"

—"ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛୁଁ । ଯଥାସମୟରେ ସେଇଟା କୋର୍ଟରେ ଦିଆଯିବ ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତର ଦୃଢ଼ତାରେ ମଦନବାବୁ ଯେମିତି ସାହସ ପାଇଗଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କନେଷ୍ଟବଳମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁ କହିଲେ, "ଯାଙ୍କୁ ଯେତେଶୀଘ୍ର ପାରୁ ବଗିଚା ବାହାରକୁ ନେଇଯାଇ ଗାଡ଼ିରେ ବସାଅ । ସାବଧାନ, ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ବୋଲି ମୋଟେ ଢିଲା ଦେବନି । କେତେବେଳେ କୋଉ ଖଞ୍ଜରେ ଧୂଆଁ ବାଣ ଲାଗିଯିବ ତା'ର କିଛି ଠିକଣା ନାହିଁ ।"

ଅଫିସରଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇବାମାତ୍ରେ କନେଷ୍ଟବଳମାନେ ଶତଦଳ ଗୁହ୍ନକୁ ନେଇ ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ଶତଦଳ ଗୁହ୍ନର ଯିବା ବାଟକୁ କିଛି ସମୟ ଚାହିଁରହି ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ମଦନବାବୁ, ତା'ହେଲେ ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ମତେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଗୁଳି ଚଳେଇଚି ?"

—"ସେ ନ ହେଲେ ଏ କାମ ଆଉ କିଏ କରିପାରେ ? ସେ ଶୋକାଠା ନିଶ୍ଚୟ ଏଇଠି କୋଉଠି ଆଢୁଆଳରେ ଲୁଚି ରହିଚି । ମୋର ଭୟ ହେଉଚି, ସେ ଯଦି ପୁଣି ଗୁଳି ଚଳାଏ ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା,"ମୁଁ ଫାଟକଆଡ଼େ ବୁଲି ଠିଆ ହେଇଥିଲି । ଗୁଳିଟା ଏଇପଟୁ କୌଣସି ବୁଦାପୁଦା ଆଢୁଆଳରୁ ଆସିଚି ।"

—"ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଚି ବୋଧହୁଏ ! ତା'ହେଲେ ତ ଏପଟଟା ଭଲ ଭାବରେ ଖୋଜାଖୋଜି କରି ଦେଖିବାକୁ ହେବ ।"

—"ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖିବା ଦରକାର । ଘର ଚାରିକରେ ପୋଲିସର କଡ଼ା ପହରା ଅଛି । ଆତତାୟୀ ନିଶ୍ଚୟ ଏହା ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରିଯାଇନି ।"

ହଠାତ୍ ମଦନବାବୁ ଥକ୍କା ହେଇଗଲେ । ଦୂରରେ ଦେଖାଗଲା,ମୋଟା କଳା ଲଠିଟାକୁ ଝୁଲେଇ ଝୁଲେଇ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଫାଟକଆଡ଼େ ଆଗେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ସଞ୍ଜୟ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ପଚାରିଲା, "ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ମଧ୍ୟରେ କଣ କରୁଥିଲେ ?"

ମଦନବାବୁ ବଡ଼ ପାଟିରେ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟରଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, "ବିନାଥବାବୁ, ହୋ ବିନାଥବାବୁ ! କେତେଟା କନେଷ୍ଟବଲ ନେଇ ଦଉଡ଼ ; ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କୁ ମୋ ପାଖକୁ ଧରିଆଣ ।"

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇବାମାତ୍ରେ ସବ୍‌ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ବିନାଥବାବୁ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କୁ ଆଣି ମଦନବାବୁଙ୍କ ପାଖେ ହାଜର କରେଇଲେ । ତାଙ୍କର ରୂପ ଦେଖି ମନେହେଉଥିଲା ସେ ଯେମିତି ଏଭଳି ଆକସ୍ମିକ ଧରପଗଡ଼ରେ ମୋଟେ ବିଚଳିତ ହେଇନାହାନ୍ତି । ହାବଭାବ ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଭାବିକ ।

ମଦନବାବୁ କଠିନ ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲେ, "ଆପଣ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଭିତରେ କଣ କରୁଥିଲେ ?"

—"କ'ଣ କରୁଥିଲି ବୋଲି ଆପଣ ମନେ କରୁଛନ୍ତି ?"

—"ମୁଁ ଯାହା ପଚାରୁଛି, ସିଧା ଜବାବ ଦିଅନ୍ତୁ । ଆପଣ ଏତେ ସମୟ ହେଲା ଏହା ଭିତରେ କଣ କରୁଥିଲେ ?"

—"ହଠାତ୍ ବନ୍ଧୁକ ଫୁଟିବାର ଶୁଣାଗଲା । ତା'ପରେ ଫେରିପଡ଼ି ଦେଖେଁ ତ ଆପଣଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ବେଦନାରେ ବସିପଡ଼ିଲେ । ଏଇସବୁ ଶୁଣିବା ଆଉ ଦେଖିବା ପରେ ଘଟଣାଟା କଣ ହୋଇପାରେ ବୋଲି ଠିଆହୋଇ ଭାବୁଥିଲି । ସେଇଟା କଣ ଅନ୍ୟାୟ ନା ବେଆଇନ ହୋଇଛି ?"

ମଦନବାବୁ ବୁଲେଟବିଦ୍ଧ ଗୀତାବହି ଖଣ୍ଡିକ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କ ଆଗରେ ଧରି କହିଲେ, "ଦେଖନ୍ତୁ ।"

—"ଦେଖୁଛି ।"

—"ଏଇ ଗୀତାଖଣ୍ଡିକ ଆଜି ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁଙ୍କୁ ବଞ୍ଚେଇ-ଦେଇଛି ।"

—"ବୁଝିଲି ।"

—"ଏଥର ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଟିକିଏ ସର୍ଚ୍ଚ କରି ଦେଖିବି ।"

—"କାହିଁକି ?"

—"ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ସେଭଳି କୌଣସି ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର ରହିଛି କି ନାହିଁ, ଦେଖିବି ।"

—"କି ଧରଣର ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର ? ରାଇଫଲ ?"

—"ଲୁଗାପଟା ଭିତରେ ରାଇଫଲ ଲୁଚେଇ ରଖିହୁଏନା ।"

—"ତେବେ କଣ ଖୋଜିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି ? ରିଭଲଭର୍ ?"

—"ଧରନ୍ତୁ, ସେଇୟା ।"

—"କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ବୁଲେଟ ଦେଖେଇଲେ, ସେଇଟା ତ ରାଇଫଲ୍‌ର ବୁଲେଟ, କୌଣସି ସ୍ପେଟ ଧରଣର ରାଇଫଲ୍‌ରୁ ଆସିଛି ।"

—"ତଥାପି ସର୍ଚ୍ଚ କରାଯିବ ।"

—"କରନ୍ତୁ ।"

ଖୋଜାଖୋଜି ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲା । ସେମିତି ବିପଜ୍ଜନକ କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ମିଳିଲାନି ।

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ଲୋକବାକ ନେଇ ସେ ଫାଟକ-ଆଡ଼େ ଯାଅ । ଲଟିବୁଦା ସବୁ ଖୋଜାଖୋଜି କରି ଦେଖ, ରିଭଲଭର ପିଭଲଭର କିଛି ଯଦି ମିଳେ ।"

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ହସିହସି କହିଲେ, "ଦେଖାଯାଉଛି, ବନ୍ଧୁ ଦେହରେ ରହିଛି ରାଇଫଲର ବୁଲେଟ । ଅଥଚ ଆପଣ ରିଭଲଭର ଖୋଜିଲାଗିଛନ୍ତି ।"

—"ରାଇଫଲ ବି ମିଳିପାରେ ।"

—"ଆପଣମାନଙ୍କର ଅନ୍ୱେଷଣ ସଫଳ ହେଲେ ଖୁସି ହେବି ।"

—"ଆପଣ ସଦାବେଳେ ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଲାଠି ଧରିଚନ୍ତି କାହିଁକି ?"

—"ଆପଣମାନେ ତ ଚୋର ବଦମାସ୍‌ମାନଙ୍କୁ ଆୟତ୍ତ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ସେଥିରେ ଆଜିକାଲି ରାସ୍ତାଘାଟରେ ବୁଲି ଷଣ୍ଡ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ଯେଉଁ ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ, ସେଥିରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହେଲେ ଏଇଟା ମୋର ସାଥୀ ବୋଲି ଧରିନେଇପାରନ୍ତି ।"

—"ରାସ୍ତାଘାଟରେ ବୁଲି ଷଣ୍ଢ ବୁଲୁଚନ୍ତି ବୋଲି ସମସ୍ତେ କ'ଣ ଏମିତି ମୂଷଳିଆ ଠେଙ୍ଗା ଧରି ବୁଲୁଚନ୍ତି ?"

—"କିଏ କଣ କରୁଚି ନ କରୁଚି ସେଥିରେ ମୋର ଯାଏଆସେ କ'ଣ ? ମୋ ନିଜ ନିରାପତ୍ତା ମତେ ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ଏଥିରେ ଆପଣଙ୍କର କହିବାର କ'ଣ ଅଛି ?"

ଏତିକିବେଳେ ହିନାଥବାବୁ ଫେରିଆସି ଜଣେଇଲେ, କୌଣସିଠାରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ରର ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲିନ ।

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ସକୌତୁକରେ କହିଲେ, "ତା'ହେଲେ ମୋର ଏଥର ଯିବାରେ ବୋଧହୁଏ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ? ଯାଇପାରେ କି ?"

—"ହୁଁ—!"

—"ନମସ୍କାର ।"

ମଦନବାବୁ ପ୍ରତିନମସ୍କାର କଲେନ । ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଚାଲିଗଲେ ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପାଖକୁ ଆସି ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ବୁଝିଲେ ନା ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁ, ଏ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଆଜି ଶତଦଳ ବ୍ରହ୍ମ ମତେ ପାଣି ନ ପିଆଇ ଛାଡ଼ିବେନ, ଦେଖୁଚି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ପିଇବା କଥା ଯଦି ପିଇବାକୁ ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଜି କ'ଣ କରିବେ ?"

—"ଆଜି ଟିକିଏ ଭଲ କରି ସର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ହେବ । ଦେଖିବା, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ କୋଉଠି ଲୁଚିଛପି ରହିଚି କି ନାହିଁ ।"

—"ଆମର ଏଠି ଆଉ କିଛି କାମ ନାହିଁ । ଏଥର ସଞ୍ଜୟୁ ଆଉ ମୁଁ ଯାଉଚୁ ।"

ପରଦିନ ସକାଳୁ ପ୍ରଶାନ୍ତର ଟେଲିଫୋନ୍‌ଟା ଝଣ୍‌ଝଣ୍ ହୋଇଉଠିଲା ।

ରିସିଭର୍‌ଟା ଉଠାଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ହ୍ୟାଲୋ !"

—"ମୁଁ ମଦନବାବୁ କହୁଚି ।"

—"ଆପଣଙ୍କର କଣ୍ଠସ୍ୱର ଏତେ ଉତ୍ତେଜିତ କାହିଁକି ?"

—"ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଖୁଣ୍ ! ପୁଣି ଚୋରି ହୋଇଚି । ଚୋରିଟା କିଛି ଛୋଟ ଧରଣର ନୁହେଁ, ନଗଦ ଷାଠିଏ ହଜାର ଟଙ୍କା ଆଉ ପଚିଶ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଗହଣା ଗାଣ୍ଠି ଚୋରି ହୋଇ-ଯାଇଚି । ପୁଣି ପାଦଚିହ୍ନ—"

—"ପାଦଚିହ୍ନ ?"

—"ହଁ, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଉ ସେଇ ଅଜ୍ଞାତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଦଚିହ୍ନ, ଯାହାକୁ ଆମେ ଖୋଜି ଖୋଜି ପାଉନେ । ତମେ ଚଞ୍ଚଳ ଆସ !"

—"ଆପଣ କେଉଁଠି ?"

—"ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ।"

—"ଠିକଣା ?"

—"ନୂଆସାଇ ଛକ ପାଖେ ଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଦୋମହଲା କୋଠାରେ ।"

ନୂଆସାଇ ଛକ । ନୂଆ ଘଣ୍ଟାଘର । ଖଣ୍ଡିଏ ରେଲଂ-ୱେର ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଦୋମହଲା କୋଠା । ଫାଟକ ପାର ହେଲେ ଆଗରେ କଣ୍ଟା ଖୋଲା ପଡ଼ିଆ ଦେଖାଯାଏ । ସେଇଠି କେତେ-ଜଣ ପୋଲିସ କର୍ମଚାରୀ ଆଉ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଚେୟାର ପକେଇ ମଦନବାବୁ ବସିଥିଲେ ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆଉ ସଞ୍ଜୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ଆସ ବାବୁମାନେ, ଆସ । ଆଗେ ମୂଳରୁ କଥା ଶୁଣିବ, ନା ଏକାବେଳେ ଘର ଭିତରକୁ ଯିବ ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଆଗେ ଗୌରଚନ୍ଦ୍ରିକା ହେଇଯିବା ଭଲ ।"

—"ଆଚ୍ଛା, ବସ । ଏ ଘରର ମାଲିକଙ୍କ ନାମ ଗୋବିନ୍ଦ ଭାଇ ପଟେଲ । ଡାକ୍ତରୀ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବ୍ୟବସାୟୀ । ଧନୀଲୋକ । ବଡ଼ ବଜାରରେ ଦୋକାନ ଅଛି । ପରିବାର ସେମିତି କିଛି ବଡ଼ ନୁହେଁ; ସ୍ତ୍ରୀ, ଦୁଇଟି ଝିଅ, ଗୋଟିଏ ପୁଅ, ଆଉ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭାଇ । ବହୁଦିନ ରୋଗ ଭୋଗିବା ପରେ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହେଇପଡ଼ିଥିବାରୁ ଚିକିତ୍ସକ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ । କାମଦାମର ବ୍ୟସ୍ତତା ହେତୁ ଗୋବିନ୍ଦବାବୁ ନିଜେ ଯାଇ-ପାରିଲେନି; ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭାଇ ସଙ୍ଗେ ପରିବାରବର୍ଗଙ୍କୁ ପୁରୀ ପଠେଇ-ଦେଇଥିଲେ । ହଠାତ୍ ପଅରଦିନ ରାତିରେ ତାଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ପାଖରୁ ଗୋଟାଏ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ଆସିଲା—ଭାଉଜ ମୃତ୍ୟୁଶଯ୍ୟାରେ; ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଯେମିତି ଚାଲିଆସ । କିନ୍ତୁ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ପାଇବା ପରେ ଯିବାର କୌଣସି ଯାନବାହନର ସୁବିଧା ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ଗୋବିନ୍ଦ-ବାବୁ ପଅରଦିନ ରାତିରେ ପୁରୀ ଯାଇପାରିଲେନି । ଗଲା କାଲି

ସକାଳେ ସେ ଟ୍ୟାକ୍‌ସି ଭଡ଼ା କରି ଯାଇଚନ୍ତି । ଘରଟାକୁ ନଜର ଅତି ପୁରାତନ ଆଉ ବିଶ୍ୱସ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ପରମାନନ୍ଦ ସାହୁ ଜିମାରେ ଦେଇଯାଇଥିଲେ ।"

ବାଧା ଦେଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଚାରିଲା, "ପରମାନନ୍ଦଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଘର ଭିତରେ କ'ଣ ଆଉ କେହି ନ ଥିଲେ ?"

—"ଥିଲେ, ତିନିଜଣ ଚାକର ଆଉ ଦୁଇ ଜଣ ଦରୁଆନ । ଘରଟାରେ ଦୁଇଟା ମହଲା, ସଦର ଆଉ ଭିତର । ଚାକର ଦରୁଆନ୍‌ମାନଙ୍କର ଘର ସଦରର ଏକ ମହଲାରେ । ପରମାନନ୍ଦ ସାହୁ ଥିଲା ଭିତରେ ଦୋମହଲାର ଗୋଟାଏ ଘରେ, ଠିକ୍ ଗୋବିନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଶୋଇବାଘର ପାଖକୁ ଲଗିଥିବା ଘରଟାରେ । ଆଜି ସକାଳୁ ଦେଖାଯାଇଚି, ଦୋମହଲାର ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ପରମାନନ୍ଦ ସାହୁର ମୃତ ଦେହ ପଡ଼ିଚି । ତା' ଛାତିରେ କିଏ ଛୁରି ଭୁଷିଦେଇଚି । ଗୋବିନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଶୋଇବାଘରର ତାଲା ଭଙ୍ଗା ହୋଇଚି । ଘରଭିତରେ ଥିବା ଆଇରନ୍ ଚେଷ୍ଟ ଦେହରୁ ନଗଦ ଷାଠିଏ ହଜାର ଟଙ୍କା ଆଉ ପ୍ରାୟ ଚାଳିଶ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଗହଣାଗାଣ୍ଠି ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଇଚି ।"

—"ଏତେ ଟଙ୍କା ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଜମା ନ ଦେଇ ଘରେ ରଖାଯାଇଥିଲା କାହିଁକି ?"

—"ଟଙ୍କାଟା ଗୋବିନ୍ଦବାବୁ ପଅରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ପାଇଥିଲେ । ରାତିରେ ଟେଲିଗ୍ରାମ ପାଇ ଗୋବିନ୍ଦବାବୁ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାରେ ପାଗଳ ଭଳି ହୋଇଯାଇଥିଲେ । କାଲି ସକାଳୁ ଉଠି କୌଣସି-ପ୍ରକାରେ ଟ୍ୟାକ୍‌ସି ଖଣ୍ଡେ ସଂଗ୍ରହ କରି ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ବୋଲି ସେ ଯିବା ଆଗରୁ ଟଙ୍କାଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାଇ-ପାରିଲେନ ।"

—"ଅପରାଧୀ ସଂଖ୍ୟାରେ କେତେ ହେଲେ ବୋଲି କିଛି ଜଣାପଡ଼ିଛି ?"

—"ନା, ଜଣାପଡ଼ିନି । ତେବେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ପାଦର ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯାଇଛି । ଫୋନ୍‌ରେ ତ କହିଛି, ଦୁଇଟାଯାକ ପାଦଚିହ୍ନ ଆମର ପରିଚିତ । ଗୋଟାଏ ଚିହ୍ନର ମାଲିକ ଆମର ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ । ଅନ୍ୟ ଚିହ୍ନର ମାଲିକ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ଦୃଷ୍ଟି ଅନ୍ତରାଳରେ ରହିଛି ।"

—"ସେମାନେ ଘରଭିତରେ ପଶିଲେ କେମିତି ?"

—"ପଛପାଖର ଦ୍ୱାର ଦେଇ ।"

—"ସେପଟର ଦ୍ୱାର କଣ ବନ୍ଦ ନ ଥିଲା ?"

—"ବନ୍ଦ ଥିଲା ବୋଲି ତ ଶୁଣୁଛି ।"

—"ତା'ହେଲେ ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପାଖକୁ ଆସି ମଦନବାବୁ ତା କାନରେ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି କହିଲେ, "ଘରଭିତରେ ନିଶ୍ଚୟ ଅପରାଧୀମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ରହିଛି । ହୁଏତ କୌଣସି ଦରୁଆନ୍ କିମ୍ବା ଚାକର । ସେସବୁ ପରେ ବୁଝାଯିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନଜର-ବନ୍ଦୀରେ ରଖାଯାଇଛି ।"

—"ଆପଣଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ କଣ ଶେଷ ହେଲା ?"

—"ଆଉ ଟିକିଏ ବାକି ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେଇଟା ଛୋଟ ହେଲେ ବି, ଘ୍ତମତ ଗୁରୁତର ମନେହେଉଛି ।"

—"କଣ ସେଇଟା ?"

—"ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ଆଗରୁ ଆଜି ପୁରୀରୁ ପରମାନନ୍ଦ ସାହୁ ନାମରେ ଗୋବିନ୍ଦବାବୁଙ୍କର ଏ ଜରୁରୀ ଟେଲିଗ୍ରାମଟା ପଢ଼ି ଦେଖ ।"

ଟେଲିଗ୍ରାମଟା ପ୍ରଶାନ୍ତ ନେଇ ଦେଖିଲା । ସେଥିରେ ଲେଖା ଅଛି : ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଅସୁସ୍ଥତା କଥା ମିଛ । ତାଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଯଥେଷ୍ଟ ଉନ୍ନତି ହୋଇଛି । ଖୁବ ଶୀଘ୍ର ସେ ଫେରିଆସୁଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଟେଲିଗ୍ରାମଟାକୁ ଏପଟ ସେପଟ ଓଲଟାଇ ଦେଖି କଣ ଯେମିତି ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲା ।

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ଗୋବିନ୍ଦବାବୁଙ୍କୁ ଯଥାସମୟରେ ଏଠାରୁ ଅନ୍ତର କରିବାପାଇଁ କେହି ତାଙ୍କୁ ମିଛରେ 'ଭୟ' ଦେଖାଇ ଟେଲିଗ୍ରାମ କରିଥିଲା । ସେ ଲୋକଟା କିଏ ହୋଇପାରେ ? ନିଶ୍ଚୟ ଅପରାଧୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ଜଣେ ହେବ !"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଆପଣଙ୍କ ଅନୁମାନଟା ସତ ବୋଲି ମନେହେଉଛି । ଦେଖୁଛି, ଅପରାଧୀମାନେ ମହିଳା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ରୀତିମତ ବାଟଘାଟ ଓଳେଇ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଠିଛନ୍ତି ।"

ମଦନବାବୁ ଘରଆଡ଼େ ଆଗେଇ ଯାଉ ଯାଉ କହିଲେ, "ଏଥର ଟିକିଏ ଘରଭିତରକୁ ଆସ ।"

ପ୍ରଥମେ ସେମାନେ ଯାଇ ଗୋବିନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଶୋଇବା ଘରେ ପଶିଲେ । ଯାହା ଭିତରୁ ଟଙ୍କା ଆଉ ଗହଣା ଚୋରି ଯାଇଛି, ସେଇଟା ଆଇରନ୍ ଚେଷ୍ଟ ନୁହେଁ, ଗୋଟାଏ ଷ୍ଟିଲର ଆଲମାରି ।

ଆଲମାରିଟା ପରୀକ୍ଷା କରି ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଭଲ-ଭାବରେ ଜଣାପଡ଼ୁଛି ଯେ ଅପରାଧୀମାନେ ଆଧୁନିକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଦ୍ଧତିରେ କାମ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ଆସିଲାବେଳେ ନିଶ୍ଚୟ ସାଙ୍ଗରେ ଗୋଟାଏ ପୋର୍ଟେବଲ ଅକ୍ସିଜେନ ଟ୍ୟାଙ୍କ ଆଣିଥିଲେ । ନିଆଁ ଧାସରେ ଇସ୍ପାତ୍ ତରଳେଇ ଆଲମାରିର କବାଟ ଖୋଲାଯାଇଛି ।"

—"ଅପରାଧୀ, ଦେଖୁଚି, ରବରପେଣ୍ଟ ପାଣିଭଆ । ଏତେ କାଣ୍ଡ-କାରଖାନା ଭିତରେ ବି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ହାତଛାପ ରଖି-ଯାଇନ ।"

ସଞ୍ଜୟ ଟିକଏ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ କହିଲା, "ଅଥଚ ଆପଣ କହୁଚନ୍ତି, ସେମାନେ ତାଙ୍କର ପାଦଛାପ ରଖିଯାଇଚନ୍ତି ?"

—"ସେଗୁଡ଼ାକ ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ପାଦଛାପ । ମୁଁ ହାତଛାପ କଥା କହୁଥିଲି ।"

—ପ୍ରଶାନ୍ତ ମୁଣ୍ଡ ହଲେଇ ହଲେଇ କହିଲା, "ମତେ କେମିତି ଖୁବ୍ ସନ୍ଦେହଜନକ ମନେହେଉଚି ।"

—"ସନ୍ଦେହଜନକ ? କାହିଁକି ?"

—"କାହିଁକି ସେ କଥା ଜାଣେନ । ଏଥର ବାହାରକୁ ଚାଲ ।"

ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ରକ୍ତାକ୍ତ ଲୁଗାଟାକୁ ଘୋଡ଼େଇହୋଇ ଗୋଟାଏ ମୂର୍ତ୍ତି ପଡ଼ିଥିଲି । ହତଭାଗ୍ୟ ପରମାନନ୍ଦ ସାହୁର ମୃତ ଦେହ । ଲୁଗାଟା ଆଡ଼େଇଦେଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ ମୃତ ଦେହ ଉପରେ ନଜର ବୁଲେଇଆଣି କହିଲା, "ଯାହା ଦେଖାଯାଉଚି, ମାତ୍ର ଥରେ ଆଘାତ ପାଇବାମାତ୍ରେ ଲୋକଟି ମରିଯାଇଚି ।"

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଦୃଶ୍ୟର କିଛିଟା ମୁଁ ଅନୁମାନ କରିପାରିଚି । ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ଅପରାଧୀମାନେ ଯେତେବେଳେ ଗୋବିନ୍ଦବାବୁଙ୍କ ଶୋଇବା ଘରର ଦ୍ୱାର ଖୋଲିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ପରମାନନ୍ଦ ସାହୁର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି-ଯାଇଚି । ଘଟଣାଟା କ'ଣ ଜାଣିବାପାଇଁ ସେ ଯେତେବେଳେ ତରତର ହୋଇ ନିଜ ଘରଭିତରୁ ଆସିଚି, ସେତେବେଳେ ଆତତାୟୀ ତା ଉପରକୁ ଝାମ୍ପିପଡ଼ି ଛୁରୀ ଭୁଷିଦେଇଚି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଦୁଇ ପାଦ ଆଗେଇଆସି କହିଲା, "ଆପଣ କଣ ଏଇ ପାଦଚିହ୍ନଗୁଡ଼ାକ କଥା କହୁଥିଲେ ?"

—"ହଁ ।"

କେତେଗୁଡ଼ାଏ ପାଦଚିହ୍ନ ପଡ଼ିଚି···ତା ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇହଳ ଖୁବ୍ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଦେଖାଯାଉଚି, ଦୁଇଜଣ ଲୋକଙ୍କର କାଦୁଆମାଖୁ ଜୋତାର ଛାପ । ବାରଣ୍ଡା ତଳେ ଥିବା ଗୋଟାଏ ନାଳୀପାଖରୁ ଚିହ୍ନଗୁଡ଼ାକ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଚି ।

ନଇଁପଡ଼ି ସେଗୁଡ଼ାକ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଚାରିଲା, "ମଦନବାବୁ, ଗଲା କାଲି ରାତିରେ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ କଣ ବର୍ଷାବର୍ଷି ହୋଇଥିଲା ?"

—"କାହିଁ, ନାହିଁ ତ !"

—"କାଲି ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବର୍ଷା ହେବ ସେମିତି ଲକ୍ଷଣ ମଧ୍ୟ ଆକାଶରୁ ଜଣା ପଡୁ ନ ଥିଲା । ସାନ୍ଧ୍ୟଭ୍ରମଣ ଆଉ ଆଜିର ପ୍ରାତଃଭ୍ରମଣବେଳେ ଆକାଶ ଖୁବ୍ ପରିଷ୍କାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି-ହେଉଥିଲା ।"

—"କ'ଣ ହେଲା ସେଇଠୁ ? ସେ ବିଷୟରେ ଏତେ ମୁଣ୍ଡ ବଥଉଚ କାହିଁକି ?"

—"ମୁଣ୍ଡ ଥିଲେ ମୁଣ୍ଡ ବଥେଇବାଟା ସ୍ୱାଭାବିକ ।"

—"ତା ମାନେ, ତମେ କହୁଚ, ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ନ ଥିବା ସଙ୍ଗେ ସମାନ ?"

—"ମୁଁ ଏସବୁ କିଛି କହୁନ । ମୁଁ ଖାଲି ଏଇ କଥା ଆପଣଙ୍କୁ ମନେପକେଇଦେବାକୁ ଚାହୁଁଚି ଯେ, ନିଆଁ ନ ଥିଲେ ଯେମିତି ଧୂଆଁ ଦେଖାଯାଏନି, ସେମିତି ପାଣି ନ ପଡ଼ିଲେ ମଣିଷର ଜୋତା କାଦୁଆମାଖି ହୁଏନି ।"

ସାମାନ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇ ମଦନବାବୁ ପ୍ରଶାନ୍ତର ମୁହଁକୁ କିଛି ସମୟ ଚାହିଁରହିଲେ । ତା'ପରେ ମନକୁ ମନ କହିଲେ, "କଥାଟା ତ ଏକାବେଳେ ସତ !"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଏ ଘରର କୌଣସି ଚାକରକୁ ଡାକନ୍ତୁ ।"

ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଚାକର ଆସି ହାଜର ହେଲା ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଚାରିଲା, "ନାଳୀ ପାଖରେ ଗୋଟାଏ ଡାଳ ଆଉ ବାଲ୍‌ଟିଟାଏ କାହିଁକି ରଖାଯାଇଛି ?"

ଚାକରଟି କହିଲା, "ଆଜ୍ଞା, ଦରକାର ହୁଏ ବୋଲି ସେଠି ପୂରା ବାଲ୍‌ଟିଏ ପାଣି ରଖାଯାଇଥାଏ ।"

—"କାଲି ରାତିରେ ବି ଥିଲା ?"

—"ଆଜ୍ଞା, ହଁ । କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ମୁଁ ନିଜେ ଆଣି ଏଠାରେ ବାଲ୍‌ଟିଏ ପାଣି ରଖିଦେଇଯାଇଥିଲି ।"

—"କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବାଲ୍‌ଟିରେ ପାଣି ନାହିଁ ?"

—"ତା'ହେଲେ କାଲି ରାତିରେ କାହାର ପାଣି ଦରକାର ହୋଇଥିବ ।"

—"ଆଚ୍ଛା, ତମେ ଯାଅ । ମଦନବାବୁ !"

—"କଣ କହୁଚ ?"

—"ନାଳୀପାଖଟା ଟିକିଏ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖନ୍ତୁ । ସେଠାରେ ପତଳା କାଦୁଅର ପ୍ରଲେପ ରହିଚି ।"

—"ସେଥିରୁ କଣ ଜଣାପଡ଼ୁଚି ?"

—"ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ପାଇଁ ଏ ପାଦଚିହ୍ନଗୁଡ଼ାକ ରହିଚି ।"

—"ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ପାଇଁ ?"

—"ହଁ ! ଅପରାଧୀମାନେ ଏ ପାଦଚିହ୍ନଗୁଡ଼ାକ ଆମମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ଲଗେଇ ଦେଖାଇଦେଇଚନ୍ତି ।"

—"ତା'ର କାରଣ ?"

—"ଆପଣ ଏଥର କାରଣ ବୁଝିବାର ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ । ଆ ସଞ୍ଜୟ, ଏଠି ଆମମାନଙ୍କର ଆଉ କୌଣସି କାମ ନାହିଁ ।"

କହୁ କହୁ ପ୍ରଶାନ୍ତ ସଞ୍ଜୟ ସଙ୍ଗେ ସେଠାରୁ ଚାଲିଆସିଲା । ମଦନବାବୁ ନିର୍ବାକ ଭଳି ଠିଆ ହୋଇ କେବଳ ମୁଣ୍ଡ ଆଉଁସି-ବାରେ ଲାଗିଲେ ।

ପରଦିନ ସକାଳୁ ଦେଖାଗଲା, ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଖ୍ୟାତନାମା ଡିଟେକ୍‌ଟିଭ ଜୟନ୍ତ ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ ପ୍ରାଇଭେଟ ଲାଇବ୍ରେରୀରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଦଚାରଣା କରିବାରେ ଲାଗିଚି । ମଝିରେ ମଝିରେ କପାଳରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ଠୁକେଇ କଣ ଯେମିତି ମନେ ପକେଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଚି ।

ସଞ୍ଜୟ କହିଲା, "ତୋର ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ମନେ ହେଉଚି, ତୁ ଯେମିତି କଣ ମନେ ପକେଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଚୁ, କିନ୍ତୁ ମନେ କରିପାରୁନୁ ।"

—"ଠିକ୍ ସେଇୟା । ଖଣ୍ଡେ ବହିର ନାଆଁ କୌଣସି-ପ୍ରକାରେ ମନେପଡୁନି ।"

—"କେମିତିଆ ବହି ?"

—"ସେଇଟା ତ ହେଉଚି ଅସଲ ପ୍ରଶ୍ନ । ବହିଖଣ୍ଡିକ ଅନେକ ଦିନ ତଳେ ପଢ଼ିଥିଲି । ମି: ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ ଲାଇବ୍ରେରୀରେ ଯେ ସେ ବହିଟା ରହିଚି ସେଇଟା ମୋର ପୁରା ମନେ ଅଛି । ସେଥିର ଗୋଟାଏ ବିଶେଷ ଘଟଣା କଥା ବି ମନେ ରହିଚି । କିନ୍ତୁ ବହିଟାର

ନାହିଁ ମନେପଡ଼ୁନ ବୋଲି ବୁଝିପାରୁନ ଯେ, ସେ ଘଟଣାଟା କାଳ୍ପନିକ ନା ସତ୍ୟ କାହାଣୀ ।''

—"ଘଟଣାଟା କାଳ୍ପନିକ ହେଲେ କିଛି କ୍ଷତି ଅଛି ?"

—"ନାହିଁ ଆଉ କ'ଣ, ଯଥେଷ୍ଟ ଅଛି । ସେଇଟା କାଳ୍ପନିକ ଘଟଣା ହେଲେ ମୋର ଅନୁମାନ ବି ଅମୂଳକ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେବ ।"

—"ତୋର ସେ ଅନୁମାନଟା କଣ, ଶୁଣେ ?"

—"ଶତଦଳ ସୁନ୍ଦର ବଗିଚ୍ଚ ଭିତରେ ମୋ ପ୍ରତି ନିକ୍ଷିପ୍ତ ବୁଲେଟଟା କିଭଳି ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର ଭିତରୁ ଛୁଟିଆସିଥିଲା, ସେଇ ଗୋଟାକ ମୁଁ ବୁଝିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଚି ।''

ସଞ୍ଜୟ ଖୁବ୍ ବିସ୍ମିତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁହଁରେ କିଛି କହିଲାନି । ପ୍ରଶାନ୍ତ ଧାଡ଼ିବନ୍ଧା ବହିର ଆଲମାରିଗୁଡ଼ାକ ଉଣ୍ଡି ଉଣ୍ଡି ଏପଟରୁ ସେପଟକୁ ବାରମ୍ବାର ଯିବାଆସିବା କରିବାରେ ଲାଗିଲା ।

ଖଣ୍ଡେ ଚେୟାର ଉପରେ ବସିପଡ଼ି ସଞ୍ଜୟ ଟେବୁଲ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ଖବରକାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ଉଠେଇନେଇ ପଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଲା ।

ତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ କଟିଗଲା ।

ହଠାତ୍ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆନନ୍ଦରେ ଚିତ୍କାର କଲା ଭଳି କହି-ଉଠିଲା, "ଆରେ ପାଇଲି, ପାଇଲି !"

—"କ'ଣ ପାଇଲୁ ?"

—"ସେଇ ବହିଖଣ୍ଡିକ ।"

—"କି ବହି ?"

—"ଜଣେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଅଭିଜ୍ଞଙ୍କର ଲିଖିତ 'ଓସ୍ତାଦ ମଣିଷ ଶିକାରୀ' । ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ସାତ ବର୍ଷ ତଳେ ଏଇଠି ମୁଁ ଏ ବହି-ଖଣ୍ଡିକ ପଢ଼ିଥିଲି । ବହିଟା ବହୁତ ପୁରୁଣା ।"

—"ସେଖଣ୍ଡିକ କଣ ଉପନ୍ୟାସ ?"

—"ମୋଟେ ନୁହେଁ । ଏଇଟାର ମୂଳରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖାଲି ସତ ଘଟଣା ପରେ ସତ ଘଟଣା ରହିଚି । ଖୁବ୍ ମତ ଅପରାଧ ବିଜ୍ଞାନର ବହି; ଗୋଟାଏ ହେଲେ କାଳ୍ପନିକ କଥା ନାହିଁ ।"

—"ତା ହେଲେ ତୋର ଅନୁମାନ ଭୁଲ ନୁହେଁ ?"

—"ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ, ସେଇଯା ।"

—"କିଭଳି ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ରରୁ ତତେ ଗୁଳି କରାଯାଇଥିଲା ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଜବାବ୍ ଦେବା ଆଗରୁ ଜୟନ୍ତର ସହକାରୀ ସୁଧୀର ଆସି ଜଣେଇଲା, "ଆପଣଙ୍କର ଫୋନ୍ ଆସିଚି, ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁ !"

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସଞ୍ଜୟକୁ ନେଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଟେଲିଫୋନ୍ ରହିଥିବା ଘରକୁ ଗଲା ।

—"ହ୍ୟାଲୋ !···ଆରେ, କଣ ହେଲା ମଦନବାବୁ ? ସକାଳୁ ଫୋନ୍ କଲ ଯେ ? ଘଟଣାଟା କଣ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ମତେ ଥାନାକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ? କାହିଁକି ? କାଲି ରାତରେ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ନୂଆ ନରହତ୍ୟା ହେଇଚି ? ଏଁ, କିଏ ଖୁନ୍ ହେଇଚି ବୋଲି କହିଲେ ? ଏଥର ସ୍ୱୟଂ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ? ଏଥର ବି ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ସେଇ ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଦଚିହ୍ନ ମିଳିଚି ? ଆଚ୍ଛା, ଆଚ୍ଛା, ଆମେମାନେ ଯାଉଚୁଁ ।"

ରିସିଭରଟାକୁ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ରଖିଦେଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ କିଛି ସମୟ ଗମ୍ଭୀରଭାବେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା । ତା'ପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ କହିଲା, "ସବୁ ଶୁଣିଲୁ ତ ସଞ୍ଜୟ ! ଘଟଣାର ସ୍ରୋତ ଯେ ଏମିତି

କୋଉ ବାଗ ଦେଇ ଗତି କରିବ, ମୁଁ ତା'ର କଛିଟା ଅନୁମାନ କରି-
ପାରିଥିଲି । ଏଥର ସବନକା ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଆଉ ବେଶି ଡେରି
ନାହିଁ । ଚାଲ୍, ଆମକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଥାନାକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।"

ସେତେବେଳକୁ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ମୃତ ଦେହ
ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ଗୃହକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଇସାରିଥିଲା । ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆଉ
ସଞ୍ଜୟକୁ ନେଇ ମଦନବାବୁ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା, ଶତଦଳ ଗୁହ୍‌ ସହିତ
ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ଅନେକଟା ଆକୃତିଗତ ସାଦୃଶ୍ୟ ରହିଛି ।
ଏକାପ୍ରକାର ଦୀର୍ଘତା, ଏକାପ୍ରକାର ଗଠନ ଏବଂ ପ୍ରାୟ ଏକାପ୍ରକାରର
ମୁହଁ, ଆଖି, ନାକ । କେବଳ ଶତଦଳ ଗୁହ୍‌ର ଭ୍ରୁ ଦୁଇଟା ଲଗା-
ଲଗି, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ଭ୍ରୁ ଛାଡ଼ ରହିଛି ଏବଂ ଶତଦଳ
ଗୁହ୍‌ ଅପେକ୍ଷା ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ରଙ୍ଗରେ ଟିକିଏ ସଫା ।
ତା ଛଡ଼ା ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଅପେକ୍ଷା ଶତଦଳ ଗୁହ୍‌ର କପାଳ
ଟିକିଏ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ । କିନ୍ତୁ ଏଇ ଅଳ୍ପ ସ୍ୱଳ୍ପ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଚେଷ୍ଟା
କଲେ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ଦୃଷ୍ଟି ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଦେଖୁଛ, ଛୁରି ଆଘାତରେ ମେନକା
ପଟ୍ଟନାୟକର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଛି ।"

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ହଁ, ଠିକ୍ ହୃତ୍ପିଣ୍ଡ ଉପରେ ଶକ୍ତ
ଭାବରେ ଛୁରିଟା ବସେଇଦିଆଯାଇଛି । ଡାକ୍ତର ମତ ଦେଇଛନ୍ତି,
ଆଘାତ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମହିଳାଟିର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଯାଇଛି । ତେଣୁ
ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ସାମାନ୍ୟ ଛଟପଟ ହେବାର ବି ସୁଯୋଗ
ପାଇନି ।"

—"କୋଉ ସମୟରେ ସ୍ୱାର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଚି, ଡାକ୍ତର ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଚନ୍ତି ?"

—"ଡାକ୍ତର ହିସାବରୁ ପ୍ରକାଶ, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ମୃତ୍ୟୁ ଅନ୍ତତଃ ଗଲକାଲି ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଗରୁ ହୋଇଚି ।"

—"ମୃତ ଦେହ ମିଳିଚି କେତେବେଳେ ?"

—"ଆଜି ଭୋରରୁ ।"

—"ଆପଣଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିଲି, ବରହମ୍ପୁର ଗ୍ରାଣ୍ଡ ଟ୍ରଙ୍କ ରୋଡ୍ ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟାଏ ସରୁ ଗଳି ଭିତରେ ମୃତ ଦେହଟା ଆବିଷ୍କାର କରାଯାଇଚି । ସେଇଟା କି ଧରଣର ଗଳି ? ସେଥିରେ କ'ଣ ଲୋକ ଚଳାଚଳ ନାହିଁ ?"

—"ଏ କଥା କାହିଁକି ପଚାରୁଚ ?"

—"କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଗରୁ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଘଟିଯାଇଚି, ଅଥଚ ଲାସ୍ ଆଜି ସକାଳୁ ଆବିଷ୍କାର କରାଯାଇଚି ! ସ୍ଥାନଟା ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ନିର୍ଜ୍ଜନ ।"

—"ନା, ସ୍ଥାନଟା ମୋଟେ ନିର୍ଜ୍ଜନ ନୁହେଁ । ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନେ କହନ୍ତି, କାଲି ରାତି ଅଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଳି ଭିତରେ ଲାସ ପାସ କରୁ ନ ଥିଲା ।"

—"ତା'ହେଲେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକକୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ହତ୍ୟା କରାଯାଇଚି ? ହତ୍ୟା କରିବାର ଅନେକ ପରେ ରାତି ଟିକିଏ ଅଧିକ ହୋଇଯିବାରୁ ମୃତ ଦେହଟାକୁ ଆଣି ଗଳି ଭିତରେ ପକେଇ ଦିଆଯାଇଚି ?"

—"ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁ, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆଗରୁ ଏ କଥା ସନ୍ଦେହ କରିପାରି ନ ଥିଲି । ଭାବୁଥିଲି, ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡଟା ସେଇ ଗଳିଭିତରେ ହୋଇଚି । କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣିବା ପରେ ମତ ପରିବର୍ତ୍ତନ

କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି । କିନ୍ତୁ, କିନ୍ତୁ···"କହୁ କହୁ ମଦନବାବୁ ରହିଯାଇ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲେଇବାରେ ଲାଗିଲେ ।

—"ରହିଗଲେ କାହିଁକି ? କଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ?"

—"ଭାଇ, ମୁଁ ଏ ରହସ୍ୟରୁ କିଛି ବୁଝିପାରୁନି ।"

—"କାହିଁକି ?"

—"ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଗରୁ ଯଦି ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରାଯାଇଥାଏ, ତେବେ ଗତ ବାରଟା ପରେ ବି ତା'ର ମୃତ ଦେହରୁ କଣ ରକ୍ତ ବାହାରିପାରେ ?"

—"ଆପଣଙ୍କ କଥାର ଅର୍ଥଟା କଣ ?"

—"ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ମୃତଦେହ ଆବିଷ୍କାର କରାଯାଇଛି ସେଠିକାର ମାଟି ରକ୍ତରେ ଓଦା ହୋଇ-ଯାଇଛି ।"

—"ସାମାନ୍ୟ ହସିଦେଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା," ନା, ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ସମୟ ପରେ ମୃତ ଦେହରୁ ରକ୍ତ ବାହାରିବନି ।"

—"ତା ହେଲେ ? ଡାକ୍ତର କଣ ଭୁଲ ରିପୋର୍ଟ ଦେଇଛନ୍ତି ?"

—"ନା, ସମ୍ଭବତଃ ଡାକ୍ତର ଭୁଲ କରିନାହାନ୍ତି, ମଦନ-ବାବୁ, ମୁଁ ଆଜି ଗୋଟାଏ ବିଷୟ ଅନ୍ଦାଜ କରିପାରିଛି ।"

—"କ'ଣ ସେଇଟା ?"

—"ଫୋନ୍‌ରେ ମତେ କହୁଥିଲେ ନା ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ସେଇ ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ସୁପରିଚିତ ପାଦଛାପ ମିଳିଛି ?"

—"ହଁ, ସେ ପାଦ ଚିହ୍ନଗୁଡ଼ାକ···"

—"ରକ୍ତରେ ଓଦା ହୋଇଯାଇଥିବା ମାଟି ଉପରେ ପଡ଼ିଥିଲା; କଣ ଏଇଥିପାଇଁ କହୁଚନ୍ତି ନା ?"

ଚରମ ବିସ୍ମୟରେ ଚକ୍ଷୁ ବିସ୍ଫାରିତ କରି ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ତମେ କେମିତି ଜାଣିଲ ?"

—"କହିଲି ପରା, ଅନ୍ଦାଜରେ ।"

—"କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ଦାଜ ତମର ! ଦେଖୁଚି, ଏ ତ ସ୍ୱତିମତ କର୍ଣ୍ଣପିଶାଚ ସାଧନାକୁ ବଳେଇପଡ଼ୁଚି ।"

—"ମୋର ଅନ୍ଦାଜଗୁଡ଼ାକ ପ୍ରାୟ ଠିକ ସ୍ଥାନରେ ଯାଇ ଲାଗେ, କାରଣ ଯୁକ୍ତି ଦେହରୁ ତା'ର ଉତ୍ପତ୍ତି ।"

—"ନିଶ୍ଚୟ, ନିଶ୍ଚୟ, ତା ନ ହେଲେ ମାର୍କାମରା ଅପରାଧୀ-ମାନଙ୍କର ଠାଙ୍କ ଦେଖି ମୁହଁର କଥା କେମିତି କହିପାରନ୍ତ ? ଏଇଲେ ଆଉ କଣ କରିବାକୁ କହୁଚ ? ଘଟଣାସ୍ଥଳକୁ ଯାଇ ଟିକିଏ ଦେଖିଆସିବ ନା କ'ଣ ?"

—"ନା ମଦନବାବୁ, କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଏ ଘଟଣାଟାକୁ ପ୍ରାୟ ଶେଷ କରିସାରିଚି । କେବଳ ଟିକିଏ ଅନୁସନ୍ଧାନ ବାକି ରହିଚି । ତେବେ ହେଲେ କାର୍ଯ୍ୟହାନି ହୋଇପାରେ । ଶୁଭସ୍ୟ ଶୀଘ୍ରମ୍ ।"

—"ମତେ କଣ କରିବାକୁ କହୁଚ ?"

—"କେତେଜଣ କନେଷ୍ଟବଳଙ୍କୁ ଧରି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆସନ୍ତୁ ।"

—"କୁଆଡ଼େ ରେ ବାବା ?"

—"ଆସନ୍ତୁ, ବଳେ ଜାଣିପାରିବେ ଯେ ।"

× × × ×

ପ୍ରଶାନ୍ତର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ପୋଲିସର ଜିପ୍ ଖଣ୍ଡିକ ଆସି ବଡ଼-ବଜାରସ୍ଥିତ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଘର ଆଗରେ ଠିଆ ହେଲା ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇ ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ପ୍ରଶାନ୍ତବାବୁ, ତମେ କଣ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ପାଖକୁ ଆସିଚ ?"

—"ହଁ ।"

—"ତମେ କ'ଣ ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ପାଇଚ ?"

—"କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ପାଇନି ।"

—"ତେବେ ?"

—"ମୁଁ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଟିକିଏ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଚି ।"

—"ଆଜ୍ଞା ଆମେମାନେ କ'ଣ କରିବୁଁ ?"

—"ଠିଆହୋଇ ଆମମାନଙ୍କର କଥାବାର୍ତ୍ତାଗୁଡ଼ାକ ଶୁଣିବେ ।"

ଏତିକିବେଳେ ବୋଧହୁଏ ଗାଡ଼ି ଠିଆ ହେବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିପାରି ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ନିଜେ ଘରଭିତରୁ ବାହାରିଆସି ଦୋମହଲା ବାରଣ୍ଡାରେ ଠିଆ ହେଲେ । ତା'ପରେ ତଳକୁ ଚାହିଁ କହିଲେ, "ଆରେ, ମୋ ଦ୍ୱାରରେ ମଦନବାବୁଙ୍କ ଦଳ ?"

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ଆଜ୍ଞା, ହଁ, ଆପଣଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ଖବର ଦେବାକୁ ଆସିଚି । ଟିକିଏ ତଳକୁ ଆସନ୍ତୁ ।"

ମାତ୍ର ଦୁଇ ମିନିଟ୍ ପରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ବାହାରିଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ହାତରେ ରହିଚି ସେଇ ଅଢ଼େଇ ଫୁଟ ଲମ୍ବର କଳା ଲାଠି ଖଣ୍ଡିକ ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ ପଚାରିଲା, "ରାସ୍ତାରେ ସିନା ବାହାରୁଛି ଷଣ୍ଢଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାରରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ଠେଙ୍ଗାଟା ଦରକାର ହୁଏ । ଘରେ ବି ?"

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ କହିଲେ, "ହଠାତ୍ ଅନ୍ଧାରରେ ଉଠା ପଶି-ଯାଇଚି । କିଛି ଗୋଟାଏ ଭୟ ନ ଦେଲେ ଗୋଳମାଳ କରିବହୋଇନ । ମଦନବାବୁ, ଆପଣ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଖବର କଥା କହୁଥିଲେ ନା ?"

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ଇମିତି ରାସ୍ତାରେ ଠିଆ ହୋଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ ଲୋକେ କଣ୍ଟି ମନେ କରିବେନ ତ ! ଆମର କ'ଣ ଅଛି, ଆମେ ପୋଲିସ ଲୋକ, ଯୋଉଠି ଠିଆ ହେଲେ ବି କିଛି ଯାଏଆସେ ନ । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ପକ୍ଷେ —"

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ନାଗରଙ୍କ ଭଳି କହିଲେ, "ହଉ, ତା ହେଲେ ଘରଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ ।"

ସମସ୍ତେ ଯାଇ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଘର ଭିତରେ ଆସନ ଗ୍ରହଣ କଲା ପରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ କହିଲେ, "ଆପଣମାନେ କି ଜରୁରୀ ଖବର ଦେବାପାଇଁ ଏତେ ଦୂର ଚାଲିଆସିଲେ ?"

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ଆପଣଙ୍କର ସଙ୍ଗିନୀ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ କଥା ଆପଣଙ୍କ ମନେ ଅଛି ତ ?"

—"କିନ୍ତୁ ଆପଣମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା ହେବା ପରଠାରୁ ତା ସହିତ ମୋର ଦେଖା ହୋଇନ । ଏତେଦିନ ହେଲା ସେ କୋଉଠି ରହିଚି କେଜାଣି !"

—"ଏତେଦିନ ପରେ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଖୋଜି ପାଇଚୁଁ, କିନ୍ତୁ ଜୀବନ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ନୁହେଁ ।"

—"ହଁ, ଗତକାଲି କିଏ ତାଙ୍କୁ ଖୁନ୍ କରିଚି । ଆମେମାନେ ତାଙ୍କର ମୃତ ଦେହ ପାଇଚୁଁ ।" ସଞ୍ଜୟ କହିଲା ।

—"କ'ଣ ତାର ହେଲା କେଜାଣି ! ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଝିଅଟା, ଏମିତି କାମରେ ପଶିବ ବୋଲି ମୁଁ ମୋଟେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ନ ଥିଲି । ଆଉ—ଅପରାଧୀର କୌଣସି ସନ୍ଧାନ ପାଇଚନ୍ତି ?"

—"ନା, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଶତ୍ରୁତା ଥିଲା, ଏମିତି କୌଣସି ଲୋକକୁ ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ?"

—"ତା'ର କୌଣସି ଶତ୍ରୁ କିମ୍ବା ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ମୁଁ ଚିହ୍ନେନି । କାରଣ, ତା ସହିତ ମୋର ବେଶି ଦିନର ପରିଚୟ ନ ଥିଲା ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଏଥର ମୁହଁ ଖୋଲିଲା । କହିଲା, "ଆପଣଙ୍କ ଘରେ କେତେ ବଖରା ଘର ଅଛି, ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ?"

—"ସାତ ବଖରା ।"

—"ଘରଗୁଡ଼ାକ ଟିକିଏ ଦେଖାଇବେ ?"

—"ଆପଣଙ୍କର କୌତୁହଳ ଟିକିଏ ଅଦ୍ଭୁତ ମନେ ହେଉଚି !"

—"କାହିଁକି, ଦେଖାଇବାରେ କିଛି ଆପତ୍ତି ଅଛି ?"

—"କିଛି ନାହିଁ, ଆସନ୍ତୁ ।"

ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଘର ଦେଖାଇ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଦୋମହଲାରେ ଥିବା ଶେଷ ବଖରାଟିରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । କହିଲେ, "ଏଇଟା ମୋର ଶୋଇବା ଘର ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଚାରିଆଡ଼େ ଥରେ ଦୃଷ୍ଟି ବୁଲେଇନେଲା । ତା ପରେ ଗୋଟାଏ ସେଲ୍ଫ ଉପରେ ଛଅ ସାତ ହଳ ଜୋତା ଥୁଆ ହୋଇଥିବାର ଦେଖି କହିଲା, "ଏ ଜୋତା ଚପଲ କଣ ସବୁ ଆପଣଙ୍କର ?"

ଶୁଖିଲା ହସ ହସି ପ୍ରତିମା ଦେବୀ କହିଲେ, "ହଁ, ମୋର ଜୋତା ପିନ୍ଧିବାରେ ଟିକିଏ ଅଧିକା ସଉକ ଅଛି ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଯାଇ ଜୋତାଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ବସିପଡ଼ିଲା । ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ ଜୋତା ଚପଲ ହାତରେ ଧରି, ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଓଲଟ ପାଲଟ କରି ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଲା । କହିଲା, "ଯାହା ହେଉ, ଜୋତା-ଚପଲଗୁଡ଼ାକ ବେଶ୍ ଲୋଭନୀୟ ହୋଇଚି । ଖୁବ୍ ପସନ୍ଦଆ ଜନିଷ ।"

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଭାବହୀନ ମୁହଁରେ ଗମ୍ଭୀରତା ଫୁଟେଇ କହିଲେ,"ଆପଣମାନଙ୍କର ଆଉ କିଛି ଜାଣିବାର ବା ଦେଖିବାର କିମ୍ବା କହିବାର ଅଛି ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଠିଆହୋଇପଡ଼ି କହିଲା, "ତଳକୁ ଯିବା ଚାଲନ୍ତୁ ।"

ପୁଣି ସମସ୍ତେ ସେଇ ବଡ଼ ବସିବା ଘରକୁ ଫେରିଆସିଲେ ।

ମଦନବାବୁଙ୍କର ଜଣେ ସହକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ସେଠାରେ ଗୋଟାଏ ଲୋକକୁ ଧରି ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ସେ କହିଲେ, "ସାର୍, ଏ ଲୋକଟା ଘରୁ ବାହାରିଯାଉଥିଲା, ଆମେ ତାକୁ ଅଟକେଇଲୁ ।"

ଲୋକଟା କହିଲା, "ମୁଁ ଏ ଘରର ଚାକର । ବଜାରସଉଦା କରିବାକୁ ଯାଉଚି ।"

ସହକାରୀ ଜଣକ କହିଲେ, "ଏ ତ ବଜାରକୁ ଯାଉଥିଲା, ବ୍ୟାଗ୍‌ଭିତରେ ହଳେ ଜୋତା କାହିଁକି ନେଇଯାଉଥିଲା ?"

ସାଗ୍ରହରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଜୋତା ? ଦେଖି, ଦେଖି !"

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ କହିଲେ, "କୋଉଠିକାର ଗୋଟାଏ ପାଗଳା ଲୋକ ଆଜି ଭୋର୍‌ରୁ ବ୍ୟାଗ ସହିତ ଏ ଜୋତାହଳକ ଆମରି ଏଇ ହଲ ଘରଟାରେ ପକେଇଦେଇଗଲା । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଚାକରକୁ

କହୁଥିଲି, ସେ ଯେମିତି ବଜାରକୁ ଗଲାବେଳେ ଜୋତାହଳକ ନେଇ ରାସ୍ତାରେ ପକେଇଦେଇଯାଏ ।"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ମାଇକ୍ରେ ଗୋଟାଏ ମାର୍ଗଦର୍ଶୀ କାଚ ସାହାଯ୍ୟରେ କିଛି ସମୟ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବାପରେ କହିଲା, "ମଦନବାବୁ, ଗାଡ଼ିରେ ଉଠିଲାବେଳେ ଆପଣଙ୍କୁ ଯାହା ଆଣିବାପାଇଁ କହୁଥିଲି, ମନେଅଛି ?"

—"ସେଇ ଅପରିଚିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଦଚିହ୍ନର ଛାଞ୍ଚଟା ତ ? ଆଣିଚି ।"

—"ତା ସହିତ ଏ ଜୋତାହଳକ ମିଳେଇ ଦେଖନ୍ତୁ ତ ।"

ଗାଡ଼ି ଭିତରୁ ପାଦଚିହ୍ନର ଛାଞ୍ଚ ଅଣାଗଲା ଏବଂ ଜୋତା ହଳକ ସଙ୍ଗେ ମିଳେଇ ଦେଖାଗଲା । ଅବିକଳ ଛାଞ୍ଚ ସହିତ ମିଳିଗଲା । ତିନେ ହେଲେ ସାନବଡ଼ ହେଲାନ ।

ମଦନବାବୁ ଉତ୍ତେଜିତ କଣ୍ଠରେ କହିଉଠିଲେ, "ହତ୍ୟାକାରୀର ଜୋତା !"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଜୋତା ତଳଆଡ଼େ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଦେଖିପାରିବେ, ଜାଗାଏ ଜାଗାଏ ଶୁଖିଲା ରକ୍ତର ଦାଗ ଲାଗିଚି । ତାର ମାନେ ହେଉଚି, କାଲି ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରାଗଲା ପରେ ବି ଏ ଜୋତା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା । ଏଇ ଜୋତା ସଂଗ୍ରହ କରିବାପାଇଁ ଆମେ ଏଠିକି ଆସିଥିଲେ ।"

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଚମକିପଡ଼ି କହିଲେ, "କଣ କହିଲେ ? ଆପଣ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ଏ ଜୋତା ମୋର ଏଇଠି ଅଛି ?"

"ଠିକ୍ ଜାଣିଥିଲି ବୋଲି କହିପାରୁନି, ତେବେ ସେଇଭଳି ଗୋଟାଏ ସନ୍ଦେହ କରିଥିଲି ।"

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଚିଡ଼ିଉଠି କହିଲେ, "ଏତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ଧାରଣା ହୋଇଥିଲା ଯେ, ସେ ପାଗଳା ଲୋକଟା ଜୋତା-ହଳକ ମୋର ବୈଠକ ଘରେ ପକେଇ ଦେଇଯାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ବୁଝିପାରୁଚି, ଏଗୁଡ଼ାକ କେବଳ ପୋଲିସ ପକ୍ଷର ଗୋଟାଏ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରଜାଲ । କିନ୍ତୁ ଆପଣମାନଙ୍କର ସବୁ କୂଟ କୌଶଳ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବ । ଏ ଜୋତାହଳକ ସଙ୍ଗେ ମୋ ପାଦ ମିଳେଇ ଦେଖନ୍ତୁ । ମୁଁ କହୁଚି, ଏ ଜୋତା ମୋର ନୁହେଁ ।"

ସାମାନ୍ୟ ହସି ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ମୁଁ ଜାଣେ, ଏ ଜୋତାର ମାପ ଆପଣଙ୍କ ପାଦ ଅପେକ୍ଷା ବଡ଼ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ କେବଳ ଜୋତାର ଅସଲ ଗୁପ୍ତ କଥା ଜାଣେନା । ମନେ ହେଉଚି, ଆପଣଙ୍କର ଏ ଠେଙ୍ଗା ଖଣ୍ଡିକର ଗୁପ୍ତ କଥା ବି ମୋ ପାଖେ ଅବିଦିତ ନୁହେଁ । ମଦନବାବୁ, ଆପଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନାୟାସରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କୁ ଥାନାକୁ ଧରି ନେଇଯାଇପାରନ୍ତି ।"

ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କ ମୁହଁଟା ଗୋଟାଏ ଦାନବୀ ଭଳି ବୀଭତ୍ସ ହୋଇଉଠିଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ଫସ୍‌କରି ଠେଙ୍ଗାଟାକୁ ପ୍ରାୟ ଛାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଠେଇଆଣିଲେ ।

ନିମିଷକ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟାଏ ରିଭଲଭର୍ ଗର୍ଜିଉଠିଲା । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କ ହାତରୁ ଠେଙ୍ଗାଖଣ୍ଡିକ ଖସି-ପଡ଼ିଲା । ତାଙ୍କର ଡାହାଣହାତର କଚଟିଉପରୁ ରକ୍ତଧାର ଗଡ଼ି-ଆସୁଥିଲା ।

ଘରଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ମଦନବାବୁ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ କହିଉଠିଲେ, "କିଏ କିଏ, କୋଉଠୁ ଗୁଳି ଚଳେଇଲା ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଖୁବ୍ ସ୍ଥିର ଗଳାରେ କହିଲା, "ସେକଥା ପରେ ଶୁଣିବେ, ମଦନବାବୁ ! ଏଥର ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ସେ ଠେଙ୍ଗାଖଣ୍ଡିକ

ଉଠେଇନଅନ୍ତି ତ । କିନ୍ତୁ ଖୁବ୍ ସାବଧାନ ! ଏଇଟା ବୋଧହୁଏ ପ୍ରକୃତ ଠେଙ୍ଗା ନୁହେଁ, କୌଣସି ସାଂଘାତିକ ଭୟାବହ ଅସ୍ତ୍ର ।”

ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କର ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଠେଙ୍ଗାଖଣ୍ଡିକ ତଳୁ ଉଠେଇ-ନେଇ ମଦନବାବୁ ପୁଣି ପଚାରିଲେ, “କିନ୍ତୁ ଗୁଳି ଚଳେଇଲା କିଏ ?”

ପ୍ରଶାନ୍ତ ହସିହସି କହିଲା, “ମୁଁ ଚଳେଇଚି, ମଦନବାବୁ !”

ମଦନବାବୁ ମୁଣ୍ଡ ହଲେଇ କହିଲେ, “ସେକଥା ହୋଇ ନ ପାରେ । ଯେଉଁବେଳେ ଗୁଳି ଫୁଟିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା, ସେତେ-ବେଳେ ତୁମ ଡାହାଣହାତଟା ସାର୍ଟ ପକେଟ ଭିତରେ ପଶିଥିବାର ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଚି ।”

—“ଠିକ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଚନ୍ତି । ଏବେ ବି ମୋର ଡାହାଣହାତଟା ସାର୍ଟର ପକେଟ ଭିତରେ ରହିଚି ।”

—“ତା ହେଲେ, ଗୁଳି ଚଳେଇଲ କେମିତି ?”

—“ମୁଁ ପକେଟଭିତରୁ ଗୁଳି ଚଳେଇଚି, ମଦନବାବୁ !”

—“କ'ଣ କହୁଚ ?”

—“ଏଇ ଦେଖ, ମୋର ପକେଟଟା ଫୁଟେଇ ରିଭଲଭରରୁ ଗୁଳି ଯାଇଚି ।”

—“ଆଚ୍ଛା !”

—“ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କୁ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରିନ । ଆଜି ମୋର ସବୁଠାରୁ ବେଶି ସନ୍ଦେହ ଥିଲା ଏଇ କଳା ଅଡ଼େଇଫୁଟିଆ ଲାଠିଖଣ୍ଡିକ ଉପରେ । ମୁଁ ଜାଣେ, ସେ ଯଦି ହଠାତ୍ କୌଣସି ଖେଳ ଖେଳନ୍ତି, ତା ହେଲେ ପକେଟଭିତରୁ ରିଭଲଭର୍ କାଢ଼ି

ଆତ୍ମରକ୍ଷା କରିବାର ସମୟ ରହିବନି । ତେଣୁ ଆଗରୁ ପକେଟ ଭିତରେ ରିଭଲଭରଟା ସଜାଡ଼ିଧରି ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲି ।"

—"ଖୁବ୍ ନୂଆ କଥା ଦେଖୁଛି !"

—"ନା, ମଦନବାବୁ, ଘଟଣାଟାରେ କିଛି ନୂତନତ୍ୱ ନାହିଁ । ଆଖିର ପଲକ ପଡ଼ିବା ଆଗରୁ କାମ ଶେଷ କରିଦେବା-ପାଇଁ ମାର୍କିନ ଗୁଣ୍ଡାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏଇ ରୀତି ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେକଥା ଥାଉ । ଲାଠିଖଣ୍ଡିକ ମୋ ହାତକୁ ଦେଇ ଆଗେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କୁ ଆରେଷ୍ଟ କରନ୍ତୁ ।"

ମଦନବାବୁଙ୍କ ହୁକୁମରେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କନେଷ୍ଟବଳମାନେ ଆସି ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କୁ ଘେରିଗଲେ ।

ଦାନ୍ତରେ ଦାନ୍ତ ରଗଡ଼ି ରଗଡ଼ି ପ୍ରତିମା ଦେବୀ କହିଲେ, "ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆପଣମାନେ କି ପ୍ରମାଣ ପାଇଛନ୍ତି ଯେ, ମତେ ଆରେଷ୍ଟ କରିବେ ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ଜବାବ ନ ଦେଇ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କର ଲାଠିଖଣ୍ଡିକ ନେଇ ଏପଟ ସେପଟ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଲା । ତା ପରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ପଛକରି ଝରକା ପାଖରେ ଗଲେଇ ଆକାଶ ଆଡ଼କୁ ଟେକି ଧରିଲା । ତା ପରେ ଘର ଭିତରେ ଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚମକେଇଦେଇ ଗୁଡ଼ୁମ୍ କରି ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା ।

ମଦନବାବୁ ଆତଙ୍କରେ ଚିତ୍କାର କରିଉଠିଲେ, "ପୁଣି କିଏ କୋଉଠି ରାଇଫଲ୍ ଚଳେଇଲା ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ ବୁଲିପଡ଼ି କହିଲା, "ମୁଁ ।"

ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ମଦନବାବୁ ପଚାରିଲେ, "ମାନେ ? ତୁମ ପକେଟ ଭିତରେ ରାଇଫଲ୍‌ଟାଏ ବି ରହିଯାଇଛି ନା କଣ ?"

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଧୂମାୟମାନ ଠେଙ୍ଗାଖଣ୍ଡକ ଦେଖାଇ ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ମୁଁ ଏଇ ଲାଠିବନ୍ଧୁକଟା ଫୁଟେଇଚି, ମଦନବାବୁ !"

—"ଠେଙ୍ଗାଟା ପୁଣି ବନ୍ଧୁକ ହୋଇପାରେ ନା କଣ ? ଗୁପ୍ତି ରହିବା କଥା ଶୁଣିଚି । ଠେଙ୍ଗା ଦେହରେ ଦୁଇଧାରବିଶିଷ୍ଟ ଛୁରୀ ଲୁଚିରହିପାରେ । କିନ୍ତୁ ଲାଠିବନ୍ଧୁକ କ'ଣ ରେ ବାବା ?"

—"ହଁ, ମଦନବାବୁ, ମୋ ହାତରେ ଯାହା ଦେଖୁଚନ୍ତି, ସେଇଟା ଲାଠିର ଛଦ୍ମବେଶରେ ବନ୍ଧୁକ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । ଏଇ ଦେଖନ୍ତୁ ଲାଠିର ରୁପାବନ୍ଧା ଶେଷଭାଗଟା । ତା ତଳେ ପିତଳର ଏ ଯେଉଁ ବନ୍ଧନୀ ରହିଚି, ଆଙ୍ଗୁଠି ସାହାଯ୍ୟରେ ସେଇଟା ଘୁଞ୍ଚେଇହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଘୁଞ୍ଚେଇଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲାଠିଭିତରେ ଯେଉଁ ଟ୍ରିଗାର୍ ଅଛି, ସେଇଟା ପଡ଼ିଯିବ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭିତରୁ ବୁଲେଟ୍‌ଟା ବାହାରିଆସିବ । କଣ, ପ୍ରତିମା ଦେବୀ, ଏଇୟା ନୁହେଁ ?"

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ରାଗରେ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲେ । ପ୍ରଶ୍ନର କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଲେନି ।

ମଦନବାବୁ କହିଲେ, "ଏମିତି ଅଦ୍ଭୁତ ବନ୍ଧୁକ କଥା ତ କୌଣସି ଦିନ ଶୁଣି ନ ଥିଲି !"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ଶୁଣିବ କେମିତି, କହ ! ଏ ଦେଶରେ ଯେ ଏଭଳି ବନ୍ଧୁକ ଥାଇପାରେ, ମୁଁ ବି ଆଗରୁ ଜାଣି ନ ଥିଲି ।"

—"ତା ହେଲେ ତୁମେ ଲାଠିର ଗୁପ୍ତତଥ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କଲ କେମିତି ?"

—"କହୁଚି, ଶୁଣନ୍ତୁ । ଏ ଲାଠି ଖଣ୍ଡିକ ଦେଖିଲେ ଅସାଧାରଣ ବୋଲି ମନେହେଉଚି ନା ? ଏଭଳି ଖଣ୍ଡେ ଲାଠି ଧରି ସଦାବେଳେ କୌଣସି ଭଦ୍ରମହିଳା ବୁଲାବୁଲି କରିବାର ଦେଖାଯାଏନି ।

ଲାଠିର ଏଇ ଅସାଧାରଣତା ପ୍ରଥମ ଦିନ ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଏଇଟାକୁ ସାଧାରଣ କୌଣସି ଗୁପ୍ତି ଜାତୀୟ ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇଥିବ ବୋଲି ଭାବି ନ ଥିଲି । ମୋର ପ୍ରଥମ ସନ୍ଦେହ ହେଲା ଶତଦଳ ବୃନ୍ଦଙ୍କ ବଗିଚାରେ ।''

—"କାହିଁକି, ସେଠି ତ ଆମେମାନେ ସମସ୍ତେ ରହିଥିଲୁଁ । କାହିଁ ଆମେମାନେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କ ଲାଠିଟାକୁ ସେତେବେଳେ ତ ସନ୍ଦେହଜନକ ବୋଲି ମନେ କରିପାରିଲୁନି !"

—"ପ୍ରଥମେ କେତେଟା କଥା ଭାବି ଦେଖାଯାଉ । ଶତଦଳ ବୃନ୍ଦଙ୍କ ବଗିଚାରେ ଆମର କୌଣସି ବନ୍ଧୁକଧାରୀ ଶତ୍ରୁ ନ ଥିଲା । ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ପଳାତକା, ଶତଦଳ ବୃନ୍ଦ ବନ୍ଦୀ । ଯେଉଁଦିଗରୁ ମତେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଗୁଳି ଚଳାଯାଇଥିଲା, ସେଦିଗରେ କେବଳ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଠିଆହେବାର ଦେଖିପାରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ହାତରେ ଏଇ ଲାଠିଖଣ୍ଡିକ ରହିଥିଲା । ବଗିଚା ଖୋଜା-ଖୋଜି କରିବାରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲୋକ ବା ବନ୍ଧୁକ ଆମେ ପାଇ ନ ଥିଲେ । ତା ହେଲେ ଗୁଳିଟା ଚଳେଇଲା କିଏ ? ଏକମାତ୍ର ଉତ୍ତର ଦେଇପାରନ୍ତି, ପ୍ରତିମା ଦେବୀ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଏଇ ଲାଠିଖଣ୍ଡିକ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର ନ ଥିଲା । ଗୁଳିଟା ତ ଆଉ ଆକାଶରୁ ଖସି ପଡ଼ି ନ ଥିଲା ! ସେଥିପାଇଁ ମୋ ମନରେ ପ୍ରଥମେ ସନ୍ଦେହ ଦେଖାଦେଇଥିଲା, ତା'ହେଲେ କଣ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କର ଏଇ ଲାଠି ଖଣ୍ଡିକରେ କୌଣସି ରହସ୍ୟ ନିହିତ ଅଛି ? ଘରକୁ ଫେରିଆସି ଏଇ ବିଷୟରେ ଭାବୁ ଭାବୁ ହଠାତ୍ ମନେ-ପଡ଼ିଗଲା, ଅନେକ ଦିନ ପୂର୍ବେ କଣ ଗୋଟାଏ ଇଂରେଜୀ ବହିରେ ଗୋଟାଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଲାଠି କଥା ପଢ଼ିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ବହିଖଣ୍ଡିକର ନାଁ ମନେ ପଡ଼ିଲାନାହିଁ । ତା'ପରେ ସଇତାନ୍

ମହଲର ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ଡିଟେକ୍‌ଟିଭ୍ ଜୟନ୍ତ ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ ଲାଇବ୍ରେରୀକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କର ଆଲମାରୀଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲାଇଲି । ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ବହିଖଣ୍ଡିକ ନଜରରେ ପଡ଼ିଗଲା । ସଞ୍ଜୟ ବି ସେତେବେଳେ ମୋ ପାଖରେ ଥିଲା । କଣ ରେ ସଞ୍ଜୟ, ବହିଟାର ନାଆଁ ତୋର ମନେଅଛି ନା ଭୁଲିଗଲୁଣି ?"

ସଞ୍ଜୟ କହିଲା, "ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ଭୁଲିଯିବି ! ବହିଟା କୌଣସି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଲେଖକଙ୍କର 'ଓସ୍ତାଦ୍ ମଣିଷ ଶିକାରୀ' ନା ?"

—"ଠିକ । ସେଇଟା କୌଣସି ଉପନ୍ୟାସ ନୁହେଁ, ସତ୍ୟ ଘଟଣାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପରାଧ ବିଜ୍ଞାନର ବହି । ତା'ରି ପୃଷ୍ଠାଗୁଡ଼ାକ ଓଲଟାଇ ଓଲଟାଇ ଗୋଟାଏ ପରିଚ୍ଛେଦରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କର ଏଇ ଅଦ୍ଭୁତ ଲାଠିବନ୍ଧୁକର ସନ୍ଧାନ ପାଇଲି ।"

ମଦନବାବୁ ଆଗ୍ରହରେ ପଚାରିଲେ, "କଣ, ଶୁଣିପାରେ କି ?"

—"ପୂରା ଘଟଣାଟା ବିଷୟରେ ପରେ ସେ ବହିଟା ପଢ଼ିଲେ ଜାଣିପାରିବେ । ମୁଁ ଦିନେ ଆପଣଙ୍କୁ ମିଷ୍ଟର ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ ଲାଇବ୍ରେରୀକୁ ନେଇଯିବି । ତେବେ ସଂକ୍ଷେପରେ ହେଲା: ଫ୍ରାନ୍‌ସରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଧରଣର ପାର୍ଟି ଚାଲିଥିଲାବେଳେ ଜନୈକ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ଅଜଣା ଆତତାୟୀର ଗୁଳି-ମାଡ଼ରେ ନିହତ ହେଲେ । ସେତେବେଳେ ଘଟଣାସ୍ଥଳକୁ ପୋଲିସ ଆସି ସାରା ଘର ଆଉ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ପକେଟ ପ୍ରଭୃତି ସର୍ଚ୍ଚ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁକ ବା ସେଭଳି କୌଣସି ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ରର ସନ୍ଧାନ ପାଇ ନ ଥିଲା । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସୂତ୍ର ନ ପାଇ ଡିଟେକ୍‌ଟିଭମାନେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ପ୍ରଥମେ ସେମାନେ ନିହତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଶତ୍ରୁତା ଅଛି କି ନାହିଁ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଲେ । ତା'ପରେ

ଜଣକ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ହେଲା । ତାଙ୍କର ଘର ସର୍ଚ୍ଚ କରିବାରେ ଏମିତି ଖଣ୍ଡେ ଲାଠି ଆବିଷ୍କାର କରାଗଲା, ଯୋଉଟା କି ଅବିକଳ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କ ଲାଠି ସଙ୍ଗେ ସମାନ ।”

—“ତା ହେଲେ ତମେ କଣ କହୁଚ, ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ମୁଣ୍ଡ ଖଟେଇ ଏମିତି ଗୋଟାଏ ମାରାତ୍ମକ ଲାଠି ତିଆରି କରେଇଥିଲେ ?”

—“ସେ ନିଜେ ହୁଏତ ତିଆରି କରିନାହାନ୍ତି । ହୁଏତ କୌଣସି ପ୍ରକାରରେ ବିଦେଶରୁ ଅସ୍ତ୍ରଟା ସଂଗ୍ରହ କରିପାରିଥାଆନ୍ତି ।”

—“ତା ହେଲେ କେବଳ ତୁମକୁହିଁ ଖୁଣ କରିବା ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲେ ବୋଲି ଆମେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କୁ ଆରେଷ୍ଟ କରିପାରୁଁ । କିନ୍ତୁ ଆମମାନଙ୍କର ଅସଲ ଘଟଣା ତ ଯେଉଁ ଅନ୍ଧାରକୁ ସେଇ ଅନ୍ଧାରରେ ରହିଗଲା !”

ପକେଟ ଭିତରୁ ଖଣ୍ଡେ ସିଗାରେଟ କାଢ଼ି ଲଗାଉ ଲଗାଉ ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, “ମୋଟେ ନୁହେଁ । ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କ ଘରୁ ଆଜି ଯେଉଁ ଜୋତା ହଳକ ଖୋଜି ପାଇଛେଁ, ତା’ରି ସାହାଯ୍ୟରେ ଅସଲ ଘଟଣାର ଜନାସ୍ତି ହୋଇଯିବ ।”

—“ସେ କେମିତି କଥା ? ଏ ଜୋତାର ମାପ ତ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କ ଗୋଡ଼ର ମାପ ଅପେକ୍ଷା ବଡ଼ !”

—“ହଁ, କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଘଟଣାସ୍ଥଳକୁ ଯିବା ସମୟରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ନିଶ୍ଚୟ ତା ମଧ୍ୟରେ ତୁଳା କମ୍ବା କନାର ଖଣ୍ଡା ବା ପ୍ୟାଡ୍ ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ କୌଣସିପ୍ରକାରେ ଜୋତା ହଳକ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।”

—“କାହିଁକି ?”

—“ପୋଲିସ ଆଖିରେ ଧୂଳି ଦେବାପାଇଁ ।”

—"ଏ ବିଷୟ କେମିତି ଜାଣିପାରିଲ ?"

—"ଗୋବର୍ଦ୍ଧନବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଯେଉଁ ଚୋରୀ ଆଉ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ହେଲା, ସେଦିନ ବର୍ଷା ହୋଇନି, ତଥାପି ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ଜୋତା ଆଉ ଏ ଜୋତା ହଳକର କାଦୁଅବୋଳା ଛାପ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା । ତା'ପରେ ଦେଖାଗଲା, ନାଳୀ ପାଖକୁ ଯାଇ ବାଲ୍ଟିରୁ ପାଣି ଢାଳି ମାଟିକାଦୁଅରେ ଜୋତା ଘୋଷାରି କଏ ଇଚ୍ଛା କରି ସେ ପାଦଚିହ୍ନଗୁଡ଼ାକ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ମନେଅଛି ମଦନବାବୁ, ସେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ କହିଥିଲି, ଅପରାଧୀମାନେ ଏ ପାଦର ଛାପଗୁଡ଼ାକ ଆମମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ମାରି ଦେଖେଇଦେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ?"

—"ସତେ ତ !"

—"ତା'ପରେ ଯେଉଁଠି ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ଶବକୁ ଆବିଷ୍କାର କରାଗଲା, ସେଠାରେ ବି ଏଇ ଜୋତା ହଳକର ଛାପ ରକ୍ତମିଶା ମାଟି ଉପରୁ ମିଳିଥିଲା । ଅଥଚ ସେ ସ୍ଥଳରେ ରକ୍ତ ରହିବାର କଥା ନୁହେଁ, କାରଣ ମୃତ ଦେହଟାକୁ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ଅନେକ ପରେ ସେଠିକି ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଅସଲ କଥା ହେଲା, ସେ ରକ୍ତ ମଣିଷର ରକ୍ତ ନୁହେଁ; ସଂଗୃହୀତ କୌଣସି ପଶୁର ରକ୍ତ । ସେଠାରେ ବି ହତ୍ୟାକାରୀ ଏଇ ଜୋତା ହଳକର ଛାପ ଦେଖାଇ ଆମମାନଙ୍କୁ ଭୁଲେଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା । ଏଥର ଘଟଣାଟା ବୁଝିପାରୁଛନ୍ତି ତ ?"

—"ସବୁଗୁଡ଼ାକ ଠିକ ବୁଝିପାରିଲିନି ।"

—"ମୂଳରୁ ଭାବି ଦେଖନ୍ତୁ, ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କର କୁକର୍ମର ସହକାରୀ ହେଲା ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ । ପ୍ରଥମେ ଗଣପତି ଜୁଏଲାରୀରେ ଚୋରୀ, ତା'ପରେ ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତାକୁ ହତ୍ୟା କରି

ତାକୁ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା । ସେଠାରେ ବି ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ, ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଉ ଅଜ୍ଞାତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୋତା ଛାପ ମିଳିଥିଲା । ତା'ପରେ ଧରାପଡ଼ିଲା ଯେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଖୁଣ ହୋଇନି, ଖୁଣ ହୋଇଚି ଭାଗ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୁପ୍ତା । ପୋଲିସର ସନ୍ଦେହ ହେଲା ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଉ ଅଜ୍ଞାତ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ । ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କର ଏଇ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ।

"ତା'ପରେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଭାଇ ପଟେଲଙ୍କ ଘରେ ଖୁଣ ହେଲା, ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଷାଠିଏ ହଜାର ଟଙ୍କା ଆଉ ଚାଳିଶ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଗହଣାଗାଣ୍ଠି ଚୋରି ହୋଇଗଲା । ସେଠାରେ ବି ଦେଖାଗଲା ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଉ ଅଜ୍ଞାତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଦଛାପ । ତା'ପରେ ଭିତରର ଘଟଣାଟା ଠିକ୍ ଭାବରେ ଧରିପାରୁନି ସତ, କିନ୍ତୁ ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ଚୋରି କରିଥିବା ଟଙ୍କା ଆଉ ଗହଣାର ଭାଗବଣ୍ଟା ସମୟରେ ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କର ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହୋଇଚି ଯାହା ଫଳରେ କି ମେନକା ପଟ୍ଟନାୟକର ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା । ମୃତ ଦେହକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରି ସେଠି ମଧ୍ୟ ପୋଲିସର ଅଜ୍ଞାତ ସେଇ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୋତାଛାପ ରଖି-ଦିଆଗଲା । ଫଳରେ ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଭାବିଥିଲେ, ସେ ନିଜେ ନିରାପଦରେ ରହିବେ, ଆଉ ପୃଥିବୀରେ ଯାହାର କୌଣସି ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନାହିଁ, ସେମିତି ଗୋଟାଏ ଲୋକକୁ ପୋଲିସ ଖୋଜି ଖୋଜି ମରିବ ।"

ପ୍ରତିମା ଦେବୀ ଝଙ୍କାରି ଦେଇ କହିଉଠିଲେ, "ଏ ଜୋତା-ହଳକ ଯେ ମୋର, ତା'ର କି ପ୍ରମାଣ ଅଛି ?"

ପ୍ରଶାନ୍ତ କହିଲା, "ସେ ଦାୟିତ୍ୱ ଆପଣ ପୋଲିସ ହାତରେ ଦେଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହିପାରନ୍ତି । ଏ ଜୋତା ହଳକ ଆପଣଙ୍କ ଘରୁ

ମିଳିଛି । ପୋଲିସ ଦେଖି ଜୋତାଯୋଡ଼ାକୁ ଆପଣ ଲୁଚେଇ ଅନ୍ୟ ଜାଗାକୁ ପଠେଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଥିଲେ । ତା'ପରେ ଏମିତି ଆହୁରି ଅନେକ ଅବସ୍ଥାଘଟିତ ପ୍ରମାଣ ରହିଛି ଯାହାକି ଆପଣଙ୍କୁ ଫାଶୀକାଠରେ ଝୁଲେଇବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ । ତେବେ ଏତିକି କହିପାରେଁ, ଜୋତା ମଧ୍ୟରେ ଏବେ ବି ପ୍ୟାଡ୍ ରହିଛି । ମଦନବାବୁ, ଜୋତା ହଳକ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କୁ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଖନ୍ତୁ, ଟେପ୍‌ଗୁଡ଼ା ଆଣିଦେଲେ ପରେ ସେ ଆଦୌ ବଡ଼ ହେବନି ।"

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କନେଷ୍ଟବଲମାନେ ଜୋତାହଳକ ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କ ଗୋଡ଼ରେ ପିନ୍ଧାଇ ଫିତା ଆଣିଦେଲେ । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମଦନବାବୁ ଦୁଇଟା ଲୁହା କଡ଼ା ପ୍ରତିମା ଦେବୀଙ୍କ ହାତରେ ପିନ୍ଧାଇଦେଲେ ।

—ସମାପ୍ତ—

21.8.75